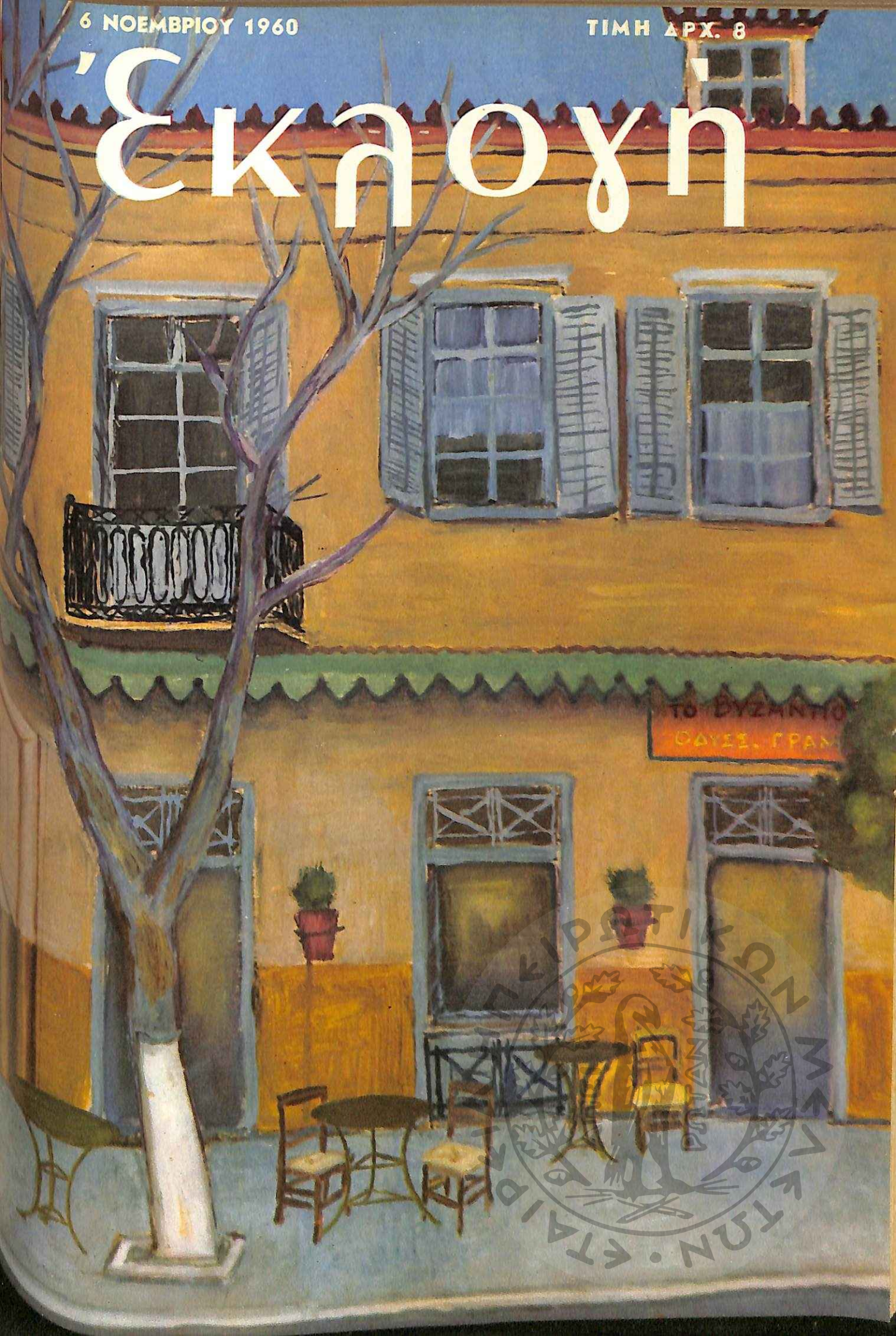

6 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1960

ΤΙΜΗ ΔΡΧ. 8

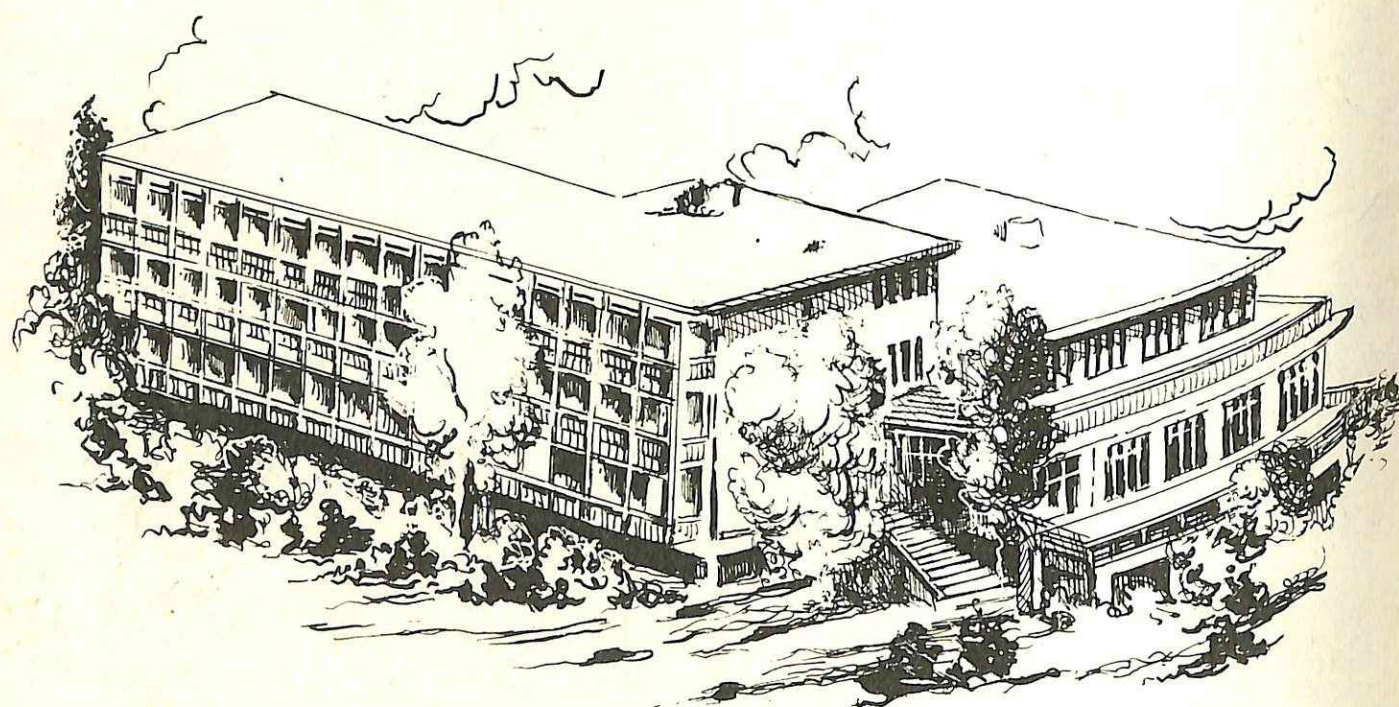
Ἑκδηοὺν

Τουριστικό Ξενοδοχείο Σπάρτης

"ΞΕΝΙΑ"

ΤΗΛ. 5-24

24 άνετα, συγχρονισμένα δωμάτια, μπάρ και έστιατόριο, εύχαριστα σα-
λόνια και βεράντες με μοναδική θέα προς τόν Ταΰγετο και τόν Μυστρά,
προς τόν Πάρωνα και τὰ Μενελαΐα ὄρη.

ΚΡΑΤΗΣΤΕ ΔΩΜΑΤΙΟ ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΩΣ ΣΤΟΥΣ ΑΡΙΘΜΟΥΣ 527.190 - 527.275

Έκταξη

Τόμος ΙΣΤ' Τεύχος 193
6 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1960

Άρθρα

- 21 ΙΑΠΩΝΙΑ ΚΑΙ ΖΕΝ
Arthur Koestler
- 29 ΤΑ ΜΥΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΜΑΣ
Arnold Hutchnecker
- 44 ΜΕ ΤΟΥΣ ΛΑΠΩΝΕΣ ΤΗΣ ΝΟΡ-
ΒΗΓΙΑΣ
- 48 Η ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑ ΣΤΗΝ ΑΡ-
ΧΑΙΟΤΗΤΑ
Λένα Παππά

Διηγήματα

- 26 ΤΟ ΠΑΛΑΙΟΠΩΛΕΙΟ
Yves Gohanne
- 34 Σ' ΕΝΑ ΝΗΣΙ ΣΤΟΝ ΕΙΡΗΝΙΚΟ...
Somerset Maugham
- 50 ΤΟ ΑΛΛΟΘΙ (α')
Daphne Du Maurier

Ποιήματα

- 22 Η ΑΜΑΞΑ «ΧΑΡΑ»
Κρίτων 'Αθανασούλης
- 36 ΤΗΣ ΚΟΥΜΠΑΡΑΣ
(Δημοτικό Γορτυνίας)
- 46 ΕΙΝΑΙ ΚΑΙΡΟΣ
N. Δήμου
- 13 Κριτική
ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ
Αλ. Πιζάνης
- 36 ΤΟ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ
Αγίς Βούρβουλης
- 38 ΜΟΥΣΙΚΗ
Sagittarius
- 39 Η 6η ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ
Ανατόλης Λαζαρίδης
- 61 «Ο ΕΜΠΟΡΟΣ ΤΗΣ ΒΕΝΕΤΙΑΣ»
Στ. Πρωτο Χαδί
- 62 Στ. Αλεξάνδρου

Διάφορα

- 2 ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ
- 12 ΙΠΠΟΔΡΟΜΟΣ
- 17 ΜΙΚΡΑ ΧΡΟΝΙΚΑ
- 32 ΤΟ «ΝΥΜΦΙΔΙΟ» ΤΟΥ 1960
- 41 Dominique Chantal
- 51 ΤΡΟΧΑΙΑ ΒΑΣΑΝΑ
- 53 5.000 ΧΙΛΙΟΜΕΤΡΑ ΣΕ ΧΡΟΝΟ
- 63 ΜΗΔΕΝ
Jean Fayard
- 63 ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ
Κώστας Στεφανουδάκης

Συντάκτης 10, Σημεία και Τέρατα 55,
Αριθμοί 57, Σκάκι 60, Διαγωνισμός 64.

ΕΣΤΡΑ (8 σελίδες)

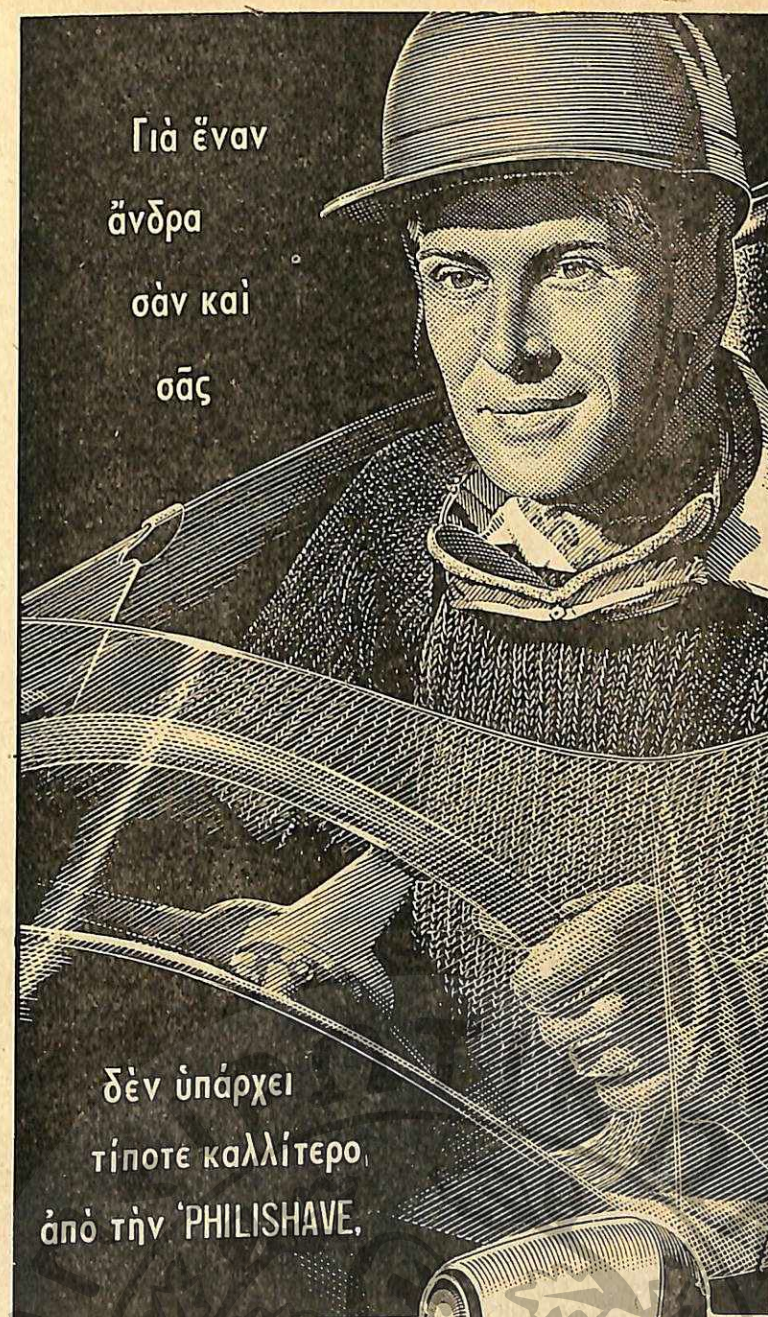
μας : «Καφερείον τὸ Βυζάντιον»,
τοῦ Δ. Δρογγίτη.

Γιὰ ἓναν

ἄνδρα

σὰν καὶ

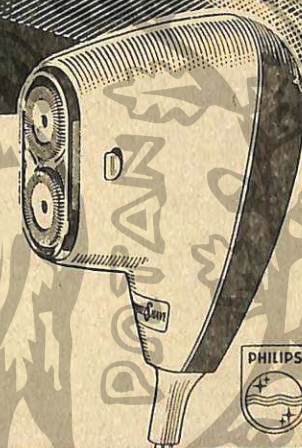
σᾶς

δὲν ὑπάρχει
τίποτε καλλίτερο
ἀπὸ τὴν 'PHILISHAVE.

Εἶσθε μοντέρνος καὶ ἀγα-
πάτε τὰ σπορ, τὴν ταχύ-
τητα, τὴν ἄνεση.

Ἀγοράστε σήμερα κι' ὅλας
τὴν 'PHILISHAVE, γιὰ νὰ πε-
τύχετε τὸ πῶς τέλειο, ἄνετο
καὶ γρήγορο ξύρισμα.

ΦΙΛΙΠΣ
PHILISHAVE

Ναί!
Τά άρώματα
ταιριάζουν
μέ τά χρώματα...

Διαλέξτε μέ προσοχή τό άρωμά σας.
Είναί ή έκφρασίς τής προσωπικότητός σας.

- Λεϊλά** ▶ ή λoσιόν γιά μαύρα μαλλιά, σκούρα έπίδερμίδα, βαθύχρωμα μάτια.
Λιαρίς ▶ ή διακριτική, φίνα λoσιόν τής ξανθής όμορφιάς.
Μανόμα ▶ ή λoσιόν γιά τό σαρένιο δέρμα και τά καστανά μαλλιά...
Μυρτώ ▶ ή κολώνια γιά όλους τούς τύπους τής γυναικείας όμορφιάς.

ΦΑΡΜΑΚΕΙΑ

Π. Α. ΜΑΡΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΩΝ. ΠΑΤΗΣΙΩΝ-ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ

Ι. Π. ΜΑΡΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΚΑΝΑΡΗ 20 - ΚΟΛΩΝΑΚΙ

ΑΘΗΝΑ·Τ·ΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

ΥΠΟΤΡΟΦΙΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΙ

ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΥΠΟΤΡΟΦΙΩΝ - Διαγωνισμός γιά την άποστολή στο εξωτερικό ενός χαρακτή. Ο διαγωνισμός θα διεξαχθεί τον Ιούνιο του 1961. Δικαιώματα συμμετοχής έχουν οι έλληνικής έθνικότητας πτυχιούχοι τής 'Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών ή όμοιου α. λ. ο. α. λ. (χαρακτήρες) οι μη συμπληρώσαντες τό τριεσάσιο έτος, ή οι δημόσιοι υπάλληλοι τό τριεσάσιο έτος, έφ' όσον απέκτησαν τό πτυχίο τους μέχρι του Ιουνίου 1959.
Διαγωνισμός γιά την άποστολή στο εξωτερικό 7 υποτρόφων, γιά μεταεκπαίδευση στη Γεωργική Μηχανολογία (3), στη Δασική Τεχνολογία (2) και στη Φυτοφαρμακευτική (2).
Πληροφορίες γιά τούς όρους συμμετοχής τού διαγωνισμού δίδονται στα γραφεία τού Ι.Κ.Τ., Λυσικράτους 14, τηλ. 33-580 και 30-274. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν ν' απευθυνθούν άποπροσώπως ή με έπιστολή τούς άν δέν κατοικούν στην 'Αθήνα.

ΤΟ ΒΡΕΤΑΝΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ - Προκηρύσσει τον έτήσιο διαγωνισμό του γιά τή χορήγηση υποτροφιών σε άποφοίτους Πανεπιστημίων, γιά σπουδές στην 'Αγγλία. Οι υποτροφίες καλύπτουν τά δίδακτρα, δίδα, στέγη, διατροφή και τά έξοδα μεταβάσεως και έπιστροφής. Οι υποτροφίες αυτές ποσώνται γιά ένα χρόνο και γιά όλους τούς κλάδους τής έπιστήμης. Οι υποψηφιοί πρέπει νά είναι ήλικίας μεταξύ 25 και 35 χρόνων. Προθεσμία ως τις 15 Νοεμβρίου 1960.

ΤΟ ΚΟΛΛΕΓΙΟ TRINITY (του Πανεπιστημίου του Καίμπριτζ) προσφέρει υποτροφίες γιά 9 Έλληνες, από 20 - 27 χρόνων. (Προθεσμία υποβολής δικαιολογητικών ως τις 31 Δεκεμβρίου 1960, στο Βρεταννικό Συμβούλιο 'Αθηνών, Φιλικής 'Εταιρίας 17, και Θεσσαλονίκης, Βασιλέως Κωνσταντίνου 3).

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΣΥΝΘΕΣΕΙΣ α) Έργα γιά συμφωνική όρχήστρα. β) Κοντσέρτα (γιά πιάνο ή βιολί ή βιολοντσέλλο). γ) Έργα Μονοφωνικά. δ) Έργα για όργανο ή όργανο και πιάνο. ε) Έργα άπό κάθε κατηγορία: α) Συμφωνικών άπονεμηθούν 6 βραβεία συνολικά, σε δύο έργα από κάθε κατηγορία: Α' βραβείο δρχ. 30.000. Β' βραβείο (Προόδου δρχ. 20.000. γ) Έργα Μονοφωνικά δρχ. 9.000. δ) Έργα για όργανο ή όργανο και πιάνο: Α' δρχ. 15.000, Β' δρχ. 9.000. Οι συνθέσεις πού θα βραβευθούν θα 'Αθηνών 1961, από την Συμφωνική Όρχήστρα τού Ε.Ι.Ρ., θα ήχογραφηθούν και θα μεταδοθούν και σε είδικά προγράμματα τών φετιμών. Προθεσμία υποβολής έργων: 28 Φεβρουαρίου 1961. Τό πλήρες κείμενο τών όρων τού διαγωνισμού δημοσιεύτηκε στο τεύχος τού «Ραδιοπρογράμματος» τής 11ης Οκτωβρίου. (Ε.Ι.Ρ., Πλατεία Ρηγίλλης).

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΣΕΝΑΡΙΟΥ - Τόν δογανώνει ή 'Ανωτάτη Σχολή Κινηματογράφου, μέ σκοπό την ανάδειξη νέων σεναριογράφων. Πληροφορίες στα γραφεία τής Σχολής (Κόστωκα 69, τηλέφωνο 819-310).

ΓΑΝΤΙΑ
ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ - ΑΝΔΡΙΚΑ - ΠΑΙΔΙΚΑ
Μοδέρνα σχέδια
Ποικιλία χρωματισμών
'Ελληνική Γαντοποιία
Ι. ΤΣΕΝΟΓΛΟΥ
'Αγ. Μάρκου και Χρυσόπλευρη τήλ. 34-490

Graetz
RADIO
TELEVISION

ΓΙΑ ΙΔΑΝΙΚΗ ΑΠΟΔΟΣΙ ΚΛΑΣΣΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

ΓΙΑ ΙΔΑΝΙΚΗ ΑΠΟΔΟΣΙ ΚΛΑΣΣΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

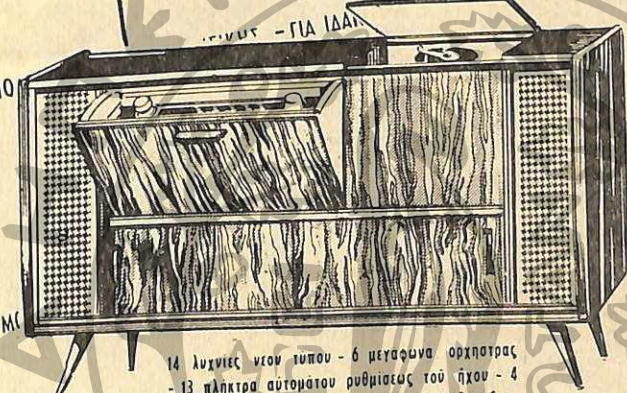
ΓΙΑ ΙΔΑΝΙΚΗ ΑΠΟΔΟΣΙ ΚΛΑΣΣΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

ΓΙΑ ΙΔΑΝΙΚΗ ΑΠΟΔΟΣΙ ΚΛΑΣΣΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

ΓΙΑ ΙΔΑΝΙΚΗ ΑΠΟΔΟΣΙ ΚΛΑΣΣΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

14 λυχνίες κενού τύπου - 6 μεταφώνια όρχηστρας - 13 πλήκτρα αυτόματου ρυθμισέως τού ήχου - 4 κλιμακές κυμάτων - διπλό αυτόματο σύστημα εξαγωγής ταινίας PUSH-PULL PICK-UP στερεο, αυτόματων 10 δίσκων, 4 ταχυτήτων - διακοπή - είδική θέση δια μαγνητοφώνων

RADIO TELEVISION HELLAS
ΓΕΝΙΚΟΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ: ΑΔΕΛΦΟΙ Γ. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗ & ΣΙΑ Ο.Ε. ΑΘΗΝΑΙ - ΣΤΑΔΙΟΥ 21.

ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ ΕΙΣ ΤΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ: "Αγαλιώτης", "Αλκα", "Ράδιο Καραγιάννη", Σταδίου 19-21 Σταδίου 31 Πλατεία Κλαυδώνος

ΥΦΑΣΜΑΤΑ HAUTE COUTURE

Salon
Vert

Π. Γ. ΣΚΑΛΟΣ Α.Ε. Έρμου 29

ΒΙΚΤΩΡΙΑ : Τελεία ανάπαισις

ΒΙΚΤΩΡΙΑ : Εύχарιστος ύπνος

Πολλοί θα παρακολουθήσατε στὸν κινηματογράφο ἢ στὸ θέατρο τὸ ἔργο «ΝΥΦΙΚΟ ΚΡΕΒΑΤΙ». Ἦταν ἓνα ὁλόκληρο ἔργο μὲ πρωταγωνιστή... τὸ μεγάλο διπλὸ κρεβάτι ἑνὸς ζευγαριοῦ, ποὺ συντροφεύει ὅλη τὴ ζωὴ τους ὡς τὰ γηρατειά. Ἐνας ὕμνος στὴν ὁμορφιὰ τῶν καθημερινῶν πραγμάτων... τὴν ποιήσι τῶν ἀψύχων ποὺ πορεύονται διακριτικὰ δίπλα μας...

Τὸ ἔργο αὐτὸ μᾶς ἔκανε νὰ ρίξουμε μιὰ ματιὰ καινούργια, περισσότερο τρυφερή, σ' ὀρισμένα ἀπὸ τὰ πράγματα τοῦ σπιτιοῦ μας. Νὰ κοιτάξουμε στοργικὰ τὸ ἴδιο μας τὸ κρεβάτι, ἄς ποῦμε, τὸ κρεβάτι ποὺ μεγαλώνουν κι ὄνειρεύονται τὰ παιδιὰ μας, τὸ κρεβάτι τῶν γέ-

ρων γονῶν μας, σὰν κάτι οἰκεῖο, δικό μας. Νὰ τὸ ἀγαπήσουμε καὶ νὰ τὸ περιποιηθούμε, νὰ καταλάβουμε τὴ σημαντικὴ θέση ποὺ κατέχει στὴ ζωὴ μας. Αὐτὴ ἡ χαρὰ τῆς καθημερινότητος ὑπάρχει καὶ γιὰ σᾶς. Δὲν θάπρεπε νὰ σᾶς ξεφύγει. Μαζὶ μὲ τὶς ἄλλες φροντίδες τοῦ χειμῶνα, ἐτοιμάστε κ' ἐκεῖνα ποὺ θὰ ξεκουράσουν τοὺς δικούς σας. Ἐνα ἄνετο κρεβάτι, στρωμένο μὲ σεντόνια «ΒΙΚΤΩΡΙΑ» Πειραιῆς - Πατραϊκῆς, δημιουργεῖ τὶς καλύτερες προϋποθέσεις γιὰ ἓναν εὐχάριστο ὕπνο. Ἐξασφαλίστε στοὺς δικούς σας τὸ ἀνεκτίμητο ἀγαθὸ τῆς ξεκούρασης, στρώνοντας τὸ κρεβάτι τους μὲ τὰ φῖνα, ὁλόλευκα σεντόνια «ΒΙΚΤΩΡΙΑ».

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Ἀγαπητὴ «Ἐκλογή»,

Μ' ὅλο ποὺ δὲ θάθελα μὲ κανένα τρόπο νὰ δώσω συνέχεια στὴν πρώτη μου ἐπιστολή - ἐπειδὴ μ' ἐκείνη δὲν ἐξέφραξα παρά μία γνώμη καὶ ἔκανα μιὰ πρόταση - ἀποφάσισα νὰ σοῦ ξαναγράψω, γιὰτὶ ἀπ' ἐκεῖνα καταλάβα παραξηγήθηκα, κατὰ κάποιον τρόπο, τόσο ἀπὸ τὴν κ. Ροζίτα Σώκου, όσο καὶ ἀπὸ τοὺς ὑπόλοιπους ἀναγνώστες σου.

Πρῶτα πρῶτα σὲ ὅ,τι ἀφορᾷ τὸ ζήτημα τοῦ «Χιροσίμα, ἀγάπη μου». Ἀνάφερα εἰδικὰ τὴν ταινία αὐτὴ ὅχι γιὰτὶ ἄρεσε μόνο σὲ μένα, ἀλλὰ γιὰτὶ οἱ ἀναγνώστες σου τὴ διάλεξαν σὰν τὴν καλύτερη ταινία τῆς χρονιάς.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ὅτι θὰ πρέπει νὰ ἔχουμε ἓνα ἐντυπο ποὺ νὰ μᾶς πληροφορεῖ σχετικά μὲ τὶς ταινίες, οἱ ὁποῖες ἀξίζουν τόσο νὰ τὶς δῇ κανεῖς, όσο καὶ νὰ τὶς ὑποστηρίξῃ, δὲν νομίζω ὅτι ἓνας φίλος τοῦ κινηματογράφου - πραγματικὸς θαυω - τὸ χρειάζεται, μιὰ καὶ ὁ ἴδιος θὰ ἔχῃ ἐπισημάνει ἀπὸ ποῦ προέρχονται οἱ προσπάθειες αὐτὲς καὶ θὰ τὶς παρακολουθῇ ἀπὸ τὴ γένεσίν τους ἀκόμα, χωρὶς νὰ περιμένῃ τὸ «Ἐξτρα» νὰ τὸν πληροφορήσῃ γι' αὐτές. Ἀλλωστε, στὸν ἐλληνικὸ κινηματογράφο εἶναι τόσο σπάνιο κάτι τέτοιο, ὥστε νὰ διακρίνεται ἀμέσως χωρὶς καμιά ἄμεση προσπάθεια.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἀριστουργήματα τοῦ «Αἰαίν Ρεναί», ποὺ μπορούμε νὰ περιμένουμε τέτοια πράγματα ἀπὸ τὸν ἐλληνικὸ κινηματογράφο - Κύριε ἐλέησον!! τί αἰσιοδοξία!!!

Τώρα, φυσικὰ, ἂν ἀπὸ χριστιανικὴ καὶ λωσύνη καὶ οἶκτο πρέπει νὰ ὑποστηρίξουμε τὸν ἄσωτο γιό μας, τότε δέβαιο δὲν μπορῶ νὰ ἔχω ἀντίρρηση.

Αὐτὰ χωρὶς κακία καὶ εὐχαριστώντας σε γιὰ τὸ ἐξαιρετικὸ πληροφοριακὸ δελτίο ξένων ταινιῶν τοῦ «Ἐξτρα» - μιὰ καὶ γι' αὐτὸ σοῦ εἶχα γράψῃ τὴν πρώτη φορά.

Δ. Τ.
Ἀφοῦ ἐνημοσιεύσαμε τὰ γράμματα ποὺ σχολίαζαν τὰ λεγόμενα τοῦ κ. Α. Τ., δημοσιεύουμε καὶ τὸ γράμμα τοῦ καταβλητῆ τοῦ ἐλληνικοῦ κινηματογράφου, καταβλητῆ. Ἀς τὸν φροντίσουν ἄλλοι.

Ἀγαπητὴ «Ἐκλογή»,

Τὸ χρονικὸ περὶ Τζέην Μάνσφιλντ μὲ διασκέδασε πολὺ. Ἐπίσης ἔκανες καλὰ καὶ ἔγραψες γιὰ τὶς πρόχειρες παραστάσεις, ἐλαφρὲς θεατρικὲς ἀποτελεῖ ψυχαγωγία γιὰ πολὺ κόσμον καὶ οἱ ἀρμόδιοι δὲν θέλουν νὰ καταλάβουν τὶς εὐθύνες τους.

Παυλὶνα Γαλιάνη
Ἰουνίου 89
Ν. Σμύρνη

Ἀγαπητὴ «Ἐκλογή»,

Μὲ ἀνυπομονησίαν περιμένω κάθε καινούργιο σου τεῦχος γιὰ νὰ διαβάσω τὰ ὁμορφα σου διηγήματα, τὰ πρωτότυπα καὶ καλοδοκίμα «Μικρὰ Χρονικά» καὶ τὸ τελευταῖο περὶ Τζέην Μάνσφιλντ μὲ ἔκανε νὰ διασκεδάσω μὲ τὴν ψυχὴ μου. Συγχαρητήρια.

Γιούλα Σταυρακοπούλου
Ἀρκαδίας 61

● Εὐχαριστοῦμε.

Μάθε το ἀπὸ τώρα...

...τὰ καλὰ σεντόνια εἶναι ΠΕΙΡΑΪΚΗΣ - ΠΑΤΡΑΪΚΗΣ

Αὐτὸ τὸ σῆμα ἐγγυᾶται
ὅτι ἀγοράζετε γνήσιον
ὑφάσμα
ΠΕΙΡΑΪΚΗΣ - ΠΑΤΡΑΪΚΗΣ

Μὲ ὅ,τι βάζει ὁ νοῦς σὲ θαμβακερὰ ὑφάσματα, ἢ

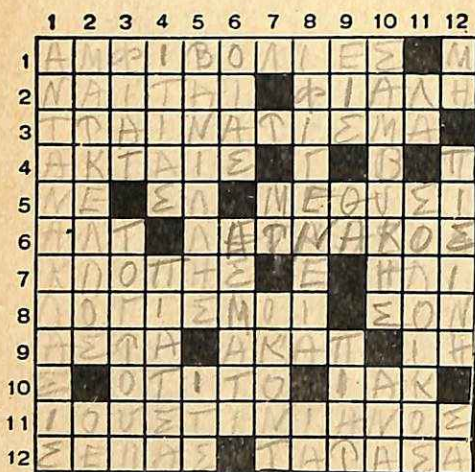
ΠΕΙΡΑΪΚΗ - ΠΑΤΡΑΪΚΗ

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΒΑΜΒΑΚΟΣ ΑΕ

ντύνει, στολίζει, νοιουσιουρεύει!

ΒΙΚΤΩΡΙΑ: φῖνο, λεπτὸ, ἄντοχης
Σεντόνια ὑψηλῆς ποιότητος
ΙΡΑΝΔΑ: Στερεὸ, πολυτελὲς
πάντα χιονάτο.
Νῦ 120: Γερὸ, λευκὸ ἢ σὲ εὐχάρι-
στους ἀνεξίτηλους χρωμα-
τισμούς.
ΧΑΣΕΔΕΣ Νῦ 333
ΠΕΡΚΑΛΙΑ Νῦ 33

ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ:

1. Τροφή... για ζηλιάρηδες (πληθ.).
2. Γάλλοι ιππότες σταυροφόροι διαλυθέντες το 1312 — Άγοράζεται δια το περιεχόμενό της.
3. Δι' αναβολών παρέλκυσις (ξεν.).
4. Οι έλληνικές φημίζονται για τις φυσικές καλλονές τους (δοτ.).
5. Τόσων έτών απέθανεν ο Βαλαωρίτης — Η γραφή του 230 — Αυτό αποκτηνώνει τον άνθρωπον (δημ.).
6. Στρατιωτικόν παράγγελμα — Πόλις της Κύπρου (γεν.).
7. Ποινικόν αδίκημα (γεν.) — Στρατιωτική μονάς, αντιστρόφως.
8. Οι ολοκληρωτικοί αποτελούν κλάδον των ανωτέρων μαθηματικών — Διάσημος 'Ιάπων μαραθωνοδρόμος.
9. «Μπενί...», γνωστή φυλή της Μεσημβρινής Αραβίας — Μεγάλα σχετικώς δώματα, αντιστρόφως — Σ' αυτόν τον αιώνα εγεννήθη ο Μπετόβεν.

(Λύσεις στη σελίδα 57)

Έκταξη

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ 57

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Έσωτερικὸ	Έτησία : δρχ. 192	Έξωτερικὸ	Έτησία : \$ 9
	Έξάμηνη : δρχ. 96		£ 3.4.0.

(Αεροπορικές συνδρομές κατόπιν συνεννοήσεως)

521-065, 10.00 - 12.00

Παίρνοντας αυτόν τον αριθμό, αυτές τις ώρες, μπορείτε να συνδεθώτε με την «Έκταξη» και χωρίς άλλο κόπο να εγγραφώτε συνδρομητής.

ΑΘΗΝΑΪΚΟ
ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ

(Από τα ενδιαφέροντα προγράμματα που αναγγέλλονται για το δεκαπενθήμερο 6 - 19 Νοεμβρίου.)

ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Θέατρο

«ΠΡΙΝ ΞΗΜΕΡΩΣΗ» — των Μανώλη Σκουλούδη και Σοφίας Σπανούδη. Ραδιοφωνική διασκευή Μανώλη Σκουλούδη. Μουσική επεξεργασία Αθηνά Σπανούδη. Ραδ. οκ. οδ. 13 Μήτσου Αυγίστου. (Α' μέρος, Κυριακή, 20 Νοεμβρίου, 21.15 - Β' μέρος, Κυριακή, 20 Νοεμβρίου, 21.15).

«ΛΕΥΚΟΣ ΑΓΓΕΛΟΣ» — του Ρέττιναλτ Μπέρκλεϋ. Μετάφραση - ραδιοφωνική διασκευή Ροδέρου Μανθούλη. Μουσική επεξεργασία Μιχαήλ. Ραδιοσημειογραφία Κασσιανή Μιχαήλ. (Τετάρτη, 9 Νοεμβρίου, 20.35).

«ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ» — του Άντον Τσέχοφ. Μετάφραση - ραδιοφωνική διασκευή Νίκου Γκάτσου. Ραδιοσημειογραφία Μήτσου Αυγίστου. (Α' μέρος, Τετάρτη 16 Νοεμβρίου, 20.35 - Β' μέρος, Πέμπτη, 17 Νοεμβρίου, 20.35).

Ομιλίες

«ΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ» — Μιλούν οι: Α. Καραντώνης, Β. Βασιλάς και Α. Σαχίνης. (Τρίτη, 8 Νοεμβρίου, 18.02).

Μουσική

ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΚΗΣ ΟΡΧΗΣΤΡΑΣ ΤΗΣ ΒΟΣΤΩΝΗΣ — Διευθύνει ο Άννα Σάουλ Μόντ. Σολιστ ή πιανίστα Άννα Ντόρμαν. (Πέμπτη, 10 Νοεμβρίου, 21.00).

ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΚΗΣ ΟΡΧΗΣΤΡΑΣ ΤΟΥ Ε.Ι.Ρ. — Διευθύνει ο Φραντς Αϊτσάουερ. Έργα: Μότσαρτ, Σοπρέτα. (Πέμπτη, 17 Νοεμβρίου, 21.00).

ΡΕΣΙΤΑΛ ΚΙΘΑΡΑΣ — με τον Άλεξάντερ Λαγκόγια και την Ίντα Ποέστ. Έργα: Λαγκόγια, Καρούλι, Ίντα Ποέστ, Ροζντρίγκο, Γρανάδος. (Παρασκευή, 11 Νοεμβρίου, 20.35).

«ΣΙΜΟΝ ΜΠΟΚΚΑΝΕΓΚΡΑ» — του Βέρντι, Β' πράξη. Διευθύνει ο Δημ. Μητσόπουλος. (Παρασκευή, 11 Νοεμβρίου, 21.15).

ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΚΗΣ ΟΡΧΗΣΤΡΑΣ ΤΗΣ ΒΟΣΤΩΝΗΣ — Διευθύνει ο Ρίτσαρντ Μπέρκιν. Έργα: Μπαχ, Μουσσόργκι. (Κυριακή, 13 Νοεμβρίου, 21.02).

ΡΕΣΙΤΑΛ ΚΛΑΒΙΚΟΡΝΤ — της Αίνας Λαλάντη. Έργα: Κουπρέν, Σκαλάτι. (Παρασκευή, 18 Νοεμβρίου, 20.35).

«ΣΙΜΟΝ ΜΠΟΚΚΑΝΕΓΚΡΑ» — του Βέρντι, Γ' πράξη. Διευθύνει ο Δημ. Μητσόπουλος. (Παρασκευή, 18 Νοεμβρίου, 21.15).

ΤΡΙΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΣΥΜΦΩΝΙΚΗ ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΡΧΗΣΤΡΑΣ ΤΗΣ ΟΠΕΡΑΣ ΤΟΥ ΜΟΝΤΕ ΚΑΡΛΟ — Διευθύνει ο Πέντο ντε Τονιόιτας - Μπράνκο. Σολιστ ή πιανίστα Τονιόιτας - Μπράνκο. (Δευτέρα, 7 Νοεμβρίου, 20.30).

Ο ΣΟΛΙΣΤ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ — της Αίνας Λαλάντη. Έργα: Κουπρέν, Σκαλάτι. (Παρασκευή, 18 Νοεμβρίου, 20.35).

ΑΠΟ ΤΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΤΗΣ ΚΟΛΩΝΙΑΣ 1960 — (Πέμπτη, 10 Νοεμβρίου, 20.45).

«ΜΑΝΟΝ» — του Μονέ. Δ' και Ε' πράξη. (Πέμπτη, 10 Νοεμβρίου, 20.00).

ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΚΗΣ ΟΡΧΗΣΤΡΑΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ — Διευθύνει ο Σόλων Μιχαήλ. Έργα: Χαίνιν, Μπετόβεν, Μ. Παλλαντιού. (Κυριακή, 13 Νοεμβρίου, 19.00).

Όσο πιο πολύ γνωρίζετε το
Σκωτσέζικο Ούϊσκυ, τόσο πιο πολύ
θα προτιμάτε το υπέροχο Ballantine's

ΓΕΝ. ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ: ΓΕΝΚΑ Α.Ε. - ΚΛΕΙΣΘΕΝΟΥΣ 9 - ΑΘΗΝΑΙ - ΤΗΛ. 526.447 - 526.448

ΔΙΑΡΚΗΣ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ: CELLAR A.E. - ΚΡΙΕΖΩΤΟΥ 18 - ΤΗΛ. 612.808

ΤΟ ΕΠΑΘΛΟ 28ης ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

Θρίαμβος των παλαιμάχων καθαροαίμων του Δέλτα

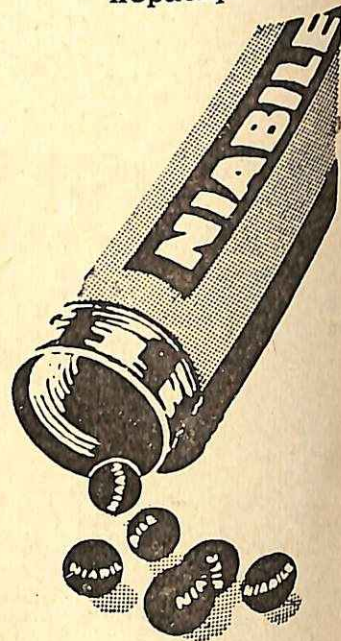
Η κλασική ιπποδρομία του επάθλου της 28ης Οκτωβρίου, που έχει καθιερωθεί από το 1953, ανέτρεψε έφέτος όλα σχεδόν τα προγνωστικά των ειδικών και ήταν ένας θρίαμβος των πρεσβυτέρων καθαροαίμων του Δέλτα εις βάρος των νεωτέρων.

Η ιπποδρομία αυτή συγκέντρωσε περισσότερο ενδιαφέρον από κάθε άλλη χρονιά, γιατί ο μεγάλος αριθμός ίππων που διεκδικούσαν το κύπελλο και η δυναμικότητά τους υποσχόνταν στους φιλίππους μια συναρπαστική διαδρομή και έκαναν δυσκολώτερα τα προγνωστικά. Και πραγματικά στην άφετηρή της επίτονης αυτής διαδρομής των 2.800 μέτρων παρατάχθηκαν οι δέκα καλύτεροι καθαροαίμοι του Δέλτα. Συγκεκριμένα τρεις πρεσβύτεροι — 'Ιντερμέτζο, 'Αττίλας, Στόλβετζεν — έξη τετραετείς και οι δυο με τις καλύτερες πρόσφατες επιδόσεις τριετείς, ο αγγλικός καθαρόαιμος Χόουκ και ο ελληνικός καθαρόαιμος 'Αργυστόλι. 'Ο πρώτος έχει στο ενεργητικό του μια σειρά από αλλεπάλληλες νίκες σε σύντομο χρονικό διάστημα και ο δεύτερος είναι ο νικητής του Ντέρμπυ. Τα προγνωστικά όλων σχεδόν των ειδικών, έχοντα και την «σύμφωνον γνώμην» των «ρολογάδων», που με το χρονόμετρο στο χέρι παρακολουθούσαν όλες τις δοκιμές των δέκα υποψηφίων για την κατάκτηση του κυπέλλου, συμφωνούσαν πως κανονικά η νίκη δεν θα έπρεπε να ξεφύγει από τους δυο αυτούς νέους καθαροαίμους. Οι ειδικοί δεν έδωσαν να διατρέχουν κίνδυνο παρά μόνο από τον Μπλενχάιμ, τον νικητή του θερινού Γκράν-Πρι ή ίσως και από την τετραετή Γκρέτα, που είχε σημειώσει τελευταία άλματώδη εξέλιξη. 'Όσον αφορά τους δυο πρεσβυτέρους, τον 'Ιντερμέτζο και τον 'Αττίλα, όλα τα προγνωστικά συμφωνούσαν πως παρά την άριστη φόρμα τους θα υποκύπτανε στα καταθλιπτικά τους βά-

ρη, που θα τα έκανε καταθλιπτικώτερα ή επίτονη διαδρομή των 2.800 μέτρων. Και όμως, οι δυο αυτοί παλαιμάχοι του Δέλτα όχι μονάχα νίκησαν, αλλά και συνέτριψαν τους αντιπάλους τους: 'Ο 'Ιντερμέτζο δεν χρειάστηκε μεγάλη προσπάθεια για να αποσπασθεί από τον δεύτερο όμιλο, όταν ο αναβάτης του νόμισε πως ήταν ο καιρός, να εξουδετερώσει «διὰ συνοπτικής διαδικασίας» το προπορευόμενο 'Αργυστόλι και να κατευθυνθεί προς το τέρμα χωρίς αντίπαλο πιά, παρά τα 62 κιλά του. Και μόνο ο έτερος των πρεσβυτέρων, ο 'Αττίλας, έχοντας κι αυτός στη ράχη του το καταθλιπτικό βάρος των 61½ κιλών του, τόλμησε να τον καταδιώξει στα τελευταία μέτρα και να συνθέσει μαζί του το δίδυμο.

Χαρακτηριστικό είναι ότι ο νικητής 'Ιντερμέτζο κατέρριψε και το μεταπολεμικό ρεκόρ στην απόσταση αυτή, σημειώνοντας τον καταπληκτικό χρόνο 3' και 5''. (Το ρεκόρ αυτό το είχε μέχρι τώρα ο Ντόβερ Στρήτ, νικητής του ίδιου επάθλου στα 1954 με χρόνο 3' και 7 2/5'').

Συμπέρασμα: "Αν και οι νεώτεροι καθαροαίμοι του 'Ιπποδρόμου γενικά υπερέχουν των πρεσβυτέρων τους, όπως δείχνουν τα αποτελέσματα των κοινών ιπποδρομιών, ωστόσο στις αναμετρήσεις... «επί ανωτάτου επιπέδου», στα πλούσια δηλαδή έπαθλα, όπου διαγωνίζονται μονάχα οι ισχυρότεροι αντιπρόσωποι κάθε κατηγορίας, οι παλαιμάχοι του Δέλτα δεν πρέπει να υποτιμώνται. Είναι μια αρχή που δεν πρέπει να την ξεχνούν οι φιλίπποι. Γιατί μεταξύ άλλων ο σχετικός παραγκωνισμός των παλαιμάχων αυτών έφέτος είχε σαν αποτέλεσμα μια άρκετα πλούσια απόδοση τόσο στο γκανιάν όσο και στο δίδυμο και το σύνθετο, που την καρπώθηκαν οι κυνηγοί των άουτσαίντερ.

Insuffisance
hépatique

Constipation

Νυκτερινές ιπποδρομίες

Η ιδέα της πραγματοποιήσεως νυκτερινών ιπποδρομιών και στο φαληρικό Δέλτα, κατά τα ξένα πρότυπα, είχε ριφθεί τρία χρόνια πριν και είχε γίνει δεκτή με πολύ ενδιαφέρον από τους φιλίππους. Τώρα φαίνεται ότι παίρνει σάρκα και όστα. Συγκεκριμένα, τρεις δυο τεχνικοί ήρθαν και μελέτησαν τον ναυτοήτες και τις δυσκολίες που παρουσιάζει ο χώρος του 'Ιπποδρόμου μας για την άπλετη ηλεκτροφώτιση και θα υποβάλουν προτάσεις. 'Αν επιτευχθεί τελικά συμφωνία θα έχουμε από το καλοκαίρι νυκτερινές ιπποδρομίες. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι, αν ξεπάρει ο 'Ιππόδρομος θα άνωμε από κά γίνουν δεκτές οι προτάσεις των τεχνικών, ο 'Ιππόδρομος θα άνωμε από κτήση πολύ περισσότερους θαμώνες από σήμερα. Γιατί είναι γνωστό πως οι ιπποδρομίες είναι κατ' έξοχον χειμώνα νό σπόρ. 'Αντίθετα, το καλοκαίρι οι μεγάλες ζέστες κάνουν συχνά από την παραμονή των φιλίππων στον καυτερό ήλιο. Γι' αυτό άλλωστε τα προηγούμενα χρόνια είχαμε πάντα θερμές διακοπές, που καταργήθηκαν μόνο πέ-

ρσι και φέτος, που ο 'Ιππόδρομος, λόγω κυρίως του Πρò-Πò, περνούσε την εποχή των ισχνών αγελάδων του. Μπορεί με βεβαιότητα να προβλεφθεί πως τα έξοδα για τις ηλεκτρικές εγκαταστάσεις θα καλυφθούν από το πρώτο κιόλας καλοκαίρι.

Οι νυκτερινές ιπποδρομίες θα επηρεάσουν βέβαια και τις επιδόσεις των άλλων: "Όπως είναι γνωστό, πολλά έλογα επηρεάζονται από τη μεγάλη ζέστη, ενώ άλλα διαπρέπουν στη... λάσπη, ακόμα και όταν γίνονται οι κούρσες υπό βροχήν. 'Ετσι, στους τόσους άλλους παράγοντες που είναι υποχρεωμένοι οι καημένοι οι φιλίπποι να λαμβάνουν υπ' όψη τους, όταν βιάζουν τα προγνωστικά τους, θα είναι και η νύχτα.

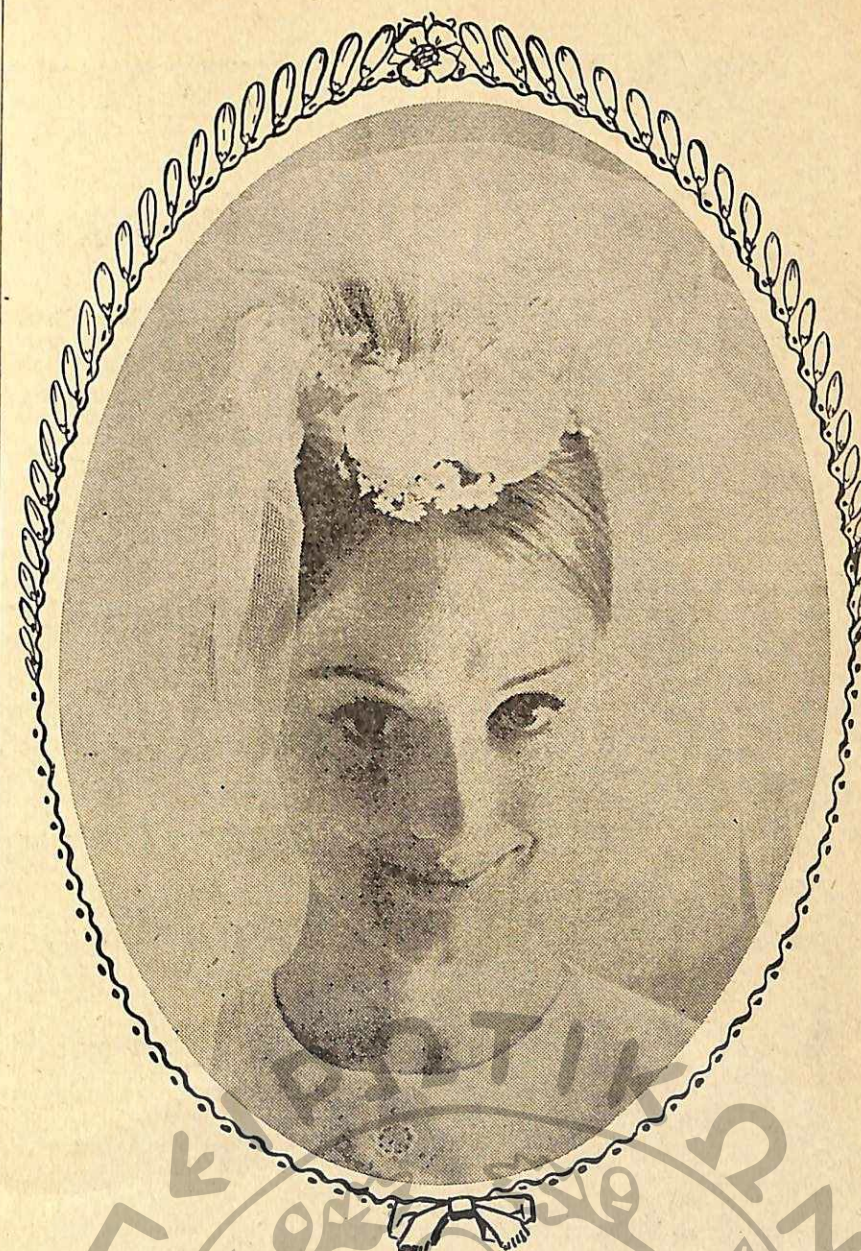
'Άλλο πρόβλημα που θα δημιουργήσουν οι νυκτερινές ιπποδρομίες είναι ο έθισμός των τετραπόδων του Δέλτα στη ζωή του... ξενύχτη, γιατί θα χρειάζονται τον άπογευματινό τους ύπνο ώσ-
τις να εισβάλλουν το βράδυ άκμαία στο στάβλο.

Η κατάργηση της εισφοράς

Το θέμα της εξοντωτικής εισφοράς που επιβλήθηκε πριν από δυο χρόνια μαζί με την εισφορά επί των αυτοκινητών και άλλων πολυτελών πραγμάτων έρχεται και πάλι στο προσκήνιο.

Συγκεκριμένα, αποφασίστηκε να γίνει μια ειδική σύσκεψη του Συμβουλίου της Φιλίππου 'Ενώσεως για να αποφασιστεί μια σειρά εντόνων ενεργειών προς άρμόδιους για την κατάργηση της εισφοράς. "Όπως είναι γνωστό, η επιβολή της εισφοράς άνέκοψε την ένισχυση των σταύλων του Δέλτα με νέο «ελληνικό», και αυτά τα προϊόντα των ελληνικών ιπποφορβίων δεν αγοράζονται, αλλά νοικιάζονται. 'Από την εισφορά αυτή το δημόσιο έχει ένα έντε-
σάσημαντο έσοδο, γιατί φυσικά οι άρμόδιοι δρομώνων ίππων δεν αντιπροσώπευαν παρά ένα άσημαντο ποσοστό αγορών αυτοκινήτων. 'Αντίθετα έχει άνακατική ζημιά, γιατί η εισφορά και φυσικά παράλληλα και τις... επιβαρύνει και από την άνακοπή της προ-
πολής της ελληνικής ιπποπαγωγής. Γι-
αυτό δεν είναι σε θέση ο 'Ιππόδρο-
μος να αγοράσει όλα τα προϊόντα ελληνι-
κών ιπποφορβίων, οι ιπποπαγωγοί τραπούν σε άλλες επικερδέστερες αγορές. 'Αλλά εκτός από τη ζημιά δημοσίου, εκείνο που ενδιαφέρει οι φιλίππους είναι να γίνονται όμα-
λα οι ιπποδρομίες. Και όσο περισσότερα έλογα μετέχουν σε μια ιπποδρο-
μία, τόσο λιγότεροι κίνδυνοι άπειλούν να ελαττώνονται των φιλίππων.

—ΤΣΙΛΑΓΚ

'Από το 1881

έως σήμερα, πάντα και παντού

ΚΟΥΦΕΤΑ ΓΩΓΟΥ

Καταστήματα Τώγου, Καλαμιώτου 12

Τηλ. 24-965

ΟΛΑ ΤΑ ΞΕΝΑ ΒΙΒΛΙΑ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ & ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ
ΣΤΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

ANNA ΜΑΖΑΡΑΚΗ & ΣΙΑ

ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΗ ΣΕΡΒΙΑΣ 4

ΣΤΟΑ ΚΑΛΛΙΓΑ — ΤΗΛ. 21.976

ΛΑΧΕΙΟΝ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ

ΕΦΕΤΟΣ ΜΕΓΑΛΕΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΕΣ

Μεγαλύτερα Κέρδη — Περισσότεροι Τυχεροί

ΑΓΟΡΑΣΑΤΕ ΠΡΙΝ ΕΞΑΝΤΛΗΘΟΥΝ

ΛΑΧΕΙΑ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ ΑΠΟ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΣΕΙΡΕΣ

Αυξάνετε τις πιθανότητες να κερδίσετε ένα ή και περισσότερα μαζί από τα ΣΠΙΤΙΑ — ΜΑΓΑΖΙΑ — ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ — ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ ΜΕΤΡΗΤΑ, που θα διανεμηθούν

ΕΙΣ 19.000 ΠΕΡΙΠΟΥ ΤΥΧΕΡΟΥΣ

Με 40 μόνον δραχμές μπορείτε να κερδίσετε:

- 1) Το πρωτοφανές κέρδος του 'Υπερτυχερού όλων των Σειρών, το όποιον θα καταπλήξη μόλις αναγγελθῇ.
- 2) Το δῶρον του 1.000.000 μετρητά.
- 3) Σπίτια από τα Γενικά Κέρδη.
- 4) Σπίτια — Αυτοκίνητα — Μετρητά από τα νύξημένα ἐφέτος κέρδη ΕΚΑΣΤΗΣ ΣΕΙΡΑΣ.

Ἐπὶ πλέον δὲ οἱ κάτοχοι

ΛΑΧΕΙΩΝ ΤΩΝ 8 ΠΡΟΝΟΜΙΟΥΧΩΝ ΣΕΙΡΩΝ (1-8)

διεκδικοῦν καὶ τὸ ΕΙΔΙΚΟΝ ΚΕΡΔΟΣ, τὸ ὁποῖον εἶναι:

ΔΥΟ ΣΠΙΤΙΑ — ΜΑΓΑΖΙ — ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟ — 100.000 ΜΕΤΡΗΤΑ

ΚΡΙΤΙΚΗ

ΤΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ

Ακούγοντας πριν από μερικές μέρες μια μουσική έκπομπή από το Τρίτο Πρόγραμμα, ξαναήρθε στο νου μας μια σκέψη, που τον πρώτο καιρό της δημιουργίας του Τρίτου Προγράμματος του Ε.Ι.Ρ. μάς είχε πάλι απασχολήσει. Ξεφυλλίσαμε τότε μερικά έντυπα ραδιοφωνικών προγραμμάτων, με την περιέργεια να μάθουμε πώς λειτουργούν και ποιά είδη εκπομπών περιλαμβάνουν τα Τρίτα Προγράμματα των ξένων ραδιοφωνικών οργανισμών.

Ούσιαστικά - το «Τρίτο Πρόγραμμα», που καθιέρωσαν ώριμες ραδιοφωνίες στην Ευρώπη (μόνο στην Ευρώπη χρησιμοποιείται αυτός ο όρος), αποτίνε-στών με ένα κύκλο καλλιεργημένων ακρο-στών με καλλιτεχνικά, πνευματικά και επιστημονικά, ακόμα, ενδιαφέροντα και αυτούς θέλει να ικανοποιήσει. Θέματα ιστορίας, κοινωνιολογίας, τέχνης, μουσικής, λογοτεχνίας, θέατρο φιλοσοφίας, άστρονομίας, φιλολογίας κλπ. αποτελούν το περιεχόμενο των εκπομπών (που ή μεγάλη χρονική διάρκεια είναι, αυτόνό-μα, απαραίτητη και αναγκαία για τη θεματική τους ολοκλήρωση).

Πράγματι, νομίζουμε και μεις ότι ή λειτουργία του Τρίτου Προγράμματος εξυπηρετεί καλύτερα τους ακροατές του, όταν περιλαμβάνει όλα αυτά τα είδη εκπομπών, που είναι, όπως είπαμε, υψηλής μορφωτικής και ψυχαγωγικής ποιό-τητας.

Το Τρίτο Πρόγραμμα του Ε.Ι.Ρ. περιλαμβάνει, όπως είναι γνωστό, μόνο μουσικές εκπομπές, οι οποίες είναι, ά-ποψιμώς, εξαιρετικά ενδιαφέρουσες και με πολλή γνώση διαλεγμένες, αλλά εξυπηρετούν το μουσικόφιλο, αποκλει-στικά, κοινό. Ἐν τούτοις, εκπομπές α-κόμα κατάλληλες για να μεταδοθούν από το Τρίτο, μεταδίδονται είτε από το Τρίτο, είτε από το Δεύτερο Πρόγραμ-μα. Ομιλούν οι ειδικοί, Το μυστηριώ-δες σύμπαν, Ἡ ραδιοφωνική βιβλιοθήκη του Θεάτρου της Τετάρτης, Χαμένοι πο-λιτισμοί κλπ.). Φυσικά, δεν θέλουμε να πούμε ότι πρέπει να καταργηθῇ ή μετά-δοση των εκπομπών αυτών από το Δί-κτυο του Ἐθνικοῦ Προγράμματος. Ὁ-μολογούμε, αν άναμεταδίδονταν καὶ ἀπὸ τὸ Τρίτο Πρόγραμμα - ἔστω καὶ ἂν ἔπρε-πε να αὐξηθοῦν λίγο οἱ ὥρες τῆς λει-τουργίας του ἢ καὶ νὰ πλουτισθῇ καὶ με-τὰ ἀκόμα ἐκπομπές αὐτοῦ τοῦ εἴ-δους - νομίζουμε πῶς ἡ ἐπανάληψή τους ἀπὸ τὸ Τρίτο Πρόγραμμα ἀποκτῆσθαι καὶ τὸ δικτυο, ἢ χρησιμότητά του θὰ

ἀποδειχθῇ, σίγουρα, εὐεργετική γιὰ τοὺς συνδρομητὲς τοῦ Ε.Ι.Ρ.

Όταν, στὰ 1921, ὁ Οὐίλλιαμ Σώμερ-σετ Μὼμ παρουσίασε στὴν Ἀγγλίαν τὸν «Κύκλο», ἓνα ἀπὸ τὰ καλύτερα θεατρικὰ ἔργα του, πολλοὶ κριτικοί, ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς καὶ οἱ πιδ αὐστηροί, τὸν συνέ-κριναν με τὸν σπουδαιότερο συγγραφέα τῆς ἀγγλικῆς restoration, τὸν Congrave. Μερικοὶ εἶπαν ἀνεπιφύλακτα πῶς «εἶναι ὁ πιδ σημαντικὸς σατιρικός τῆς σύγχρο-νης κοινωνίας καὶ λίγοι συγγραφεῖς εἴ-δαν τὴ ζωὴ με καθαρώτερη ματιὰ καὶ διατήρησαν στὴ μνήμη τους καὶ τὶς ἐ-λάχιστες λεπτομέρειες ἀπὸ τὰ τοπία καὶ τοὺς ἀνθρώπους πού γνώρισαν». Παρ' ὅλες τὶς πιθανὲς ἐπιφυλάξεις, πού μπορεῖ νὰ ἔχη κανεῖς, ὁ τελευταῖος αὐ-τὸς χαρακτηρισμὸς γιὰ τὸν Μὼμ εἶναι σωστός. Τὸ βιβλίο του «On a Chinese Screen» εἶναι ἓνας θαυμάσιος καρπὸς τοῦ ταξιδιοῦ του στὴν Κίνα. Ἔτσι, ὅπως καὶ τὸ θεατρικὸ του ἔργο «The Letter», στὸ ὁποῖο τοποθετεῖ τὴ δράση τῶν ἡ-ρώων του στὴ Σιγκαπούρη, ἔχει πολὺ ἀπὸ τὸ τοπικὸ χρῶμα τῆς Ἀπω Ἀνα-τολῆς καὶ ἀπὸ τὴ νοοτροπία τῶν Κινέ-ζων τῆς ἀποικίας.

Ἡ «Τὸ γράμμα», μάς παρουσίασε στὶς 9 Ὀκτωβρίου τὸ «Θέατρο τῆς Τετάρ-της» σὲ ὥραία μετάφραση τῆς κ. Μ. Κουγιουμτζόγλου καὶ σκηνοθεσία τοῦ κ. Λ. Καλλέργη. Ὁ κ. Καλλέργης, σὰν ἡθοιοὶς πού εἶναι, ἔδωσε φανερά, γε-ρισσότερη σημασία στὸ λόγο, ἐνῶ πα-ραμέλησε ἀρκετὰ τὰ ὑπόλοιπα στοιχεῖα, πού ἀξιοποιοῦν τὶς ἐκπομπές τῆς ραδιο-φωνικῆς τέχνης. Ὅλοι οἱ ἡθοιοί, καὶ σχεδὸν πάντα, μιλοῦσαν τοποθετημένοι σὲ μιὰ ὀριστημένη ἀπόσταση ἀπὸ τὸ μι-κρόφωνο καὶ οἱ ἡχητικὲς ἐντυπώσεις, γε-νικά, δὲν ἀναδείχθηκαν ἀπὸ τὸν σκηνο-θέτη. Ἡ «ραδιοφωνικὴ» διασκευὴ θὰ ἔ-πρεπε, βέβαια, νὰ βοηθήσῃ τὴ ραδιο-σκηνοθεσία.

Ἀπὸ τοὺς ἡθοιοὺς σημειώνουμε τὸν κ. Ν. Βασταρδῆ, πού ἡ «φωνητική» του παρουσία εἶχε ἀποχρώσεις καὶ βαρύτη-τα, τὴν κ. Ε. Χατζηαργύρη, γιὰ τὴν κα-λὴ τῆς ἄρθρωση καὶ τὴν συγκινημένη ἑρμηνεία τῆς, καὶ τὸν κ. Ν. Κεδράκα, ὁ ὁποῖος ἔπλασε χαρακτηριστικὰ τὸν Κι-νέζο Σάνγκ Χί. Ἀκόμα θὰ θέλαμε νὰ ἀναφέρουμε τὸν ἡθοιοὶ πού ἔπαιξε τὸ ρόλο τοῦ Ὀγκ Τσί Σέγκ, ἀλλὰ οὔτε στὴν ἐκφώνηση, οὔτε στὴν ἀποφώνηση ἀ-κούσαμε τὴ δαμονὴ τῶν ρόλων. Μιὰ τέ-τοια κατατόπιση τῶν ἀκροατῶν, νομί-ζουμε πῶς ἐπιβάλλεται. Ἐπίσης, θὰ πρέπει καὶ κατὰ τὴν ἀποφώνηση τοῦ πρώτου μέρους νὰ καθορίζεται ἡ ὥρα ἐνάρξεως τοῦ δευτέρου ἢ, πάντως, σὲ πόση ὥρα θὰ ἀρχίσῃ ἡ συνέχεια τοῦ ἔργου.

Ἀπὸ τὴ μουσικὴ ἐπιμέλεια ξεχωρίσα-με τὴν ὑπόκρουση καὶ τὶς «γέφυρες» τοῦ τέλους, ἐνῶ στὴν ἀρχὴ ἡ μουσικὴ χαρα-κτήριζε κυρίως τὴν τοπικὴ τοποθέτηση τῆς ὑποθέσεως.

Στὶς 22 Ὀκτωβρίου παρακολούθησα-με ἀπὸ τὸ Ἐθνικὸ Πρόγραμμα τὴν ἐναρκτήρια ἐκπομπὴ μιᾶς μορφωτικῆς σειρᾶς με τὸν γενικὸ τίτλο «Χαμένοι πο-λιτισμοί». (Κάπως περίεργος, δέβαια, ὁ τίτλος, ἀφοῦ κανένας πολιτισμὸς δὲν μπορεῖ νὰ λογισθῇ «χαμένος»).

Στὸν πολιτισμὸ τῶν Σουμερίων ἦταν ἀφιερωμένη αὐτὴ ἡ πρώτη ἐκπομπή, πού ἔγραψε ὁ κ. Δ. Μπουρούνης. Ἐνα ρα-διοφωνικὸ ἐμπειριστικὸν ἱστορικόν, με πολλὰ συγγραφικὰ καὶ ραδιοφωνι-κὰ ἀρετὰς. Ὁ ρόλος καὶ ἡ θέση τοῦ ἀ-φηγητῆ - ἐμπόρου, μέσα στὴν ἐκπομπή, ἦταν ἓνα ὥραιο δοθητικὸ εὖρημα. Καὶ ὁ κ. Νότης Περγιάλης τὸν ἔδωσε ὅσο κα-λύτερα γινόταν.

Ὁ κ. Κ. Κροντηρᾶς σκηνοθέτησε με-ἐμπνευση, θὰ μπορούσε νὰ πῇ κανεῖς, τοῦτο τὸ ραδιοφωνικὸ καὶ, ὅπως εἶπαμε, ἡ συνεργασία του με τὴν κ. Ν. Λουγγή, πού τὸ ἡχογράφησε, εἶχε ἓνα καλὸτεχνο ἀποτέλεσμα.

Ὁ νέος κύκλος τῶν ἐκπομπῶν αὐτῶν φαίνεται νὰ συμπληρῶν, ἐντελῶς ἱκανο-ποιητικὰ, ἓνα ἀπὸ τοὺς πολλοὺς τομεῖς τῆς ἀποστολῆς τοῦ ραδιοφώνου.

— ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΙΖΑΝΗΣ

ΔΙΣΚΟΙ
ΟΛΟΙ ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΟΙ ΚΑΙ
ΞΕΝΟΙ ΔΙΣΚΟΙ
ΣΤΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ
ANNA ΜΑΖΑΡΑΚΗ & ΣΙΑ
ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΗ ΤΗΣ ΣΕΡΒΙΑΣ 4
ΣΤΟΑ ΚΑΛΛΙΓΑ — ΤΗΛ. 21.976

Από τα καλύτερα δημοσιεύματα του κόσμου

ΜΙΚΡΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Νικητής

Ο ΠΩΣ ΚΑΙ ΠΕΡΥΣΙ έτσι και φέτος ή άπονομή του βραβείου Νομπελ ήταν μια έκπληξη. Έγινε φαίνεται έθιμο στη Σουηδική Ακαδημία να μάς

αφινιδιάζει. Η περυσινή νίκη του Κουαζίμοντο ήταν, όπως θα θυμάστε, τόσο ξαφνική, ώστε οι εκδότες του έβρεθηκαν άπροετοίμαστοι και για πρώτη φορά παρουσιάστηκε το φαινόμενο να πουλιούνται ποιητικές συλλογές στη μαύρη αγορά. (Ένας Ιταλός κριτικός έγραψε ότι το φαινόμενο αυτό ήταν το μεγαλύτερο κατόρθωμα της ποιήσεως από την εποχή του Όμηρου). Φέτος ή βράβευση του Σαίν Τζων Πέρς δεν αποτέλεσε μικρότερη έκπληξη. Την παραμονή της άπονομής του βραβείου ο ανταποκριτής του «Ηνωμένου Τύπου» τηλεγράφησε από τη Στοκχόλμη: «Φαίνεται ότι όλα είναι κατά 99% τελειωμένα. Το Νομπελ θα δοθή στον Γιουγκοσλάβο συγγραφέα "Ιβο Αντρικ". Ο-λη ή Γιουγκοσλαβία περίμενε, αγωνιούσε, προσευχόταν για τη νίκη του υποψηφίου της. Υστερα το ρυθμικό χτύπημα των πλήκτρων του τηλετύπου έστειλε σε όλο τον κόσμο το μήνυμα. Ο νικητής του 1960 ή Γάλλος ποιητής Σαίν Τζων Πέρς «για την ύψιπετή και δημιουργική φαντασία που χαρακτηρίζεται το ποιητικό του έργο, στο οποίο καθρεφτίζεται ή εποχή μας».

Ο νικητής με τον έπιλαχόντα έχουν ένα κοινό σημείο: είναι και οι δύο διανοητές. Ο "Ιβο Αντρικ είναι περυσινός και ή Σουηδική Ακαδημία δείχνει τε- μια ιδιαίτερη αδυναμία για τους ποιητές — την ίδια ίσως αδυναμία που δείχνουν οι καλές μητέρες για τα παιδιά τους. Ο Σαίν Τζων Πέρς, που ή πραγματικό του όνομα είναι Άλεξίς Σαίν Λεζέ, γεννήθηκε το 1887 και χρω- στείται ή πατρίδας του. Αυτό είναι τό- 1940 ή δώδεκα έτη πριν από τον πόλεμο. Ο νικητής του φετινού Νομπελ ήταν μια από τις δυναμικότερες μορφές

του Καί ντ' Όρσαί. Ήταν διπλωμά- της και τίποτε άλλο. «Σπάνια εύρισκε τον καιρό να χαράξω μια γραμμή έξω από τα υπηρεσιακά μου καθήκοντα», ω- μολόγησε ό ίδιος σε μια από τις λιγο- στές συνεντεύξεις του. Άλλά ή γερμανι- κή είσβολή έδωσε ένα δί- αιο τέλος στη διπλωματική του σταδιοδρομία. Έφυγε σαν κυνηγημένος από την πατρίδα του και πήγε στην Αμερική. Το 1944 κυκλο- φόρησε κρυφά στη Γαλλία ή πρώτη του ποιητική συλ- λογή με τίτλο «Έξορία».

Η κυβέρνηση του Βισύ κατηνίασε τη στάση του Σαίν Τζων Πέρς, τον χαρα- κτήρισε λιποτάκτη και προ- δότη και του άφηρεσε το παράσημο της Λεγεώνας της Τιμής με το όποιο είχε τι- μηθή και τέλος του άφήρεσε και τη γαλλική ύπηκοότητα. Άποτρα- βηγμένος στην άλλη άκρη του Άτλαν- τικού ή Σαίν Τζων Πέρς διάβασε πολύ ιστορία και φιλοσοφία, μπόρεσε να ξε- κολλήσει από την εποχή του και να δη- τον κόσμο σαν μια σοφή και άκατά- βλητη ένότητα. «Η ποίησή του καλύ- πτει τους αιώνες και μοιάζει σαν ένας βράχος που ξεπροβάλλει μέσα από τη γαλήνια θάλασσα», έγραψε ένας μελε- τητής του έργου του.

Άπό τότε ή ποίητής δεν μπόρεσε να διώξει από μέσα του την πίκρα που εί- χε βλαστήσει στην έξορία. Η πατρίδα του άπελευθερώθηκε, αλλά ό ίδιος δεν μπόρεσε ποτέ να ξαναγυρίσει εκεί. «Δεν έπαψα να είμαι Γάλλος, αλλά κάτι με έμποδίζει να μείνω στη Γαλλία», δή- λωσε κάποτε. Πηγαίνει στην πατρίδα του μια φορά το χρόνο, μένει ένα- δυό μήνες και ξαναγυρίζει στην Αμερική. «Τί θλιβερό αλήθεια, ό μεγαλύτερος Γάλλος ποιητής της εποχής μας να έ- πισκέπτεται τη Γαλλία σαν τουρίστας», έγραψε ό φιλολογικός «Φιγκαρό».

Όταν πριν από λίγες εβδομάδες οι Γάλλοι ποιητές τον ανακήρυξαν, ύστερα από ένα είδος διαγωνισμού, «Πρίγκιπα των ποιητών», ή Σαίν Τζων Πέρς άπέρ- ρισε με ένα ξηρό τηλεγράφημα την έκ- λογή του. Την ίδια αδιαφορία έδειξε για την υποψηφιότητά του για το Νομ- πελ. Τα προγνωστικά άλλωστε ήταν τα

περισσότερα εναντίον του. Οι φιλολογι- κοί κύκλοι της Στοκχόλμης έλεγαν ότι δεν θα έπαιρνε το βραβείο για δύο κυ- ρίως λόγους. Ο πρώτος ήταν ότι πέ- ρυσι είχε βραβευτή ποιητής (ή Κουα- ζίμοντο) και δεν ήταν δυνατόν να δοθή πάλι το Νομπελ σε ποιητή. Ο δεύτε- ρος ήταν ότι, σύμφωνα με κάποιο ά- γραφο έθιμο, ή Γαλλία παίρνει το Νομ- πελ κάθε πέντε χρόνια. Η τελευταία φορά που το είχε πάρει ήταν το 1957 (με τον Καμύ): δεν μπορούσε συνεπώς να το πάρη φέτος, αλλά το 1962.

Η άπόφαση της Σουηδικής Ακαδη- μίας διέψευσε όλες αυτές τις περιέρ- γες δοξασίες. Οι ψίθυροι δέβαια δεν σταμάτησαν. «Άς μην ήταν ή Ντάγκ στη μέση και τα λέγαμε», ήταν ή άντε- πίθεση των ίδιων κύκλων μετά την άπο- νομή του βραβείου. Ο Ντάγκ είναι ό κ. Ντάγκ Χάμερσγκελντ, γενικός γραμ- ματέας των Ήνωμένων Έθνών και μέλ- λων γραμματέας της Σουηδικής Ακα- δημίας, που μετέφρασε στα σουηδικά την «Ανάσταση», το δυνατότερο έργο του Σαίν Τζων Πέρς. Τί τα θέλετε, φαί- νεται ότι και στη λογοτεχνία όπως και στο ποδόσφαιρο πάντα φταίει κάποιος διαιτητής...

Ευσέβεια

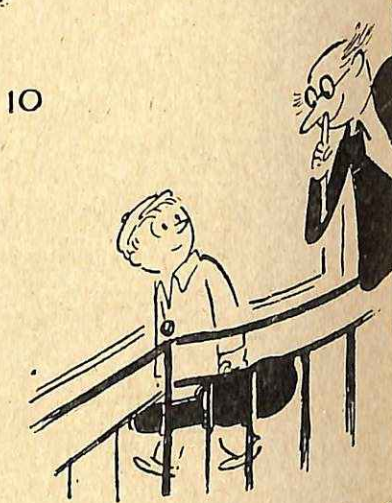
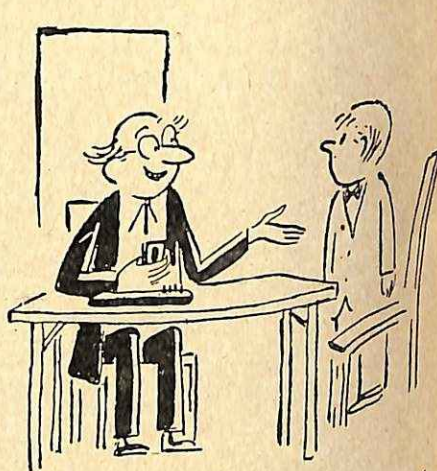
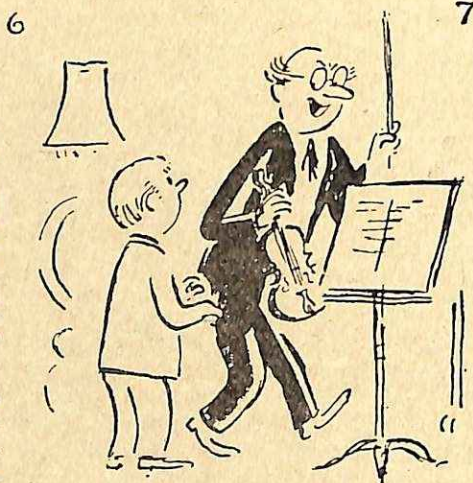
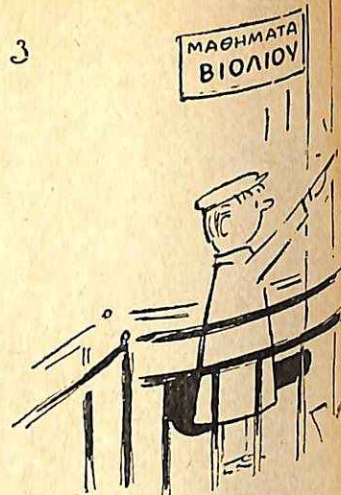
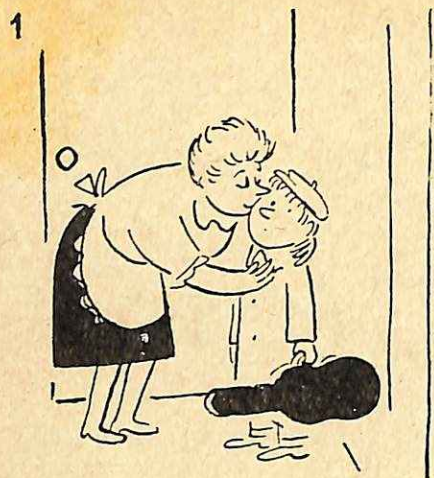
ΟΙ ΗΘΟΠΟΙΟΙ του Χόλλυγουντ, έλεγε πριν από λίγες ήμέρες ή Όρσον Ουέλλες, «δεν κάνουν τίποτε άλλο από το να εκφράζουν τα λόγια του Εύαγγελίου». Η συντροφιά άπό- ρησε: «Τού Εύαγγελίου;» «Ναί», ά- πάντησε ή Ουέλλες. «Αγαπάτε αλ- λήλους... και άλλους... και άλλή- λους...»

8 Νοεμβρίου

ΛΙΓΑ ΕΙΚΟΣΙΤΕΤΡΑΩΡΑ μάς χω- ρίζουν από την ήμέρα που ή άμε- ρικανικός λαός θα αναδείξει τον 44ο πρόεδρό του και ή προεκλογική μάχη έφθασε στο άποκορύφωμά της. Οι δύο αντίπαλοι σφίγγουν έγκάρδια τα χέρια μπροστά στο φακό της τηλεοράσεως, ανταλλάσσουν τρυφερά μειδιάματα και συνομιλούν ήρεμα και πολιτισμένα. Άλ- λά πίσω από την ειδυλλιακή αυτή εικόνα, στο εργαστήριο της κομματικής προπα- γάνδας, καταστρώνονται τα σατανικά- τερα σχέδια έξοντώσεως του αντιπά-

«Όταν δεν έχει κανείς φαντασία δεν μπορεί να κάνει τίποτα!»

Sempé

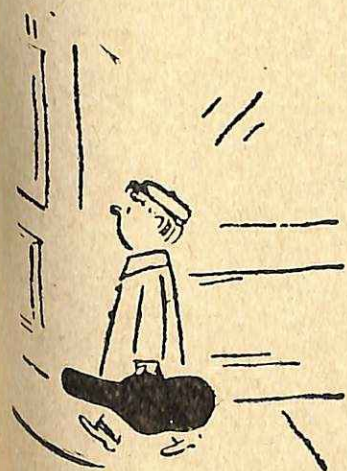
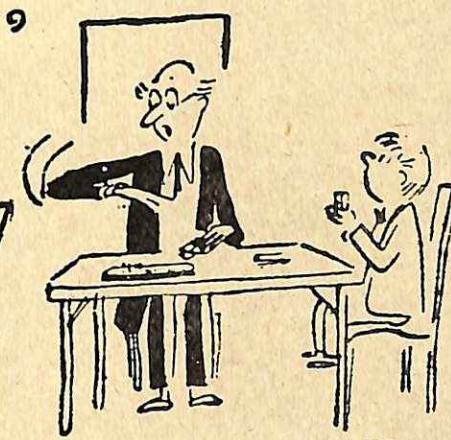
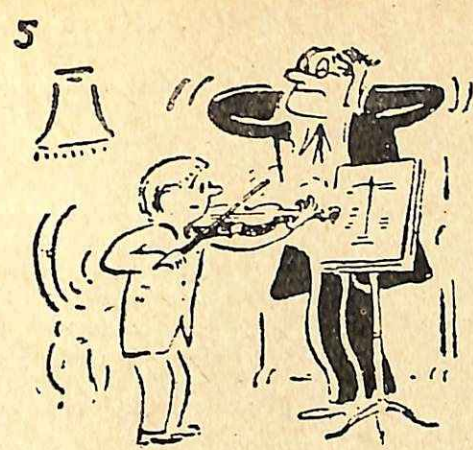

λου. 'Η ιδιωτική ζωή των υποψηφίων κοσκινίζεται αλύπητα, δέν μένει τίποτε κρυφò καί ò άμερικανικός λαός έχει κάθε δικαίωμα νά πιστεύη òτι είναι σέ θέση νά γνωρίζη τούς ανθρώπους πού θα κυβερνήσουν τίς τύχες του καλύτερα από κάθε άλλο λαò — ίσως καλύτερα κι από òσο χρειάζεται. Οί τουαλέτες πού φορά ή γοητευτική κ. Ζακελίν Κένεντυ τροφοδότησαν γιά έβδομάδες τήν έκστρατεία του ρεπουμπλικανικού τύπου. «Ξοδεύει 50.000 δολλάρια τò χρόνο γιά νά αγοράζη παριζιάνικα μοντέλα», έγραψαν. 'Αλλά ò τύπος τών Δημοκρατικών κρατούσε γιά τίς τελευταίες ήμέρες τήν ύδρογονοδόμβα αυτού τού έμφυλου πολέμου. «Ο άδελφός του κ. Νίξον δανείστηκε από τòn βιομήχανο Χάουαρντ Χιούζ 205.000 δολλάρια», κατάγγειλε ò Ντριού Πήρσον, ένας από τούς δυναμικότερους άθρογράφους καί ραδιοσχολιαστές τής πατρίδας του. «Αυτό ίσως δέν θα ήταν τόσο κακό άν τò άμερικανικό κράτος δέν πρόσφερε γιά άντιστάθμιμα δέν σειρά διευκολύνσεις στòn κ. Χιούζ». Τά δύο αυτά παραδείγματα δέν είναι παρά σταγόνες μπροστά στòn ώκεανò τών κατηγοριών πού έκτοξεύονται από τή μία παράταξη έναντίον τής άλλης. Έκείνο πού έχει ιδιαίτερη σημασία είναι òτι όλα αυτά τά άπίστευτα καί τρομερά πράγματα δημοσιεύονται μέ πηχιαίους τίτλους στίς έφημερίδες, γίνονται ραδιοφωνικές έκπομπές καί προβάλλονται στήν τηλεόραση. Τò 1948 ή επίδραση τής τηλεόρασης στίς προεδρικές εκλογές ήταν ασήμαντη, αλλά τò 1952 τά 37% τών άμερικανικών σπιτιών διέθεταν συσκευές τηλεόρασης. Στίς επόμενες εκλογές ή εισβολή τής τηλεόρασης στήν πολιτική ζωή τής 'Αμερικής ήταν ακόμη θαύτηρη. 'Υπολογίζεται òτι τά 3)4 τού άμερικανικού λαού παρακολούθησαν τήν προεκλογική κίνηση από τήν τηλεόραση. Σήμερα λειτουργούν στòn 'Αμερική 40 έκατομύρια

συσκευές τηλεόρασεως καὶ ἰσάριθμα ρα-
διόφωνα.

Τώρα ο άγώνας πλησιάζει πρὸς τὸ τέλος του· σχεδὸν τελείωσε. Ἀλλὰ οἱ ἐπιθέσεις συνεχίζονται καὶ εἶναι τόσο ἡ κεκτημένη ταχύτητα τῶν δύο παρατάξεων, ὥστε πολλοὶ προβλέπουν ὅτι θὰ συνεχίζονται γιὰ μερικές ἀκόμη ἐβδομάδες ὑστερὰ ἀπὸ τὴν ἡμέρα τῶν ἐκλογῶν. Ἕνα τρομερὸ ὄπλο εἶναι καὶ οἱ εὐθυμες ἱστορίες - ἀνέκδοτα, πραγματικά ἢ φανταστικά, ἀπὸ τὴ ζωὴ τῶν ὑποψηφίων. Κάθε κόμμα διαθέτει ἕνα πολυάριθμο συνεργεῖο πού ἀσχολεῖται μὲ τὴ συλλογὴ ἢ τὴν κατασκευὴ τῶν ἱστοριῶν αὐτῶν. Ἡ σχετικὴ ἐπίθεση δὲν ἄφησε ἄθικτο οὔτε τὸν Ἀϊζενχauer πού, γέρος πιά (εἶναι ὁ πιὸ ἡλικιωμένος πρόεδρος πού εἶχαν ποτὲ οἱ Ἠνωμένες Πολιτεῖες), κουρασμένος καὶ κάπως ἀπογοητευμένος, ἐτοιμάζεται νὰ ἀποσυρθῇ. Μία ἱστορία πού κυκλοφορεῖ εὐρύτατα στὴν Ἀμερικὴ τὸν τελευταῖο καιρὸ εἶναι ἡ παρακάτω: Κάποιοι χτυπᾶ τὴν πόρτα τοῦ Παραδείσου καὶ ὁ Ἅγιος Πέτρος τοῦ ἀνοίγει. «Ποίος εἶσαι;» τὸν ρωτᾷ. «Εἶμαι ὁ μεγαλύτερος βιολογιοτελλίστας τοῦ κόσμου, ὁ Πάμπλο Καζάλς.» Ὁ Ἅγιος Πέτρος ζητᾶ ἀπὸ τὸν

Καζάλης νὰ τοῦ ἀποδείξῃ τὴν ἰδιότητα
του καὶ ὁ διάσημος βιρτουόζος τοῦ βιο-
λοντσέλλου κάνει ἕνα μικρὸ σόλο ποῦ
ἀφήνῃ τὸν Ἅγιο Πέτρο μαγεμένο. «Ἐν-
τάξει, πέρασε», τοῦ λέει. «Ποιὸς εἶ-
λίγη ὥρα νέος ἐπισκέπτης. «Πικάσσο, ὁ
οἱ πάλι εἰς;» «Εἶμαι ὁ Πικάσσο, ὁ
μεγαλύτερος ζωγράφος τοῦ κόσμου.»
«Ἅγιος Πέτρος ζητᾷ πάλι ἀποδείξει-
ποῦ ὁ Πικάσσο τοῦ τῆς δίνει σκαρτά-
νοντας ἕνα σκίτσο μέσα σὲ δευτερό-
λεπτα. «Ἐν τάξει, πέρασε καὶ σὺ.»

ζευχάουερ. Καὶ ὁ Ἅγιος Πέτρος: «Ἐν τάξει, πέρασε. Εἶσαι πράγματι ὁ Αἰ- ζευχάουερ.»

Προφητεία

ΑΥΤΗ ἡ ἱστορία Μέρτεν μᾶς θυμίζει ἓναν παλιὸ διάλογο - ἀνέκδοτο, ὁ δημιουργὸς τοῦ ὁποίου εἶχε φαίνεται προφητικές ἰδιότητες:

«Πιάσ' τὸν κλέφτη.»
«Δὲν μπορῶ.»
«Τότε ἄφησέ τον.»
«Δὲν μ' ἀφήνει.»

Χιοῦμορ

ΟΙ ΜΟΝΟΔΡΟΜΟΙ καὶ τὰ φωτεινὰ σήματα δὲν ἄλλαξαν μόνο τὴν ὄψη τῆς πρωτεύουσας. Δίνουν τροφή, ὅπως κάθε καινούργιο γεγονός, στὸ λαϊκὸ χιούμορ: «Ύπομονη παιδιὰ κ' ἔρχεται ὁ Λευτέρης». Λευτέρης εἶναι τὸ πράσινο ἀνθρωπάκι γιατί ἐλευθερώνει τὴ διάδωση, ἐνῶ τὸ κόκκινο ἀνθρωπάκι, γιὰ τὸν ἀντίθετο λόγο, βαφτίστηκε... Σταμάτης. «Ἔτσι, μὲ τὸν πράσινο Λευτέρη καὶ τὸν κόκκινο Σταμάτη περνοῦν τὰ ἐκνευριστικά δευτερόλεπτα τῆς ἀναμονῆς στὸ πεζοδρόμιο...

Θαυμένοι στή γῆ

ΥΠΑΡΧΟΥΝ διάφοροι τρόποι για να γίνη κανείς διάσημος. Ὁ Μέλβιν καὶ ἡ Μαρία Μίνινσον ἔγιναν διάσημοι γιατί πέρασαν τὸ μῆνα τοῦ μέλιτος σὲ βάθος τριῶν μέτρων κάτω ἀπὸ τὴ γῆ.

Ὁ Μέλδιν εἶναι κομωτής καὶ ἐργάζεται στὴ Νέα Ὑόρκη. Ἡ Μαρία εἶναι ζωγράφος καὶ ἔμενε στὸ Σικάγο. Γνωρίστηκαν στὸ ἀτελιὲ ἐνὸς ζωγράφου κι ἀποφάσισαν νὰ παντρευτοῦν. Μία μέρα ὁ Μέλδιν συνάντησε στὸ δρόμο ἕνα φίλο του χημικὸ πού ἐργάζεται στὴν Ἀμερικανικὴ Ἐπιτροπὴ Ἀτομικῆς Ἐνεργείας.

«Τί κάνεις Μέλβιν;» τὸν ρώτησε ὁ φίλος του.

«Παντρεύομαι», είπε ο Μέλβιν.

Αὐτὸ ἦταν τὸ λάθος του. Τὰ μάτια τοῦ φίλου του ἔλαμψαν ὅπως θὰ ἔλαμψαν τὰ μάτια τοῦ Μωϋσῆ ὅταν εἶδε τὴ γῆ Χαναάν.

«Παντρεύεσαι; Μὰ εἶναι κάτι περισ-
σότερο ἀπὸ θαυμάσιο.»

Ὁ Μέλθιν δὲν μπόρεσε νὰ καταλάβῃ γιατί ὁ γάμος του ἦταν κάτι περισσότερο ἀπὸ θαυμάσιο, ὡς τὴ στιγμή που ὁ φίλος του τοῦ ἐξήγγησε. Ἡ ἀμερικανικὴ κυβερνήση, του εἶπε, ἔψαχνε νὰ βρῇ ἕνα ζευγάρι νεονύμφων γιὰ νὰ κἀν ἕνα πολὺ σημαντικὸ πείραμα. Θὰ τοὺς κατέβαζε μέσα σὲ ἕνα ἀτομικὸ καταφύγιο ὅπου θὰ ζοῦσαν ἐπὶ δεκαπέντε μέρες κάτω ἀπὸ συνθήκες ἀτομικοῦ πολέμου. Οἱ ἐπιστήμονες τῆς Ἐπιτροπῆς θὰ παρακολουθοῦσαν τὶς ἀντιδράσεις τους μὲ τὴ βοήθεια λεπτοτάτων μηχανημάτων που θὰ ἦταν τοποθετημένα στὰς τοίχους τοῦ ὑπογείου.

«Μη θιαστής να μου απαντήσης»,
του είπε ο φίλος του. «Ένα πράγμα
να έχης υπ' όψη σου: ότι όλη η ανθρω-
πότητα περιμένει με αγωνία αυτό το
πείραμα.»

τὴ Μαρία πού δὲν εἶχε σοβαρὲς ἀντιρρήσεις. Τὸ μόνο πού τὴν ἐνασχολοῦσε ἦταν τὰ μηχανήματα στοὺς τοίχους. «Στὸ κάτω - κάτω εἴμαστε νιόπαντροι», εἶπε κοκκινίζοντας. «Ἀλλὰ ὁ φίλος τοῦ Μέλβιν τῆς ἐξήγησε ὅτι τὰ μηχανήματα ἐκεῖνα δὲν θὰ παρακολουθοῦσαν τὴν ὁμιλία τους ἢ τίς κινήσεις τους ἀλλὰ

τίθετο. Στην 'Ινδία ο ζητιάνος έχει από θεού το δικαίωμα να δέχεται έλεημοσύνη και να προσφέρει τα στοιχεία που δίνουν την ψυχική ανάταξη, ενώ στην 'Ιαπωνία οι άνθρωποι ανταλλάσσουν δώρα και ανταποδίδουν τις υποχρεώσεις τους, με μέτρο ακριβώς τα όσα έχουν λάβει. Στην 'Ινδία η μόρφωση του παιδιού αρχίζει άργα και παραμένει χαλαρή, εκτός σε θέματα τηρήσεως των υποχρεώσεων απέναντι των θεών και των γονέων. Στην 'Ιαπωνία η κοινωνική μόρφωση αρχίζει νωρίς και είναι αυστηρή, αλλά σε όλα τα ζητήματα που δεν τα καλύπτει ο κοινωνικός κώδικας, ο Γιαπωνέζος, μικρός ή μεγάλος, έχει πολύ μεγαλύτερη ελευθερία.

Η διαφορά ανάμεσα στους δύο πολιτισμούς φαίνεται έντονα στην στάση τους απέναντι στην ήδονη. Η διαφορά αυτή είναι βαθύτερη από την αντίθεση λ.χ. που υπάρχει ανάμεσα σε έναν Άγγλο πουριτανό και ένα Γάλλο με λιγότερο αυστηρές αρχές. Ο πουριτανός έχει έντολη «να άπαρνιέται τις άμαρτωλές ήδονες της σάρκας» — αλλά και να δέχεται το ιερό μυστήριο του γάμου που ένώνει τον άνδρα και τη γυναίκα εις «σάρκα μία». Έτσι ο 'Ινδός θεωρεί το γάμο σαν ένα αναπόφευκτο και πρόσκαιρο κακό στη δεύτερη από τις τέσσερις εποχές της ζωής, και τις σεξουαλικές σχέσεις σαν σωματική και πνευματική κατάπτωση. Ο άλλος, που απολαμβάνει τις ήδονες, είναι πάντα επαναστατημένος έναντι της ήθικης, ενώ οι 'Ιαπωνικοί τύποι ελευθεριότητας δεν είναι ανήθικοι αλλά «έξω-ήθικοι» και τις σεξουαλικές απολαύσεις τις χαίρεται για ό,τι ακριβώς του προσφέρουν. Στην 'Ινδία η γυναίκα — εκτός από το ρόλο της σαν μητέρας — είναι ο πειρασμός που απομυζά τη δύναμη του άνδρα και αυτή η ιδιότητα φανερώνεται στις αίμοδιψείς θεές. Η Γιαπωνέζα — πάλι έξω από το ρόλο της σαν μητέρας — παρέχει πολλαπλές χαρές και είναι άριστοτέχνις στο χορό, στο τραγούδι, στον έρωτα, πνευματώδης στην κουβέντα. Στην 'Ινδία της επιτρέπουν να έχει ακόμη λιγότερη προσωπικότητα από τον άνδρα, αλλά στην 'Ιαπωνία μπορεί να έχει προσωπι-

κότητα περισσότερη απ' αυτόν, ακριβώς γιατί δεν υπόκειται στον ίδιο κώδικα τιμής.

Θα ήθελα να συγκρίνω ακόμη τους τύπους των επίσημων γευμάτων στην 'Ινδία και την 'Ιαπωνία. Στην 'Ιαπωνία γονατίζαμε μπροστά σε ένα γυαλιστερό τραπέζι και τρώγαμε με έδενινα ξυλάκια ολόκληρη σειρά από νοστιμώτατα φαγητά (που μερικά τα ψήνανε μπροστά μας πάνω σε κάρβουνα) και πίναμε ζεστό ποτό που μάς το πρόσφεραν γονατιστές γκέισες ή υπηρέτριες. 'Ανάμεσα στα φαγητά μάς δροσίζανε με ζεστές πετσέτες και για κάθε συνδαιτυμόνα χρησιμοποιούσαν κάπου πενήντα λιλιπούτεια πιάτα, φλυτζάνια, κουπες και άλλα. Στην 'Ινδία, σε ένα πραγματικά πατροπαράδοτο τραπέζι, δεν χρησιμοποιούνται ούτε πιάτα, ούτε ποτήρια, ούτε φλυτζάνια, ούτε μαχαιροπήρουνα. Καθόμασταν χάρμα ή γύρω σε τραπέζι και καθένας μας είχε μπροστά του ένα πλατύ φύλλο για πιάτο. Το άριστερό μας χέρι κρεμόταν αχρηστο ενώ με το δεξιό τρώγαμε. Μετά το φαγητό καθένας μας τραβιόταν λίγο από το τραπέζι και ένας υπηρέτης μάς έχνε νερό για να πλύνουμε πρώτα τα χέρια μας, έπειτα το στόμα. Τέλος γέμιζε τη χούφτα μας για να πιούμε λίγο.

Η αυτοκτονία στην 'Ινδία είναι κάτι σπάνιο — ή μόνη περίπτωση που γίνεται δεκτή από την παράδοση είναι η αυτοκτονία μιας χήρας που κάνει σουτί, ή ενός Γιόγκι που κάνει σαμάντι. Ολόκληρος όμως ο κύκλος της ζωής θεωρείται σαν μια παρέκκλιση ώσου να φτάσει κανείς στο θάνατο και την απελευθέρωση από τα δεσμά της ζωής. Στην 'Ιαπωνία, ακόμη και η αυτοκτονία έχει γίνει ζήτημα κοινωνικής συμβατικότητας και το χαρακίρι θεωρείται μια τέχνη που μόνο οι ειδικοί μπορούν να κάνουν. Η τάση για αισθητική τελειοποίηση είναι τόσο ξένη στη σύγχρονη 'Ινδία όσο και η θρησκευτική τελειοποίηση στην 'Ιαπωνία. Η 'Ινδία είναι μια χώρα σκοτεινού και τραγικού μεγαλείου που περιφρονεί τις ματαιο-

Η ΑΜΑΞΑ «ΧΑΡΑ»

Εκεί που της ανυπαρξίας το χέρι μ' έστιβε με τόσο πάθος κι' ο κόσμος, έλεγα, είναι βέλος καρφωμένο στην καρδιά πέρασε κάτω απ' το παράθυρο μιά άμαξα τριανταφυλλένια. Της γειτονιάς ξεπρόβαλαν ήλιοι πρωτοφανερωτοί που παίζαν με τα πρόσωπα των κοριτσιών. Σε μένα λευκές μορφές κουνούσαν τα μαντήλια κι' ο άγρος γέμισε με χρώματα κι' αρώματα μελυστικά. Ύστερα έστριψε στο δρόμο. Ύστερα έστριψε στη νύχτα. Ύστερα έστριψε στο θάνατο. Πέρασε σήμερα ή άμαξα ή τριανταφυλλένια.

ΚΡΙΤΩΝ ΑΘΑΝΑΣΟΥΛΗΣ

(Από τη συλλογή «Περιπτώσεις καθημερινότητας»)

δοξίες της ζωής. Οι Γιαπωνέζοι ξέρουν 35 τρόπους για να τυλίξουν ένα δώρο στο χαρτί και η χειρότερη τραγωδία γι' αυτούς είναι να γελοιοποιηθούν. Οι 'Ινδοί βασανίζονται από θρησκευτική αγωνία, οι 'Ιάπωνες από ανησυχία για την αξιοπρέπειά τους.

Οι 'Ιάπωνες δεν αναγνωρίζουν το καλό και το κακό σαν κάτι απόλυτο. Η 'Ιαπωνική ήθικη είναι πραγματιστική, σχετική και ανάλογη με την κατάσταση. Ένας άνθρωπος για τον Γιαπωνέζο δεν είναι ούτε καλός ούτε κακός. Έχει ένα μέρος «σκληρής ψυχής» και ένα μέρος «εύγενικής ψυχής» που και οι δύο είναι έξ' ίσου χρήσιμες, ανάλογα με την περίπτωση. Το κλασικό γιαπωνέζικο λεξιλόγιο που δεν είχε λέξη για τον «συναγωνισμό» και τα «πολιτικά εκδικαιώματα», δεν είχε ούτε τη λέξη «θεοί». Οι πρώτοι 'Ιησούτες στην 'Ιαπωνία για να μεταφράσουν τη λέξη «Θεός», γιατί στην 'Ιαπωνική γλώσσα υπήρχε σαν μόνη κατάλληλη ή λέξη καμί, που δεν σημαίνει παρά «άνωτερο όν».

Αυτό ακριβώς μάς οδηγεί στο Ζέν.

Το Ζέν είναι για τη θρησκεία ό,τι ένας «βραχόκηπος» μέσα σ' ένα παράδεισο. Δεν ξέρει θεό, δεν ξέρει μεταθανάτιο, δεν ξέρει ούτε καλό ούτε κακό, όπως ο βραχόκηπος δεν ξέρει ούτε ζωή, δεν ξέρει ούτε καλό ούτε κακό, όπως ο βραχόκηπος δεν ξέρει ούτε θάνατο, ούτε χόρτα, ούτε θάμνους. Το Ζέν δεν έχει θεωρία, ούτε ιερή γραφή. Η διδασκαλία του μετadίδεται σε μορφή παραβολών, που έχουν τόσες σημασίες όσες και τα χαλίκια του βραχόκηπου που συμβολίζουν εδώ ένα βουνό και παρακάτω μία τίγρη. Όταν ένας μαθητής ρωτήσει: «Τί είναι το Ζέν;» ο δάσκαλος συνήθως του απαντά: «Τρεις λίβρες λινάρι» ή «ένα λειωμένο μακαρόνι» ή «ένα κομμάτι σαπούνι», ή «μία κατραπακιά στο κεφάλι ενός μαθητή». Στις γριφώδεις αυτές αποκρίσεις, τα «κοάν», ή γιαπωνέζικη ικανότητα να το διφορούμενο, φάνει στο μεταφυσικό της αποκορύφωμα. Είναι ή έσχατη υπεκφυγή. Και γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο το Ζέν έπαιξε ζωτικό ρόλο διατηρώντας την ισορροπία ζωής.

Αν το δούμε εξωτερικά και στην καλύτερή του μορφή, το Ζέν είναι μία έκφραση υπάρξιμού. Στη χειρότερή του μορφή είναι ένα άθροισμα από ιεροπρεπείς παραδοξότητες. Αλλά μέσα στα πλαίσια της 'Ιαπωνικής κοινωνίας ή καλλιέργεια του παραδόξου, των τελετουργικών πειραμάτων έπαινε ένα θαυμάσιο νόημα. Το Ζέν ήταν τότε ως ένα σημείο εξακολουθεί να είναι μία μορφή ψυχοθεραπείας για μια κοινωνία με αρκετή αυτογνωσία με το έμνοτυφία, ήταν ένα σύστημα με το οποίο έλυνε τα δεσμά που την έτανα. Με μία λέξη το Ζέν ήταν το καταπρα-

ντικά χάπια) της φεουδαρχικής 'Ιαπωνίας.

Από τότε που πρωτοεμφανίστηκε τον 6ο αιώνα στην Κίνα — οι μεγάλοι δάσκαλοι του Ζέν άρνιόνταν ότι αυτό που ζητούσαν ήταν ή ήθικη τελείωση: «Αν ο άνθρωπος αναζητά τον Βούδδα, χάνει τον Βούδδα». Όπως λέει ή παράδοση, τον βουδδισμό τον έφερε στην Κίνα, τον 6ο αιώνα, ο 'Ινδός μοναχός Μποντιντάρμα. Όταν ο αυτοκράτορας τον ρώτησε πόση αξία θά κέρδιζε αυτός ο 'Ιδιος ο αυτοκράτορας υποστηρίζοντας τη νέα πίστη, ο Μποντιντάρμα, άγριεμένος του φώναξε: «Καμία απόλύτως.» Ο αυτοκράτορας, κλονισμένος κάπως, θέλησε να μάθει ποιά ήταν το ιερό δώγμα της νέας θρησκείας. Και πάλι ο Μποντιντάρμα του φώναξε: «Είναι άδεια ή θρησκεία αυτή. Δεν υπάρχει δόγμα.»

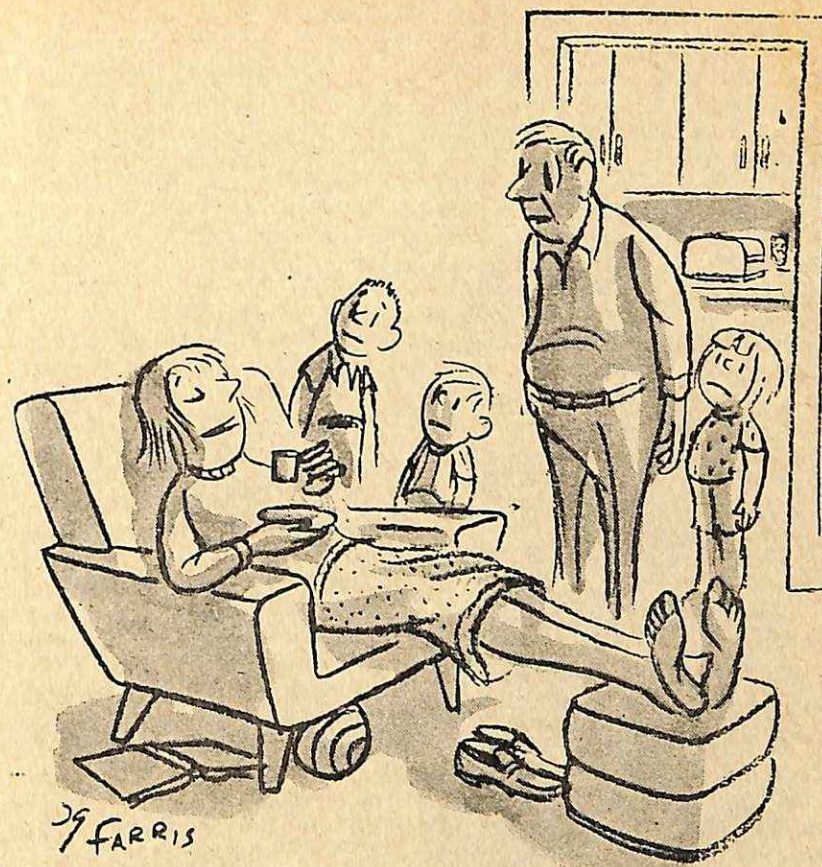
Αυτή ή συνομιλία έδωσε τον τόνο στην παράδοση του Ζέν, που επιδιώκει το άπλοτο, το τραχύ, το σαρκαστικό, δηλαδή όλα εκείνα που, σύμφωνα με τον 'Ιαπωνικό κώδικα συμπεριφοράς, πρέπει να αποφεύγονται. Ο 'Ιδιος ο πατέρας του Ζέν, ο Μποντιντάρμα, ειμάτια πεταχτά και έκφραση σαρκαστικής ή παράδοσης της ήληθιμένης τραχύτητας διατηρήθηκε ως σήμερα και ύπαρχουν άπειρες ιστορίες σχετικά με αυτήν.

Ένας μοναχός, λέει, ρώτησε κάποτε στα δάσκαλο του Ζέν: «Σκέπτομαι σωστά όταν πιστεύω ότι ο Βούδδας Ισχυρότατος πώς οποιαδήποτε συζήτηση, όσδήποτε κοινή ή εξευτελιστική, ανήκει στην υπέρτατη αλήθεια;» Ο δάσκαλος έπαιξε: «Ναι, σκέπτεσαι σωστά.» Ο μοναχός συνέχισε: «Μπορώ λοιπόν να σε αποκαλέσω γαίδαρο;» Έδώ ο δάσκαλος τον χτύπησε.

Και αν τον χτύπησε ο δάσκαλος, δεν το έκανε γιατί ο μοναχός ήταν άγηνος (άφου αυτό βρισκόταν μέσα στην παράδοση του πειράγματος - Ζέν) αλλά γιατί ο μοναχός ήταν πολύ λογικός, και αυτό είναι άσυγχωρητο άμάρτημα σε ένα μοναστήρι Ζέν.

Τα πειράγματα είναι ένας ήπιος γεγνημένος τρόπος «θεραπείας με κλονισμό» για να άποτινάξει ο μαθητής τις πνευματικές του συνήθειες και να χαραχτεί καθαρά στο μυαλό του πώς πρέπει να είναι ή έσχατη αυθόρμητη χωρίς να σκέπτεται, χωρίς έπαυση, χωρίς διαταγμή. Αυτός ο κύριος σκοπός του «μόντο», του κορτού διαλόγου ανάμεσα στον δάσκαλο και το μαθητή και του «κοάν», του λογικά άλυτου αινίγματος που ο μαθητής θά πρέπει να δοκιμάσει να λύσει.

Λένε πώς υπάρχουν κάπου 1.700 χωρισμένα σε διάφορες κατηγορίες. Στην αίρεση Ρινζάι Ζέν ο μαθητής πρέπει να περάσει από μία σειρά κοάν, που γίνονται ολοένα πιό

«Αποφάσισα να γίνω "μπήνικ"»

δύσκολα, προτού γίνη δεκτός ως ένας φωτισμένος. Στο κλασικό σύστημα Ζέν Χακούην ύπαρχουν πέντε κατηγορίες κοάν.

Ο ύπ' αριθμόν 1 έχθρος του Ζέν, το πολυκέφαλο τέρας που αγωνίζεται να καταστρέψει, είναι ή λογική σκέψη — οι λεκτικές έννοιες, οι όρισμοί, ο συλλογισμός, ή ταξινομήση κατά κατηγορίες. Τα πιό παράξενα κοάν έχουν σκοπό να τα κατεβάσουν όλα αυτά στο επίπεδο της άνοησης, να ύπονομεύουν την έμπιστοσύνη του μαθητή στην ίκανότητά του να σκεφτή λογικά, και έτσι να παραμερίσουν τα έμπόδια για να φανή το «σατορά», ή ξαφνική λάμψη της διαισθητικής αντίληψης που άνοίγει το δρόμο για το φωτισμό. Από δώ πηγάζει ή δυσπιστία για τις λέξεις που θεωρούνται οι φορείς του μικροβίου της άφηρημένης σκέψης.

«Αυτοί που ξέρουν δεν μιλούν, αυτοί που μιλούν δεν ξέρουν. Όταν σιωπάινεις, "Αυτό" μιλάει. Όταν μιλάς, "Αυτό" σιωπάινει».

Η φιλοσοφία του Ζέν συνοψίζεται κατά παράδοση σε τέσσερις φράσεις που αποδίδονται στον Δεύτερο Πατριάρχη — τον μαθητή του Μποντιντάρμα:

«Είναι κάτι που δεν διδάσκεται, κάτι άνορθόδοξο. Δεν στηρίζεται σε λέξεις και γράμματα. Φτάνει κατ' ευθείαν στην ανθρώπινη ψυχή. Βλέπει μέσα στη φύση του ανθρώπου και πετυχαίνει την κατάσταση Βούδδα.»

Μερικά κοάν έχουν κάποιο λογικό νόημα γιατί απευθύνονται στη διαίσθηση πέρα από τη λεκτικά έκφραση σκέψη, ενώ άλλα άποσκοπούν στην καταστροφή των αυτοεπιβαλλόμενων περιορισμών και των φανταστικών δεσμών που έμποδίζουν την αυθόρμητη άσκηση της φαντασίας. Όταν κανείς μπη στο νόημα του παιχνιδιού, οι απαντήσεις σε ώρισμένους τύπους κοάν γίνονται αυτονόητες. «Αν ένας δάσκαλος του Ζέν μου φώναζε ξαφνικά: «Σταμάτα εκείνο το καράβι στον μακρινό ώκεανό», θά έπρεπε να άπαντήσω άδιστακτα: «Μην ανησυχείς, μόλις έρριξα ένα παγόβουνο μπροστά σου.» Αν δηλαδή είμαι ελεύθερος να φανταστώ ένα καράβι, τί θά με έμποδίζει να φανταστώ και ένα παγόβουνο; Όταν ο Τάο - Χσίν ρώτησε το δάσκαλό του πώς θά μπορούσε να πετύχει την απελευθέρωσή του, ο δάσκαλος ρώτησε: «Ποιάς σε δεσμεύει;» «Κανένας δε με δεσμεύει», έπαιε ο Τάο - Χσίν. «Τότε γιατί ζητάς απελευθέρωση;» Και αυτή ήταν ή στιγμή που ο Τάο - Χσίν φωτίστηκε. Με άλλα λόγια

τητα ή αλλεργίες, συνήθως στη ρίζα του κακού βρίσκεται αυτή ή συγκινησιακή διαταραχή.

Η φύση των λειτουργικών ή οργανικών διαταραχών που εκδηλώνονται σε παρόμοιες περιπτώσεις εξαρτάται συχνά από τις ψυχικές διαθέσεις του ατόμου. Μερικοί, που πάσχουν από χρόνιο έλκος, προσφέρουν ίσως το σαφέστερο παράδειγμα ανθρώπων που «διαλέγουν» το είδος της άρρώστιας που ταιριάζει καλύτερα στον ψυχικό τους τύπο.

Μιά μέρα ήρθε να με δει ένας άνθρωπος μεσόκοπος που έπασχε επί τριάντα χρόνια από έλκος. Μου είπε ότι αν μπορούσε να απαλλαγεί από το έλκος θα χαίροταν τη ζωή του.

«Δηλαδή πώς; Τι θα κάνατε;» τόν ρώτησα.

«Μά... θα χαίρομουν τη ζωή όπως οι άλλοι άνθρωποι.»

Δεν είχε συγκεκριμένη επιθυμία. Δεν επιθυμούσε να γιατρευτεί για να πραγματοποιήσει κανένα σχέδιο που το ήθελε πολύ. «Ολόκληρη η ζωή του γύριζε γύρω από την άρρώστια του. Οι συνάδελφοί του ήταν όλο περιποιήσεις απέναντί του, τόν έπαινούσαν για την αφοσίωσή του στη δουλειά του. Η γυναίκα του και τα παιδιά του τόν χαϊδεύανε.

«Αν έχανε το έλκος του θα έχανε την ξεχωριστή θέση που είχε μέσα στην οικογένειά του, όλες τις φροντίδες των

άλλων γι' αυτόν. Δεν μπορούσε να καθορίσει τί θα έκανε στη ζωή του χωρίς το έλκος του. Η πάθησή του του ήταν απαραίτητη.

Το ίδιο μπορούμε να πούμε και για άλλους ανθρώπους που υποφέρουν από χρόνιες πεπτικές διαταραχές. Η ανάγκη που έχουν για στοργή ή μάλλον για φροντίδα, είναι ισχυρότερη σ' αυτούς από τη φυσιολογική ανάγκη να νοιώθουν υγιείς και να ζήσουν μια ζωή πλήρη, με τις ευθύνες που συνεπάγεται.

Δεν έχω την πρόθεση να κατηγορήσω ή να κρίνω αυτούς τους ασθενείς. Πρέπει μάλλον να τους καταλάβουμε για να τους βοηθήσουμε. «Οποια και αν είναι η εφύια και το ταλέντο του γιατρού, όταν νοσηλεύει ένα έλκος το συναισθηματικό πλαίσιο της ζωής του ασθενούς θα οδηγήσει κάθε θεραπευτική μέθοδο σε άποτυχία, ως την ημέρα που ο ασθενής θα καταλάβει τι συμβαίνει μέσα του και θα θελήσει πραγματικά να απαλλαγεί από τα παιδιαρίσματά του, την αιτία όλου του κακού. Θα πάψει να ζήσει για το έλκος του όταν ανακαλύψει κάποιο καλύτερο σκοπό στη ζωή του.

Την ίδια προέλευση έχουν και οι αλλεργίες, παθήσεις πολύ σπάνια ανατηφόρες, αλλά ενοχλητικές.

Μιά έκθεση που δημοσιεύτηκε στο Δελτίο της Αμερικανικής Ιατρικής Εταιρείας αναφέρει 30 περιπτώσεις ορτικής κάριας που μελετήθηκαν για να καθο-

ριστή αν υπήρχε κάποια σχέση ανάμεσα σε «τυχόν κακές συνθήκες ζωής» και στις δερματικές αντιδράσεις που είχαν δημιουργήσει την ορτική κάρια. Τό συμπέρασμα ήταν ότι υπήρχε στενή σχέση με κάποια ιδιαίτερη συναισθηματική ανησυχία. «Ακόμη, αντίθετα με όσα πιστεύαμε εδώ και μισόν αιώνα, παρατηρήθηκε ότι δεν υπήρχε καμία σχέση της αλλεργίας με κάποια συγκεκριμένη δήθεν αιτία.

Τί είχε συμβεί λοιπόν; Σχεδόν πάντα, αιτία της αλλεργίας ήταν ώριμες συνθήκες ζωής που δημιουργούσαν στον ασθενή το αίσθημα ότι τόν είχαν μεταχειριστή άδικα.

Κάθε ανθρώπινη ύπαρξη αγωνίζεται για την ανεξαρτησία της, για να προβάλει την προσωπικότητά της. Ο άνθρωπος αυτός στο συναισθηματικό πεδίο άρχίζει νωρίς στη ζωή και για πολλούς συνεχίζεται ως την ώριμη ηλικία. Οι συναισθηματικές υπερεντάσεις που παρακολουθούν αυτή την προσπάθεια αποτελούν κανονικούς σταθμούς στην πορεία προς την ωριμότητα και συχνά αντανάκλυνται στην υγεία του ατόμου.

Θυμούνται την περίπτωση ενός πέλλας 29 ετών, της μικρότερης από τρεις αδελφές που έδειχναν φανερά ότι αγωνίζονταν για να μην εξασθενήσουν μπροστά στην πολύ δεσποτική μητέρα τους. Η μικρή παρατηρούσε ότι ολόκληρη και περισσότερο δεν είχε διάθεση να σηκωθεί και να ντυθεί το πρωί, να βγει έξω, να ζήσει κανονικά. «Όλα αυτά τα απέδιδε σε μια έλλειψη ενεργητικότητας βασικός μεταβολισμός της ήταν χρόνια ή πέψη της αντικανονική, υπέφερε χρόνια από ίγμορίτιδα και είχε παχύνει πολύ.

Το παράπονό της εναντίον της μητέρας της ήταν τόσο έντονο, ώστε δεν είχε, έλεγε, παρά να διαλέξει ανάμεσα σε δυο λύσεις: ή να σκοτωθεί ή να διακόψει τις σχέσεις με την οικογένειά της. Τό αντικείμενο της διαμάχης ήταν το σχέδιό της να παντρευτεί έναν καλό νεό με καλή δουλειά, μα που η μητέρα της τόν θεωρούσε κοινωνικά κατώτερο.

Η μικρή παρατήρησε τη σχέση της υπήρχε ανάμεσα στη σωματική της κατάσταση και στην ψυχική της αγωνία. Αποφάσισε να αντιμετωπίσει το πρόβλημα, έκανε θεραπεία και γρήγορα τα συμπτώματα υποχώρησαν.

Παντρεύτηκε και έγινε αγνώριστη: μια όμορφη νέα γυναίκα που κούρζε-ται ακόμα, αλλά που ξέρει ότι αρκεί να κοιτάξει την πραγματικότητα κατά πρόσωπο για να χαθεί ή κόπωση της.

Ενας καθηγητής έλεγε συχνά στους μαθητές του: «Μπορεί να έκανα αρκετές φορές λάθος στη διάγνωση μου, αλλά ποτέ στη θεραπευτική μέθοδο που ακολούθησα.»

Αυτό δεν ήταν εύφρολόγημα. Η ιατρική θεραπεία καθορίζεται αναγκαστικά από τα συμπτώματα.

δίνει το τάδε γιατρικό για να πέση ο πυρετός ή να καλμάρη ο πόνος. Τά έμβόλια τονώνουν τόν οργανισμό για να αποκτήσει ανοσία εναντίον ώρισμένων μολύνσεων, με τά αντιβιοτικά σκοτώνουμε τά μικρόβια. Άλλα πραγματικά σπάνια χτυπάμε τήν κατάσταση που έκανε τόν ασθενή εύπρόσβλητο από τά μικρόβια. Σπάνια χτυπάμε τό κακό στη ρίζα του, γιατί δεν τό έχουμε διαγνώσει ακριβώς.

Ο άνθρωπος με τήν άρρώστια, όποια και να είναι, απαιτεί τήν συμμαχία του άρρώστου που πρέπει να θέλη να καταλάβει τό αίτιο τής παθήσεώς του. Βέβαια, ο γιατρός, έφωδισμένος με τά επιστημονικά μέσα, θα κάνει τήν πρώτη επίθεση.

Στή μιά άκρη τής ιατρικής κλίμακας είναι οί ασθενείς που έχουν οργανικές βλάβες, οί όποιες απαιτούν άμεση χειρουργική επέμβαση. Στήν άλλη έκείνοι που οί συγκινησιακές τους διαταραχές είναι τόσο έντονες, ώστε χρειάζονται ψυχίατρο. Άλλα ανάμεσά τους βρίσκεται ή τεράστια μάζα εκείνων που αγωνίζονται με τά καθημερινά προβλήματα τής ζωής και που με τόν συνδυασμό τής νευρικής και σωματικής φθοράς φθάνουν στο στάδιο τής άρρώστιας.

Η πρώτη δουλειά του γιατρού, τó στάσιμό του φαύλου κύκλου τής ζωής ενός άρρώστου, δεν είναι πάντα εύκολη συχνά είναι σχεδόν αδύνατο να πεισθεί ο άρρωστος ότι πρέπει να συνεργαστεί για τήν θεραπεία του.

Ο φόβος είναι ένα σοβαρό εμπόδιο που πρέπει να τó παραμερίσει ο γιατρός, αν θέλη να κερδίσει τήν συμμαχία του άρρώστου. Ο φόβος μεταβάλλει τήν ανησυχία σε πόνο και τόν ζωηρό πόνο σε όδυνη αβάσταχτη. Ο φόβος γίνεται οξύτατος τήν ημέρα που ο ασθενής αντιλείπει όλο τó θάρρος του και πηγαίνει στο γιατρό.

Πολύ διαδεδομένος είναι ο φόβος τής πιθανής μοιραίας άρρώστιας. Πολλοί άνθρωποι τήν επισκεψή στο γιατρό γι τήν ανησυχία σε πόνο και τόν ζωηρό πόνο σε όδυνη αβάσταχτη. Ο φόβος γίνεται οξύτατος τήν ημέρα που ο ασθενής αντιλείπει όλο τó θάρρος του και πηγαίνει στο γιατρό.

Ενα πρόσωπο ήρεμο και γαλήνιο μπορεί να κρύβει τόν τρόμο. Ο γιατρός πρέπει να διακρίνει τήν διάγνωση του με τήν έπαφή με τήν πραγματικότητα, τó σύμмахό του εναντίον τής άρρώστιας.

Ο άνθρωπος που ο νους του βασανίζεται από ένα φάντασμα που τó φοβάται, έχει χάσει τó ήθικό του. Ενας άρρωστος μιά φορά είχε αποπνέει τά τραηγμένα χαρακτηριστικά τού τρομοκρατημένου. Υπέφερε πολλών

καιρό από τó λαιμό του και φοβόταν πώς είχε καρκίνο του λάρυγγος. Έπειδή σε τέτοιες περιπτώσεις κάθε καθυστέρηση τής διαγνώσεως είναι επικίνδυνη, αλλά και συνεχίζει άνώφελα μιά ψυχική αγωνία, έγιναν άμέσως άκτινογραφίες. Δεν υπήρχε όγκος και γρήγορα αποδείχτηκε ότι ο έρεθισμός προε-

Ολοι οί τύραννοι πίστευαν στην ελευθερία — για τόν εαυτό τους.

ELBERT HUBBART

χόταν από τó πολύ κάπνισμα (60 τσιγάρα τήν ημέρα) και από τó Ντι - Ντι - Τί που έρριχνε συχνά ή καθαρίστρια στα ντουλάπια του από τά όποια τó ένα ήταν πάνω από τó κρεβάτι του.

Καμιά φορά λέμε για κάποιον που δεν πολυσυμπαθούμε: «Αυτός ο άνθρωπος... με άρρωσταίνει» κι αυτό είναι μιά κυριολεξία. Όστόσο, ή αντικειμενική ανάλυση δείχνει ότι αυτές τες έννοιες δεν τες προκαλεί ο άλλος άνθρωπος, αλλά ο τρόπος με τόν όποιο αντιδρούμε έμεις απέναντί του. Τό κακό μπορεί να διορθωθεί.

Ο σωματικός πόνος είναι ή απάντηση του οργανισμού στο συγκινησιακό σόκ. Αν μπορούμε να προσαρμοστούμε σε μιά κατάσταση έτσι που να μη συμβεί τó σόκ, δεν θα εμφανιστεί ούτε τó σωματικό σύνδρομο. Για τó λόγο αυτό πρέπει να οργανώσουμε τήν άμυνά μας, τήν ψυχική, όπως τó σώμα έχει τά αντισώματα για να άμύνεται εναντίον των μικροβίων.

Για να κερδίσουμε τόν καλύτερο έαυτό μας, για να φτάσουμε στον άνωτερο βαθμό ευεξίας, ευτυχίας και υγείας, δεν υπάρχει καλύτερη μέθοδος από τó να καλλιεργήσουμε τή θέληση για τή ζωή.

Θά μπορούσαμε να νομίζουμε ότι ή δύναμη αυτή είναι τόσο ισχυρή, ώστε δεν χρειάζεται καμιά φροντίδα. Όστόσο ή ζωή ή δική μας και των άλλων γύρω μας δείχνει ότι υπάρχουν πλήθος παγίδες. Η θέληση για τή ζωή είναι συνήθως αθόρυγη, γιατί πηγαίνει από πλήθος παράγοντες βιολογικούς και ψυχολογικούς, ώστόσο μπορεί να ενισχυθεί, να τραφη και να καλλιεργηθεί ενσυνείδητα.

Η προσωπικότητά μας είναι τó άθροισμα των εμψύτων χαρισμάτων μας και τής πείρας μας. Είναι προϊόν πολλών παραγόντων: κληρονομικότητα, λαπλών παραγόντων: κληρονομικότητα, μορφωση, γονείς, επίδραση περιβάλλον και θρησκείας, ήθων και σι δασκάλων και θρησκείας, ήθων και

Τά περισσότερα από τά στοιχεία αυτής τής δημιουργίας τó «εγώ» μας χωρίς τά τó ξέρουμε. Δεν μπορούμε να καταρ-

γήσουμε τó παρελθόν, αλλά μπορούμε να τροποποιήσουμε τó παρόν και να διαπλάσουμε τó μέλλον.

«Ας υποθέσουμε ότι ξέρετε μέσα σας ότι έχετε ανάγκη στοργής. Γιατί να μη τήν αναζητήσετε;»

Ασφαλώς σάς εμποδίζει ή περηφάνεια σας. Κρύβετε τήν επιθυμία αυτή από τó περιβάλλον σας και περιμένετε να μαντέψουν οί άλλοι τες κρυφές σκέψεις σας. «Αν ή γυναίκα σας δεν ανταποκριθή στη σιωπηλή σας άναμονή, θά θελήσετε να τής επιβληθήτε για να τήν κάνετε να σάς σεβαστή. Μόνο που ο σεβασμός δεν αντικαθιστά τήν αγάπη που διψάτε.

Υπάρχουν εξαιρετικές μέθοδοι για να ζητήση κανείς στοργή και ή καλύτερη είναι να δίνη στοργή. Πόσες φορές τελευταία σκεφθήκατε τήν ευτυχία τής γυναίκας σας; Ένδιαφερόσκατε για τες ασχολίες της; Τής δείχνετε τήν αγάπη σας;

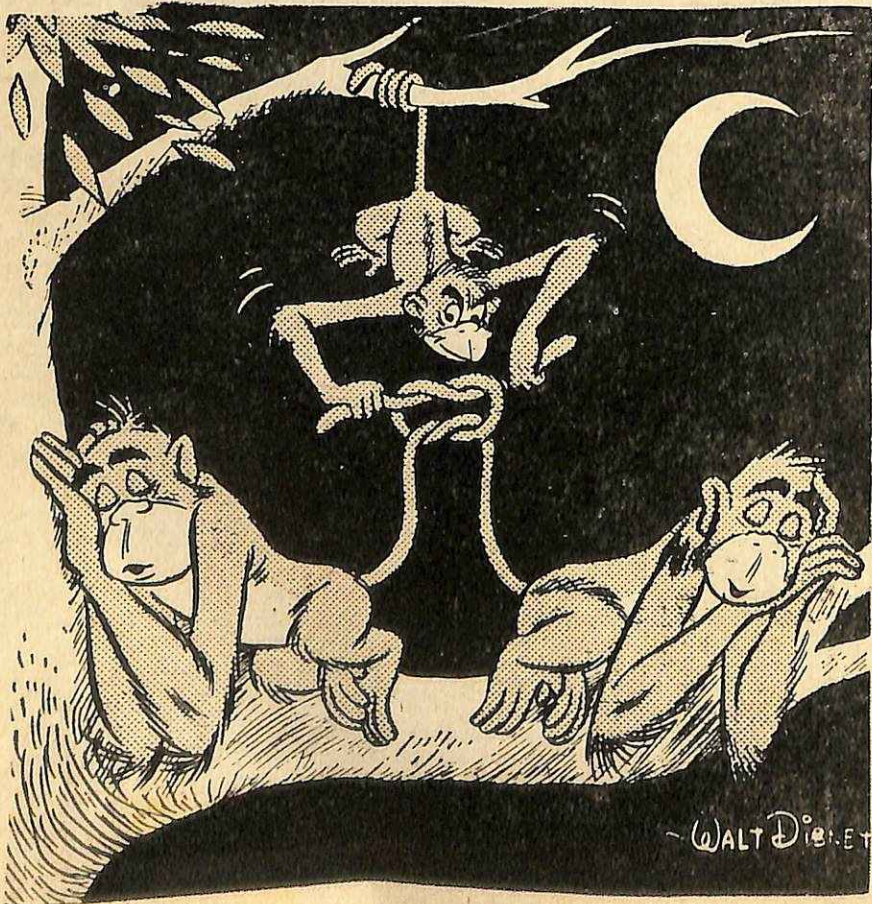
Από τή στιγμή που αναγνωρίζετε και δέχεστε τήν ανάγκη να σάς αγαπούν, βρίσκεστε στο δρόμο τής ανεξαρτησίας και τής ήθικής υγείας. Η υγεία αυτή έχει τά συμπτώματά της: χαρά, καλωσύνη, άνοιχτη καρδιά και πνεύμα προς τή ζωή και τούς ανθρώπους. Ένας υγιής άνθρωπος ενδιαφέρεται για όλα όσα τόν περιβάλλουν, θέλει να μάθη, να δράσει. Η αγάπη τής δουλειάς και τού παιχνιδιού δείχνει πώς ή αγάπη για τή ζωή βρίσκεται σε άκμή.

Για να διατηρήσετε τή νεότητα του σώματος, τίποτα δεν αξίζει όσο ή τακτική σωματική άσκηση. Έτσι οί μύς διατηρούν για τόν καιρό τήν ελαστικότητα και τήν εύκνησία τους. «Όσο για τó νού, όταν τόν δουλεύη κανείς δεν γερνά ποτέ. Όταν πάψη κανείς να μορφώνεται, τότε αρχίζει να γερνά. Όταν πάψη να ενδιαφέρεται για τή ζωή, όταν πάψη να ασκή τó σώμα του, τότε γερνά σωματικά. Από φυσιολογική άποψη δεν υπάρχει όριο ηλικίας όπου πρέπει να σταματήσουμε τή δραστηριότητά μας. Άρα δεν υπάρχει κατ' ανάγκη χρονικό όριο από τó όποιο πρέπει να άρχισουμε να γερνουμε.

«Όποιος θέλει να χαρή μιά ζωή πολύχρονη, πλούσια σε υγεία, φρόνηση και έσωτερική γαλήνη, πρέπει να θεραπευτεί από τες άνωριμότητες, κατάλοιπα τής παιδικής ηλικίας. Δεν πρέπει να τες κρύβουμε ή να νομίζουμε ότι θά χαθούν με τά χρόνια. Πρέπει να αναζητήσουμε συνειδητά τή θετική προσαρμογή στη ζωή που γεννιέται από τή γνώση του εαυτού μας.

«Αν θέλετε να προσθέσετε χρόνια στη ζωή σας και ζωή στα χρόνια σας, προσπαθήστε να καταλάβετε και να δαμάσετε τες δυνάμεις που συντομεύουν τή ζωή. Νέοι ή ηλικιωμένοι, πρέπει να άφιερώνουμε χρόνο για να καλλιεργούμε τή θέληση για τή ζωή.

—DR ARNOLD HUTCHNECKER

WALT DISNEY

— Κομπάρρα, μὲ βαλάντωσες, μ' ἔχεις βαλαντωμένο,
βαλαντωμένους περπατῶ καὶ λυπημένους στέκω,
μ' αὐτὸν τὸν ἄσπρο σου λαιμό, μ' αὐτὰ τὰ μαῦρα φρύδια.
Κομπάρρα, δός μου τὸ φιλί, δός μου τὰ μαῦρα μάτια.

— Πάψε, κουμπάρε, μὴν τὸ λὲς καὶ μὴν τὸ κουβεντιάξεις,
νὰ μὴν τὸ μάθει ἡ γειτονιά, νὰ μὴν τὸ μάθει ἡ ροῦγα.
Τὸ λάδι πῶχεις στὰ παιδιὰ θ' ἀνάψει νὰ μᾶς κάψει.

— Τὸ λάδι πῶχω στὰ παιδιά δὲν καίει, δὲν ἀνάβει
μόν' ἡ καρδιά μου καίγεται κι' εἶναι κατακαυμένη.

(Δημοτικό τραγούδι της Γορτυνίας)

μάτια γαλανά, τόσο βαθειά γαλανά που μερικοί λένε πώς ήταν μαύρα. Καί, σπάνιο πράγμα για κοκκινομάλλη, μαύρα ήταν τὰ φρύδια του καὶ μαύρες οἱ μακρὲς βλεφαρίδες του. Τὰ χαρακτηριστικά του ἦταν τέλεια καὶ τὸ στόμα του ἦταν σὰ μιὰ πορφύρα πληγῇ. Ὁταν εἴκοσι χρόνων... Ὁταν μοναδικός. Δὲν ὑπῆρξε ποτὲ πλάσμα ωραιότερο... Μιὰ μέρα ἔφτασε στὸ λιμανάκι ὅπου ρίξατε ἄγκυρα σήμερα τὸ πρωῒ. Ὁταν ἕνας Ἀμερικανὸς ναύτης καὶ εἶχε λιποτακτήσει ἀπὸ ἕνα πολεμικὸ καράβι στὴν Ἀπεία. Εἶχε πείσει ἕναν ἀγαθὸ ἰθαγενῆ νὰ τὸν πάρῃ μαζί του σ' ἕνα βαπόρι ποὺ ἔφευγε ἀπὸ τὴν Ἀπεία γιὰ τὸ Σαφότο καὶ εἶχε βγεί στὴν ἀκτὴ μὲ μιὰ βάρκα. Δὲν ξέρω γιὰ ποιοῦ λόγου λιποτάκτησε. Μπορεῖ νὰ μὴ τοῦ ἄρεσε ἡ ζωὴ σ' ἕνα πολεμικὸ πλοῖο, μπορεῖ νὰ εἶχε φταίξει σὲ κάτι καὶ μπορεῖ, ἀκόμα, νὰ τὸν εἶχαν μαγέψει τὰ ρομαντικὰ αὐτὰ νησιά τοῦ Εἰρηνικοῦ.

Ἔλεος καὶ ἄν εἶναι, ἤθελε νὰ κρυφθῇ καὶ νόμισε πῶς θὰ ἦταν σὲ ἀσφάλεια, στὸ ἀπομονωμένο αὐτὸ ἀκρογιάλι ὡς τὴ μέρα ποὺ τὸ πολεμικὸ καράβι θὰ ἔφευγε ἀπὸ τὴ Σαμόα... Ὑπῆρχε μὲν καλύβα στὸ ἀκρογιάλι καὶ καθὼς ὁ Ροῦσσος στεκόταν καὶ σκεφτόταν ποῦ θὰ μπορούσε νὰ πάη, μιὰ κοπέλλα θυγερὰ τοῦ ἀπ' αὐτὸν τοῦ καλύβι καὶ τὸν κάλεσε νὰ ἔλθῃ. Ἐκεῖνος ἤξερε δυο - τρεῖς λέξεις ἀπὸ τὴ γλῶσσα τῶν ἰαγενῶν καὶ ἔκειναι ἄλλες τόσες ἐγγλέζικες. Μὰ ὁ νέος κατὰλαβε τί σήμαινάν τὰ χαμόγελα τῆς καὶ οἱ κινήσεις τῆς οἱ χαριτωμένες καὶ τὴν ἀκολούθησε. Κάθισε σὲ μιὰ φάθα καὶ τὸ κορίτσι τοῦ ἔδωσε ἀνανά- δες νὰ φάῃ. Μιλῶ γιὰ τὸ Ροῦσσο ἀπ' ὅ,τι ἔχω ἀκούσει, τὴν κοπέλλα ὅμως τὴν εἶδα τρία χρόνια μετὰ ἀπ' τὴν πρώτην ἐκεῖνην μέραν τῆς γνωριμίας τους καί, τότε, ἦταν μόλις δεκαεπταὶ χρό- νων. Δὲ μπορούτε νὰ φαντασθῆτε τί γοη- τευτικὴ ποὺ ἦταν. Εἶχε τὴ γεμάτη πά-θος χάρη τοῦ ὕψους καὶ τὸ χρῶμα τοῦ τοῦ πλοῦσιου. Ἦταν μᾶλλον ψηλὴ, λυγρὴ, μὲ τὰ λεπτὰ χαρακτηριστικὰ τῆς ράτσας τῆς καὶ μεγάλαν σὰν ἀσά- λειυτες λιμνοῦλες κάτω ἀπὸ τὶς φοι- νικιὰς ἦταν τὰ μάτια τῆς μαύρα καὶ

σγουρά, τὰ μαλιά της χύνονταν στοὺς ὤμους της καὶ φοροῦσε ἕνα στεφανί λουλούδια ποὺ μοσχοβολοῦσαν. Τὰ χέ- ρια της ἦταν ὁμορφα, τόσο μικρά, τό- σο λεπτὰ, δονοῦσαν κάποιες χορδὲς μέσ' στὴν καρδιά σου. Καὶ τὸν καιρὸ ἐκεῖνο, τὸ χαμόγελο ἄνθιζε εὐκολα στὰ χεῖλη της, ἕνα χαμόγελο τόσο μαγευτι- κὸ ποὺ ἔνοιωθες τὰ γονατὰ σου νὰ τρέ- μουν. Τὸ δέρμα της εἶχε τὸ χρῶμα τοῦ ὠριμου σταριοῦ κάτω ἀπὸ τὸν ἥλιο μιᾶς καλοκαιριτικῆς μέρας. Θεέ μου, πῶς μπορῶ νὰ τὴν περιγράψω; Ἡ ὁμορφιά της ἦταν τόσο αὔλη. Καὶ οἱ δύο αὐτοὶ νέοι, ἐκεῖνη ἦταν δεκάξη χρόνων κ' ἐ- κείνος εἴκοσι, ἀγαπήθηκαν μὲ τὴν πρῶ- τὴν ματιά. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀληθινὴ ἀγάπη, ὅχι ἡ ἀγάπη ποὺ πηγάζει ἀπὸ συμπά- θεια, κοινὰ συμφέροντα ἢ πνευματικὴ ἐπαφή, ἀλλὰ ἡ ἀγάπη ἡ ἀγνή καὶ ἀ- πλὴ. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀγάπη ποὺ ἐλκύει τὰ ζῶα τὸ ἕνα στὸ ἄλλο, καὶ τοὺς Θε- ούς. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀγάπη ποὺ κάνει τὸν κόσμον ἕνα θαῦμα. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀγάπη ποὺ δίνει στὴ ζωὴ τὸ βαθύτερο νόημα της. Θάχετε ἀκούσει γιὰ τὸ σοφὸ, κυνι- κὸ Γάλλο δοῦκα ποὺ εἶπε πῶς ἀνάμεσα οὐ δύο ἐραστές ὑπάρχει πάντοτε ἐκεῖ- νος ποὺ ἀγαπᾷ καὶ ἐκείνος ποὺ δέ- χεται τὴν ἀγάπη τοῦ ἄλλου. Εἶναι μιὰ πικρὴ ἀλήθεια ποὺ οἱ περισσό- τεροι ἀπὸ μᾶς ἀναγκαστήκαμε νὰ τὴν παραδεχτοῦμε. Κάπου-κάπου ὅμως συμ- βαίνει ν' ἀγαποῦν καὶ οἱ δύο καὶ νὰ δέ- χονται καὶ οἱ δύο ὁ ἕνας τὴν ἀγάπη τοῦ ἄλλου. Καὶ τότε θαρρεῖς πῶς ὁ ἥλιος στέκεται ἀκίνητος ὅπως στάθηκε ὅταν ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυὴ προσεχρήθηκε στὸ Θεὸ τοῦ Ἰσραὴλ. Ἀκόμα καὶ τώρα, ὕστερα ἀπὸ τόσα χρόνια, ὅταν σκέπτω- μαι αὐτοὺς τοὺς δύο, τόσο νέους, τόσο ὠραίους, τόσο ἀπλούς, καὶ ἀναλογίζο- μαι τὴν ἀγάπη τους, νοιώθω ἕναν πό- νο. Ραγίζει ἡ καρδιά μου, ὅπως ραγί- ζει ὠρισμένες νύχτες σὰν κοιτάζω τ' ὀλόγιομο φεγγάρι ν' ἀντιφεγγίζει στὴ λιμνοθάλασσα ἀπ' ἕναν ἀνέφελο οὐρα- νό. Πάντα πονεῖ κανεὶς μπροστὰ στὴν τέλεια ὁμορφιά.

» Ήταν παιδιά. Ἐκείνη ἦταν ἄδολη καὶ γλυκεῖα καὶ τρυφερή. Δὲν ξέρω τίποτε γιὰ κείνον καὶ θέλω νὰ πιστεῦω

πὼς ἦταν ἄκακος καὶ εὐλικρινής. Θέλω
νὰ πιστεῦω πὼς ἡ ψυχὴ τοῦ ἦταν τόσο
ώραία ὅσο καὶ τὸ κορμί του... Ἄν μπο-
ρῇ κανεὶς νὰ πῇ πὼς εἶχε ψυχὴ, γιατί
ἦταν σὰν τὰ πλάσματα ποὺ ζοῦσαν στὰ
δάση κ' ἔφτιαχναν αὐλοὺς μὲ καλάμια
καὶ λούζονταν στὶς πηγὲς τῶν βουνῶν,
τὸν καιρὸ ποὺ ὁ κόσμος ἦταν νέος κ'
ἔδλεπες μικροὺς φαύνους καὶ γενάτωρα.
Κένταυρους νὰ τρεχαλᾶν στὰ ἑξέφωτα.
Ἡ ψυχὴ εἶναι ἓνα φορτίο ἐνοχλητικὸ
καὶ ὅταν ὁ ἄνθρωπος τὴν ἀπόκτησε, ἔ-
χασε τοὺς Κήπους τῆς Ἑδέμ.

» Ἄς εἶναι, ὅταν ὁ Ροῦσσος ἦρθε στὸ νησί, ἡ μικρὴ ἔμενε στὸ σπίτι μακρινῶν συγγενῶν της γιατί εἶχε χάσει τοὺς γονεῖς της πρὶν ἀπὸ λίγο καιρό. Γιὰ μερικὲς μέρες, ὁ νέος κάθισε μαζί τους ἴσως ὁμως νὰ φοβήθηκε μὴν ἀνακαλύψουν οἱ λευκοὶ τὴν κρυφὴν του ἴσως οἱ δύο ἐρωτευμένοι νὰ μὴ μπόρουν νὰ ὑποφέρουν τὴ συντροφιά τῶν ἄλλων, νὰ μὴ ἤθελαν νὰ χάσουν οὐτε γιὰ ἓνα λεπτὸ τὴν εὐτυχία νὰ εἶναι οἱ δύο τοῦς μόνοι. Τὸ βέβαιον εἶναι πὼς ἓνα πρῶτ' ἐκίνησαν, μετὰ λίγα πράγματα σ' εἶχε ἡ κοπέλλα, καὶ προχώρησαν σ' ἓνα χλοερὸ μονοπάτι κάτω ἀπ' τὶς φοινικίες, ὥσπου ἔφτασαν στὸν ὄρμο ποὺ βλέπετε. Διάβηκαν τὸ γεφύρι πού περὰ σκετε καὶ ἡ νέα γέλασε εὐθυμα γιατί ἐκείνος φοβόταν. Τὸν κράτησε ἀπ' τὸ χέρι καὶ ὠδήγησε τὰ βήματά του. Ἐγὼ καταστάθηκαν στὸ ἄδειο καλῶσι τους ἦταν ἐδῶ. Ὅλη - ὅλη ἡ ἐπίπλυνται, κά- ἦταν δύο ψάθες γιὰ νὰ κοιμούνται, κά- τι σπασμένα κιάλια καὶ δὺο - τρία κύπελλα. Στὸν μακάριο αὐτὸ τόπο ἦταν ἀρκετὰ γιὰ ν' ἀρχίσουν τὸ νοικοκυριό τους.

»Λένε πώς οί εύτυχισμένοι άνθρωποι
δέν έχουν ιστορία καί άσφαλώς μιά εύ-
τυχισμένη άγάπη δέν έχει καμιά ίστο-
ρία. Οί δυο έρωτευμένοι δέν έκαναν τί-
ποτε όλη μέρα κι όμως οί μέρες τους
φαίνονταν πολύ μικρές. Ό νέος έμαθε
γρήγορα την εύκολη γλώσσα ώρες άτέ-
γενών κ' έμενε έαπλωμένος ώρες
λειωτές άκούγοντας τη Σάλλυ. Ήταν
την έλεγε - νά φλυαρή εύθυμα. Κάτι-
σιωπηλός τύπος. Ίσως καί νά ήταν
ένας απλόχερος άνθρωπος, ή απλόχερος
μέρα πού, αντικρύζοντας ό ένας
τον άλλο, ένοιωσαν ένα θεό μέσα τους
σαν, είμαι ρωτούσες, θά σου άπαντου-
νά τώ διανοηθούν πώς κάποτε θα έσθην
ή άγάπη τους. Μήπως δέν τώ ξέρουμε
πώς τώ βασικό στοιχείο τώ έρωτα εί-
ναι ή πίστη στην αιωνιότητά του; Κι
τόσο ίσως στο Ρουσσο νά φώλιαζε
ένας μικροσκοπικός σπόρος -
ένας ό ίδιος τώ ξέρη καί δίχως νά
τό υποψιάζεται ή κοπέλλα - ένας σπό-

Ἐκλογή

ρος πού με τὸν καιρὸ θὰ θέριευε καὶ θὰ γινόταν ἀνία. Γιατί, μιὰ μέρα, ἕνας ἀπὸ τοὺς ἰθαγενεῖς τοῦ κοντινοῦ χωριοῦ τοῦ εἶπε πῶς λίγο πιὸ κάτω ἓνα ἀγγλικὸ φαλαinhoθηρικὸ εἶχε ρίξει ἄγκυρα στ' ἀνοιχτὰ τῆς θαλάσσης.

«Έτσι έ; είπε ό Ρούσσοσ. Δέ θά-
ταν κακή ιδέα νά καταφέρω νά τουσ δώσω
κάμποσες κορύδεσ και μπανάνεσ και νά
πάωσ ένα - δυό κιλά καπνό.»

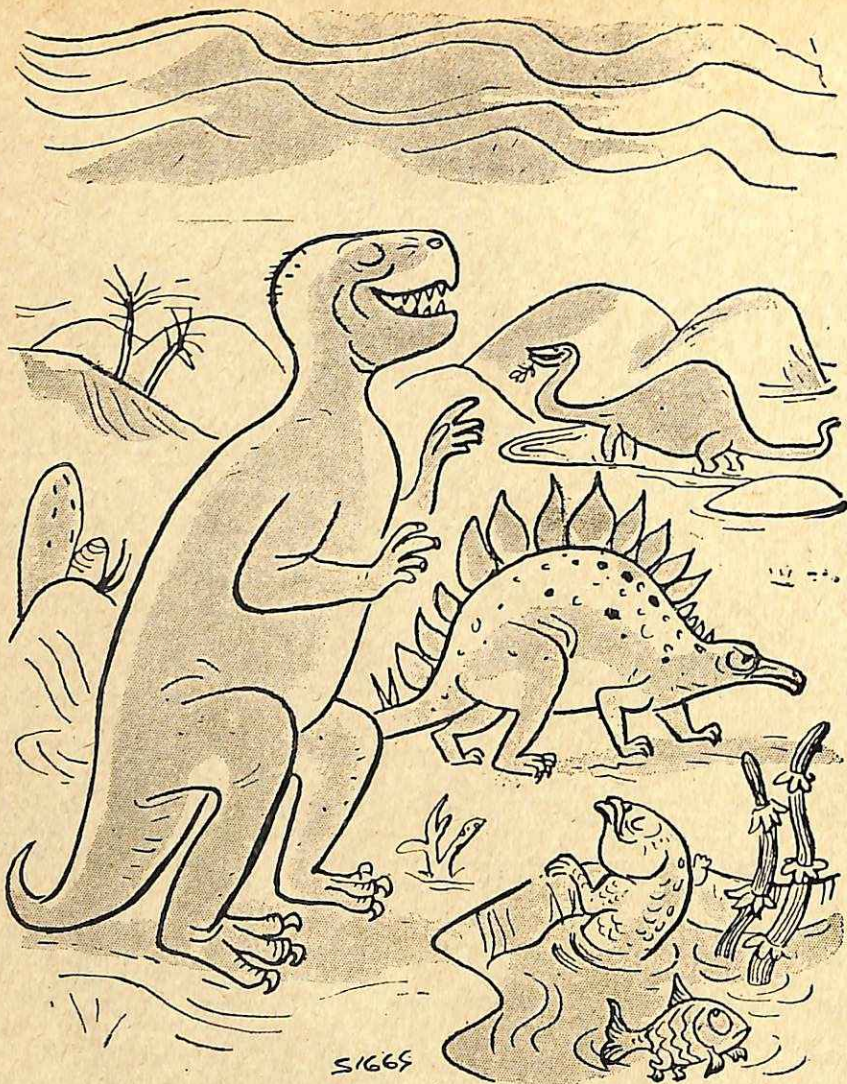
»Τὰ τσιγάρα ἀπὸ φύλλα πάνδανου ποὺ τὸν ἐφταίχανε ἀκούραστα ἡ Σάλλυ ἦταν δυνατὰ καὶ ἀρκετὰ εὐχάριστα στὸ κάπνισμα, ἀλλὰ τὸν ἄφηναν ἀνικανοποιήτο· καὶ ξάφνου λαχτάρησε πραγματικὸ καπνὸ, σκληρὸ, στυφὸ καὶ μυρωδατὸ. Εἶχε μῆνες νὰ καπνίσῃ τίππα. Ἔτρεχαν τὰ σάλια του καὶ μονάχα στὴ σκέψῃ. Θάλεγε κανεὶς πὼς κάποιο κακὸ προαίσθημα θὰ ἔκανε τὴ Σάλλυ νὰ προσπαθῇ νὰ τὸν μεταπείσῃ, μὰ ἡ ἀγάπη κυριαρχοῦσε μέσα της τόσο σιγὰ, σιγὰ, ποὺ δὲν τὴν ἔφτασε οὔτε στιγμή ἀπὸ τὸ νοῆ ἡ ἰδέα πὼς μιά, ὁποιαδήποτε, δύναμη θὰ μποροῦσε νὰ τῆς τὸν πάρῃ. Πῆγαν μαζὶ στοὺς γύρω λόφους, καὶ γέμισαν ἓνα μεγάλο καλὰθὶ μὲ ἄγρια πορτοκαλία, πράσινα, μὰ γλυκὰ καὶ ὅλο χυμὸ· καὶ μάζεψαν μπα- νάνες γύρω ἀπ' τὸ καλύβι καὶ ἰνδο- κάρυδα ἀπὸ τὰ δέντρα καὶ ἀρτόκαρ- πους καὶ μάνγκο· καὶ τὰ κουβάλησαν στὸ περιγιάλι. Τὰ φόρτωσαν στὸ κλυ- δωνιζόμενον μονόξυλο κι ὁ Ρούσσοις μὲ τὸ μικρὸ ἰθαγενὴ ποῦ τοὺς εἶχε φέριε πρὸ μέσῃ γιὰ τὸ καράβι ξεκίνησαν.

» Ήταν ἡ τελευταία φορὰ ποὺ τὸν εἶδε ἡ Σάλλυ.

«Την άλλη μέρα τὸ ἀγόρι γύρισε πῖ-
σω μόνο. Ἐκλαιγε. Νά, ἡ ἱστορία πού
εἶπε: Ὅταν ὑστερα ἀπὸ ἀρκετὴ ὥρα
ἔφτασαν στὸ καράβι κι ὁ Ροῦσσος ἔ-
βγαλε μιά φωνὴ γιὰ νὰ τὸν ἀκούσουν,
ἕνας λευκὸς ἔσκυψε ἀπὸ τὸ κατὰστρω-
μα καὶ τοὺς εἶπε ν' ἀνέβουν. Πῆραν
τοὺς καρπούς πού εἶχαν φέρει κι ὁ
Ροῦσσος τοὺς στοίβαξε στὴ γέφυρα. Ὁ
λευκὸς κι ὁ Ροῦσσος ἄρχισαν νὰ συζη-
τοῦν καί, κατὰ πῶς εἶχε καταλάβει ὁ
μικρὸς, γρήγορα ἔκλεισαν τὴ συμφωνία.
Ἕνας ναύτης πῆγε κάτω κ' ἔφερε κα-

πνό. Ὁ Ρούσος πήρε άμέσως λίγο καπνό κι άναψε μιά πίπα. Ὁ μικρός μιμήθηκε τήν κίνηση πού έκανε ὁ Ρούσος φυσώντας με άπόλαυση τόν καπνό άπό τὸ στόμα του. Ἐπειτα ὁ λευκοί ναύτες κάτι τοῦ είπαν κι ὁ Ρούσος μπήκε σήν καμπίνα τοῦ καπετάνιου. Ἀπό τήν άνοιχτή πόρτα, ὁ μικρός, κοιτάζοντας με περιέργεια, είδε κάποιον νά φέρνῃ ἕνα μπουκάλι καί ποτήρια. Ὁ Ρούσος ἔπινε καί κάπνιζε. Οἱ ἄλλοι ἔμοιαζαν κάτι νά τοῦ ζητοῦν, γιατί ἔκείνος ἔγνεφε «οἶ» κουνώντας τὸ κεφάλι καί γελοῦσε. Ὁ λευκός, ὁ πρῶτος πού τοῦ είχε μιλήσει, γέλασε κι αὐτός καί ξαναγέμισε τὸ ποτήρι τοῦ Ρούσου. Κουβέντιαζαν κ' ἔπιναν καί, σέ λίγο, ἔχοντας βαρεθῇ τὸ θέαμα πού δὲν τὸν διασκέδαζε καθόλου, ὁ μικρός κουλουριάστηκε στὸ κατάστρωμα κι ἀποκοιμήθηκε. Μιά κλωτσιά τὸν ξύπνησε· ξεπετάχτηκε τότε καί είδε πῶς τὸ καράβι ἔβγαине ἀργά-ἀργά ἀπὸ τὴ λιμνοθάλασσα. Τὸ μάτι του πήρε τὸν Ρούσο νά κάθεται μπροστὰ στὸ τραπέζι, μετὸ κεφάλι βαρεῖα ἀκουμπισμένο πάνω στὰ διπλωμένα μπράτσα καί νά κοιμάται βαθεῖα. Ἐκανε νά τρέξῃ κοντά του, νά τὸν ξυπνήσῃ, μὰ ἕνα χέρι τραχὺ τὸν ἄρπαξε ἀπὸ τὸ μπράτσο κ' ἔνας ἄντρας ἀγριωπός, ξεφωνίζοντας λόγια πού ὁ μικρός δὲν τὰ κατάλαβε, τὸν ἔσπρωξε στὴν ἄκρη. Ὁ μικρός φώναζε τὸν Ρούσο, μὰ τὸ ἴδιο λεπτό, ὁ λευκός δὲν ἄρπαξε καί τὸν πέταξε στὸ νερό. Μὴ μπορῶντας νά κάνῃ τίποτα ἄλλο, τὸ παιδί κολύμπησε ὡς τὸ μονόξυλό του, πού ἔπλεε λιγάκι παρὰ πέρα, παρασυρόμενο ἀπὸ τὸ ρεῦμα, καί σκαρφάλωσε ἐπάνω του. Πήρε τὸ κουπί καί, κλαίγοντας σ' ὅλη τὴ διαδρο-

« Μιά μέρα κορόα και αρχίζει νά μιλάη γιά ψύξη τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς! »
(Copyright «Punch»)

δ'ολα, πέρασε γενεές δεκατέσσερες καὶ τὸ Μπαστιά πού δὲν δίνει αὐξήσεις στοὺς καλλιτέχνες τῆς Λυρικῆς, μίλησε γιὰ ἐλευθεροτυπία καὶ κατὰ τὰς 11 ἡ-
ρέμῃσε. Στὶς 12, τὸ εἶχε ξεχάσει ἐν-
τελῶς. Τὸ θυμῆθηκε μονάχα τὸ ἀπό-
γευμα πού βρῆκε στὸ σακκάκι του τὴν
κλήση, ἀλλὰ πῆρε τὸ πρᾶμα φιλοσοφι-
κά. Καὶ πῶς τοῦ ἔδωσε ὁ ἀστυφύλα-
κας τὴν κλήση, δὲν ἐσήμαινε ὅτι θὰ κα-
ταδικάζοταν. Θὰ πῆγαινε στὸ Πταισμα-
τοδικεῖο, θὰ ἐξηγοῦσε στὸν Πρόεδρο
πῶς ἀκριβῶς εἶχε ἡ ὑπόθεσις καὶ ὁ Πρό-
εδρος ἴσως νὰ τοῦ χάριζε τὸ πρόστιμο.

Η δίκη θα γινόταν την άλλη μέρα στις 9 στην Τροχαία της οδού Σωκράτους. Ἀπὸ τις 8.30 ἔκοβε δόλτες ἀπ' ἔξω. Δὲν ὑπάρχει κωμικώτερο πρᾶγμα ἀπ' τὸ νὰ βλέπης ἀγγεῖο νὰ σουλατσέρνῃ γιὰ νὰ περάσῃ ἡ ὥρα. 9 παρὰ 10 ἀνέβηκε στὰ Γραφεῖα. Οἱ δικασταὶ δὲν εἶχαν ἔρθῃ ἀκόμα. Ἔγινε 9 καὶ τέταρτο, πήγε 9 καὶ εἴκοσι, τίποτε. Ἀρχισε νὰ σκέπτεται πάλι περίεργα.

«Καλά», ελεγε. «'Εγώ ἔκανα παράβαση καὶ πρέπει νὰ τιμωρηθῶ. Αὐτοὶ ποὺ λένε ὅτι ἡ δίκη ἀρχίζει στὶς 9 καὶ δὲν ἐμφανίζονται ἀκόμα, παράβαση δὲν διαπράττουν καὶ αὐτοί; Αὐτοὺς ποῖός θὰ τοὺς δώσῃ κλήση γιὰ νὰ τιμωρηθοῦν;»

Ἀκριβῶς 9 καὶ 25 ἐμφανίστηκε ὁ Πρόεδρος βλοσυρός, συνοδευόμενος ἀπὸ ἕναν ἀσκεπῆ ἀστυφύλακα καὶ μιὰ γραμματέα. Οἱ παραβάται – καμιὰ ἔξηνταριὰ – στριμώχτηκαν σὲ μιὰ αἴθουσα 3 ἐπὶ 4 καὶ ὁ Πρόεδρος φώναζε ἕναν ἕναν μὲ τὸνόμα του καὶ ἄκουγε τὴν πονεμένη του ἱστορία.

«Ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ νᾶμαστὲ ἀπὸ τοὺς
πρώτους νὰ τελειώσουμε», εἶπε τὸ ἀγ-
γεῖον ποὺ εἶχε πολλὰς δουλειὰς νὰ διεκ-
περαιώσῃ ἐκεῖνο τὸ πρωΐ.

Εὐτυχῶς ἔφθασε ἡ σειρά του. Ὁ ὁμοιοπαθὴς παραπάνης, ὁ προηγούμενος, ἔξεταζόταν. Ἦταν ἓνα παλληκάρι τοῦ λαοῦ, σωφεράκι πρᾶο, καὶ ἔλεγε γιὰ τὴ δυστυχία ποῦ τὸν χτύπησε.

«Τί ἔχεις νὰ μᾶς πῆς;» τὸν ρώτησε ὁ Πρόεδρος.

«Κύριε Πρόεδρε, δίκιο ἔχει ὁ κ. ἀ-

στυφύλαξ από δῶ. Ἔκανα παράβαση
ἀλλὰ δὲν τὸ ἤξερα ὅτι ἀπαγορεύεται
ἀπάνω στὰ βέλη. Ἄν νομίζετε κ. Πρό-
εδρε ὅτι πρέπει νὰ τιμωρηθῶ...»
«Καλῶς, πήγαινε. Ὁ ἐπόμενος
Ἄνγκ... Ἀργεῖος.»

Ανγκ... Ἀργεῖος.»
«Ἄγγελλος κ. Πρόεδρε. Παρών.»
«Τί ἔχεις νὰ μὰς πῆς ἐσύ;»
«Ἐγὼ κ. Πρόεδρε πρέπει νὰ τιμωρη-
θῶ διότι ἔκανα παράβαση. Δίκιο ἔχει
ὁ ἀστυφύλαξ ἀπὸ δῶ. Ἄν νομίζετε, κύ-
ριε Πρόεδρε, ὅτι πρέπει νὰ τιμωρηθῶ,
νὰ τιμωρηθῶ.»

«Ὁ Πρόεδρος ἀκούγοντας αὐτὰ τὰ λόγια ἔδειξε κατανόηση καὶ τὸν τιμώρησε γιὰ νὰ μὴν τοῦ χαλάσῃ τὸ χατήρι: «Πέρασε δίπλα. 100 μεταλλικές. Ὁ ἑπόμενος...»

Το άγγελιον περίλυπον - τὰ εἶχε κυ-
ριολεκτικῶς χαμένα - πέρασε στὴ δι-
πανή αἰθουσα γιὰ τὰ πληρώση. 100
μεταλλικὰ ἔκαναν 69.50 δραχμὲς. Ἐ-
πίσης πληρώσε 40 δραχμὲς ἀκόμα καὶ
ἔβαλε τὴν ἐξῆς ἀγγελία:

πίσις πλήρωσε 40 δραχμές
ἔβαλε τὴν ἑξῆς ἀγγελία:

Κύριος ἀρίστης ἐμφανίσσεως, πωλεῖ
αὐτοκίνητον ἐπιβατικὸν εἰς ἀρίστην
κατάστασιν, λόγῳ ἀναχωρήσεως εἰς
τὸ ἔξωτερικόν. Δίδονται καὶ εὐκο-
λῖαι. Μόνον σοβαρὰι προτάσεις θά-
ληθῶσιν ὑπ' ὄψιν. Εἶναι 4 θέσεων,
4 θυρῶν, 4 παραθύρων, 4 τροχῶν,
4 ἐτῶν καὶ περπατᾷ στὰ 5. Τρώ-
γει λάδι, νερό, βενζίνη καὶ προστί-
θενται καὶ στα-

γει λάδι, νερό, βενζίνη κ.λπ. και ού-
ματα. Τρέχον τὸ σταματοῦν καὶ ἀναπτύ-
σσει 100 χιλιόμετρα, καθὼς καὶ ἐπι-
χειρήματα, ποὺ ἀποδοῦναι εἰς βά-
ρος του καὶ χρεώνονται μὲ 1 μετα-
λικὴν δραχμὴν κατὰ χιλιόμετρον. Ἡ-
γοράσθη 42, ἐστοίχισεν 84 καὶ πω-
λεῖται 30. Ἐθαυμάσθη ὑπ' αὐτοῦ,
ἐξυμνήθη ὑπὸ τοῦ ἀντιπροσώπου, ὕβρι-
σμένη ὑπὸ τῶν φαναριστῶν, ἐπροπηλακι-
σθη ἀπὸ τὰς γραίας, ἐπροπηλακι-
σθη ἀπὸ ἀφηρημένους καὶ ἐπα-
ρκεῖται. Ὑπὲρ τὴν ἀποδοξίαν.

ὅπου αὐτοὶ ἀφῆκεν. Ὑπῆρξεν
ἀπὸ συναδελφούς. τῶν λεγομένων.
ρήγορος ἄγγελος τῶν τροχονομῶν.
ῶν καὶ ὁ στόχος τῶν συνε-
Εἰς τὰ στοργικά περὰ καὶ εὖ-
κέντρωσε τοὺς ταπεινὰς. Εἰς
ρον ἀνακούφισιν οἱ ἀτζαμῆδες. Εἰς
τὴν θύραν ποῦ ἦτο δι' ὅλους ἀνοι-
κτῇ, ἐξηρακλήθησαν ἄνθρωποι τοῦ γε-
ρανοῦ, εἰσῆλθον φίλοι καὶ συγγενεῖς,
ἀνήλθον στὰ Γιάννενα, κατῆλθον ἀ-
πὸ 5 μέτρα στὴν "Ἄρτα καὶ ἐξήλ-
θον ὑγιεῖς. Ἡ ζωὴ τοῦ δολοκλήρου,
ἦτο μιὰ τρικυμία. Πέρασε ἀπὸ φω-
τιά καὶ σίδηρο, πήδηξε τάφρους, ἐρ-
ριξε περίπτερα καί, ὅταν φυσᾷ πο-
νερὸ δὲν ἐδοκιμάσθη ἀκόμη. Εἰς τὸ
πρέπει νὰ κινῆται. Τοῦ ἐπρωταθῆ
νὰ ἐκτεθῇ εἰς Λούνα του θέσις
θήριον, ἀλλὰ ἡ κοινωνικὴ τοῦ λοιπὸν
δὲν τὸ ἐπιτρέπει. "Ὅποιος στὸ πῆ-
ἐνδιαφέρεται, ἄς τὸν πάρῃ ἀπὸ τῆς
λέφωνο, νὰ τὸ δώσῃ νὰ ἡσυχάσῃ.
διότι δὲν ἀντέχει ἄλλο.

50ση
αλλο.

Οι Times της Ν. Υόρκης θα διαβάζονται στο Παρίσι 5 ώρες νωρίτερα.

5000 ΧΙΛΙΟΜΕΤΡΑ ΣΕ ΧΡΟΝΟ ΜΗΔΕΝ

Απὸ τὴν Πέμπτη, 20 Ὀκτωβρίου, οἱ «Τάιμς τῆς Νέας Ὑόρκης» κυκλοφοροῦν ταυτόχρονα στὴ Νέα Ὑόρκη καὶ στὸ Παρίσι.

Είναι ένα γεγονός χωρίς προηγούμενο στην ιστορία του τύπου, που μπορεί να έχη πλούσιες εξελίξεις στο μέλλον. Και έπειδή ο περισσότερος κόσμος δεν ξέρει ακριβώς την τεχνική της εκτύπωσης μιας εφημερίδας, ασφαλώς δεν θα μπόρεση να εκτιμήση το κατόρθωμα αυτό χωρίς μερικές επεξηγήσεις.

Ἡ μεταφορὰ ἑνὸς κειμένου, χειρογράφου ἢ δακτυλογραφημένου, σὲ τυπωμένη ἐφημερίδα προϋποθέτει πέντε εργασίες, πού εἶναι οἱ ἀκόλουθες:

1. Ἡ σύνθεση: Δουλεύοντας δ-
πως μιὰ δακτυλογράφος στὸ κλαβιέ
μίας λιντυπικῆς, ὅπως λέγεται, μηχανή,
ἕνας λιντυπὴς μετασχηματίζει τὸ
κείμενο σὲ μολυνένιες γραμμές, στὸ
πλάτος τῆς στήλης τῆς ἐφημερίδας.

2. Ή σελιδοποίηση: Οι στή-
λες τοποθετούνται μέσα στις «φόρμες»
που λέγονται σελιδοθέτες. Εκεί προ-
βέτονται οι τίτλοι και οι φωτογραφίες
και κάθε σελίδα παίρνει την οριστική
μορφή.

3. 'Η ἀποτύπωση: Βάζοντας τὴ σελίδα σὲ μιὰ εἰδικὴ πρέσσα, παίρνουν τὸ ἀποτύπωμά της πάνω σὲ χοντρά χαρτόνια.

4. Ἡ στερεοτύπωση: Ἀφού
καταλυθῇ τὸ ἀποτύπωμα αὐτὸ καὶ πᾶ-
ν σχῆμα ἡμικυλινδρικό, χύνουν πάνω
ἐνὶ κοίβῃ πού, ὅταν κρυσθῇ, γίνεται ἕνα
μετὰλλινον ἔλασμα, ἕτοιμο γιὰ τύπωμα.

3. Ἡ ἐκτύπωση: Στερεώνουν τὰ μεταλλικὰ ἐλάσματα, ποὺ ἀντιστοιχοῦν σὲ κάθε σελίδα, στὸν κύλινδρο τοῦ πιεστικού καὶ ἐκεῖ τυπώνεται τὸ λευκὸ χαρτί.

Είναι φανερό ότι η μεταφορά του εν-
συναισθημάτων χαρτιού καθώς και η διανομή του
αποβλήτων υφιστάμενα πολύπλοκα προ-
βλήματα για μια έφημερίδα που εκδί-
δεται στη Νέα Υόρκη και θέλει οι α-
νεκτίμαστες της που βρίσκονται στην Εύ-
ρωπαική να την έχουν την ώρα που θα την
βρίσκονταν στην Αμερική.

Η εφημερίδα «New York Herald Tri-
bune», είναι τώρα πάνω από μισός αιώ-
νας, έχει διαλέξει την εξής λύση: Συν-

τόσσει, συνθέτει καὶ τυπώνει μιὰ ἔκδο-
ση στὸ Παρίσι ἐντελῶς διαφορετικὴ ἀ-
πὸ τὴν ἔκδοση τῆς Ἀμερικῆς.

Οι «Τάιμς της Νέας Υόρκης» είχαν υιοθετήσει ένα άλλο σύστημα. Έστελναν το πρόπλασμα που έβγαζαν στον τσίγκο στο "Άστερνταμ και εκεί γινόταν η έκτύπωση.

Τὰ καινούργια αεροπλάνα είναι ταχύτατα, αλλά η μεταφορά απαιτούσε το λιγώτερο 24 ώρες, όποτε δεν έβρισκαν κανείς στην Εύρώπη παρά την έξημεριδα που είχε κυκλοφορήσει στην 'Αμερική την προηγούμενη ήμέρα.

‘Η νέα, όμως, τεχνική που εφαρμό-
ζουν οι «Τάιμς τής Νέας Υόρκης» θα
επιτρέψει να κερδηθούν αυτές οι 24
ώρες.

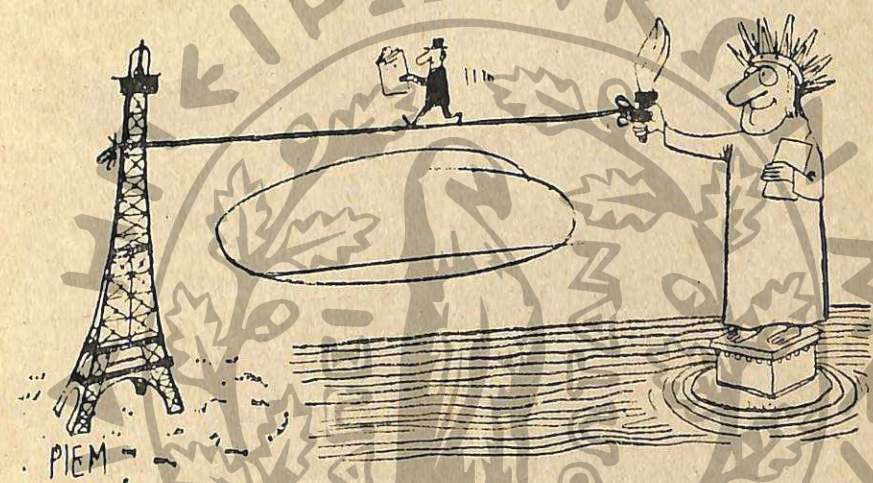
Ο νεωτερισμός συνίσταται ουσιαστικά στο ότι τα άρθρα στοιχειοθετούνται ταυτόχρονα στη Νέα Υόρκη και στα Παρίσι. Στην πράξη ακολουθείται αυτός ο δρόμος: Το άρθρο στέλνεται με το «τηλέτυπο» και παίρνεται την ίδια στιγμή πάνω σε μια χάρτινη ταινία όπου υπάρχουν διάτρητα τα γράμματα. Οι καινούργιες μηχανές, γνωστές ως «Ίντερτάϊπ», εφωδιασμένες με ηλεκτρο-

κλίσε στέλνονται μὲ τὸν «βεληνογρά-
φο».

Δὲν μένει πιά παρὰ νὰ πάρη τὸ φύλλο τὴν τελειωτικὴ τοῦ μορφῆ. Τὰ ἄρθρα ποὺ θὰ μποῦν εἶναι ἤδη ὠρισμένα, ὥστόσο ἡ θέση τοὺς θὰ ἀλλάξῃ στὴν εὐρωπαϊκὴ ἔκδοσι τῆς ἐφημερίδας. Πρέπει νὰ γίνουν ἀκόμη μερικὲς συμπληρωματικὲς διορθώσεις καὶ τελικὰ ἡ ἐφημερίδα ποὺ θὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ Παρίσι τώρα καὶ ὄχι πιά ἀπὸ τὸ "Αμστερνταμ" ἔχει αὐξηθῇ κατὰ δύο στήλεις: τὸ τοπικὸ μετεωρολογικὸ δελτίο καὶ τὰ γεγονότα τῆς ἡμέρας στὴν Εὐρώπη.

Τὸ θέαμα ποὺ προσφέρεται ἀπὸ τὴν ἡλεκτρονικὴν μηχανὴν τὶς τόσο τελειοποιημένους συναρπάζει περισσότερο τὴν φαντασίαν παρὰ τὸ μάτι. Πρέπει νὰ ἐκχέσῃ κανεὶς ἐξοικειωθῇ μὲ τὴν ἐκτύπωση μιᾶς ἐφημερίδας γιὰ νὰ μὴν ἐκπλαγῇ πραγματικὰ ἀπὸ τὴν μηχανὴν ποὺ ἐργάζεται ἐντέλως μόνος τους βγάζοντας δέκα σειρὰς τὸ λεπτό, ἐνῶ ὁ τεχνίτης περιορίζεται, ἀπλῶς, νὰ παρακολουθεῖ τὰ φωτίζοντα σήματα.

Στις τρεις παρὰ τέταρτο τὸ πιεστήριο ἀρχίζει νὰ γυρίζη... Στις τρεις καμμένη τὰ ἀεροπλάνα θὰ μεταφέρουν τὰ

νικό έγκέφαλο, στις όποιες τοποθετείται ή διάτρητη ταινία, συνθέτουν τὸ ἄρθρο χωρίς τὴ μεσολάβηση τοῦ ἀνθρώπινου χεριοῦ, ἐνὼ ὁ διάτρητος κύλινδρος ξετυλίγεται. Μοιάζει σὰν πιανόλα ποὺ παίζει ἓνα κομμάτι, γραμμμένο πᾶνω στὴ διάτρητη ταινία. Ὁ ἴδιος τρόπος τοῦ σπασίας χρησιμοποιεῖται καὶ γιὰ τοὺς τίτλους καὶ τὶς διαφορὲς ἐπεξηγήσεις. Οἱ φωτογραφίες καὶ τὰ διαφημιστικά

τυπωμένο χαρτί στην Άγγλια και σε
 άλλα μέρη του κόσμου... Τό πρώτ
 ο αναγνώστες θα βρουν στα περίπτε
 την ίδια εφημερίδα που δεν θα πουληθ
 στο Μπροντγουαίη παρά πέντε ώρ
 αργότερα, εξ αιτίας της διαφοράς τ
 ώρας. Την εφημερίδα εκείνη που ήρ
 με τρόπο μαγικό μέσα από τὰ κύ
 ματα.

—JEAN FAYARD

ΜΕ ΤΟΥΣ ΛΑΠΩΝΕΣ ΤΗΣ ΝΟΡΒΗΓΙΑΣ

Μεσα σὲ δαιμονισμένο θόρυβο, τὸ εἰδικὸ γιὰ τὰ χιόνια αὐτοκίνητο τῆς τακτικῆς γραμμῆς "Αλτα - Καουτοκεί-νο ἀνέβαινε πρὸς τὸ ὁροπέδιο τοῦ Φίν-μαρκ. Πάνω στὸν παγωμένο δρόμο, κά-θε φορὰ πού τὰ μπροστινὰ χιονοπέδιλα τοῦ αὐτοκινήτου ἐμπαιναν μέσα σὲ κα-νένα λάκκο ἢ πάνω σ' ἓνα σωρὸ ἀπὸ χῶμα, τὸ αὐτοκίνητο χοροπηδοῦσε μα-ζί μὲ ὅλα του τὰ σιδερικά. Μέσα στὸ αὐτοκίνητο, ἂν καὶ οἱ πάγκοι καὶ τὰ τοιχώματα πού ἦταν σκεπασμένα με-χοντρὸ ὕφασμα ἔδιναν μιὰ κάποια ἄ-νεση, ἔπρεπε νὰ γαντζωνώμαστε στὶς θέσεις μας γιὰ νὰ μὴ χτυπήσουμε τὸ κεφάλι μας στὸ ταβάνι. Καμιά φορά, τὸ αὐτοκίνητο ἔγερνε τόσο πολὺ πού θάλαγε κανεὶς ὅτι θὰ ἀναποδογυρίζε. Ὅστόσο οἱ ἐρπυστρίες ὑπερνικοῦσαν πάντοτε τὰ ἐμπόδια.

Χωρίς νὰ τὸ πολυκαταφέρνω, προσπαθοῦσα νὰ πάρω τὸ ἥρεμο καὶ ἀδιάφορο ὕψος τῶν συντρόφων μου, δύο Λατῶνων ποὺ καπνίζανε καθὼς μὲ κοιτούσανε μὲ ἀδιάφορο βλέμμα ἢ μὲ τὰ μάτια μισόκλειστα βλέπανε ἀπὸ τὸν φεγγίτη τὴν λευκὴ ἔρημο ποὺ περνοῦσαμε. Φοροῦσαν τὴν κανονικὴ χειμῶνιάτικη φορεσιά: τὸ «πέσκ», πλατὺ παλτὸ ἀπὸ γούνα ρέννου ποὺ ἔφθανε ὡς τὰ γόνατα, τοὺς ἔδινε μιὰ ἐντυπωσιακὴ ἐμφάνιση. Τὰ «μπέλλιγκς» καὶ τὰ μοκασσίν, ἀνασηκωμένα μπροστά, κι αὐτὰ ἀπὸ δέρμα ρέννου καὶ καλὰ δεμένα μὲ ταινίες στολισμένες μὲ κατὰκόκκινες φοῦντες, φαινόντουσαν νὰ τοὺς προστατεύουν ἀποτελεσματικὰ ἀπὸ τὸ κρύο καὶ τὸν ἀέρα. Τὰ πρόσωπά τους, δαρμένα ἀπὸ τὸν ἀέρα ποὺ ὁρποεῖτους, ἔπαιρναν μιὰ πιὸ εὐγενικὰ ἔκφραση μὲ τὸν περίφημο σκούφο, ποὺ ἦταν στολισμένος μὲ τὰ σύμβολα τῶν σημειῶν τοῦ ὀρίζοντα καὶ ἄσπρες καὶ μαῦρες γούνιες κορδέλλες διαλεγμένες μὲ φροντίδα.

Γύρισα στὸν ἕνα ἀπὸ τοὺς δύο Λά-
πωνες. Ἀναπαυτικὰ ἀκούμπισμένος σὲ
κιβώτια πού εἶχαν στοιβάξει στὸ βά-
θος τῆς καρρότσας, ἔβγαλε τεμπέλικα
ἀπὸ τὰ βάθη τοῦ «πέσκ» του ἕνα πα-
κέτο καπνὸ καὶ ἔστριψε ἕνα τσιγάρο.
Ἡ γούνα τοῦ πανωφοριεῦ μὲ γοήτευε.
Λὲν μπορούσα νὰ φανταστώ ὅτι σὲ λί-
γες μέρες, ἴσως τὴν ἐπομένη, θὰ φο-
ροῦσα κ' ἐγὼ αὐτὴ τὴ γούνα πού ἄ-
φηνε. τρίχες σὲ κάθε τί πού ἄγγιζε...
Θὰ μοῦ ἔδινε ἀραγε, ὅπως σ' αὐτοὺς,
κάτι τὸ χωριάτικο, τὸ ἀγροϊκο καὶ μαζὶ
τὸ μεγαλόπρεπο; Θὰ μὲ βοηθοῦσε νὰ
τοὺς μοιάσω, νὰ φαίνομαι σὰν αὐτούς;

Τὸ ἀποτομο σταμάτημα τοῦ αὐτοκινήτου διέκοψε τοὺς συλλογισμούς μου. Εἶχα φτάσει. Ἐξω, τὸ φῶς μὲ τύφλωσε. Ἀναγκάστηκα νὰ μισοκλείσω τὰ μάτια γιὰ νὰ βοηθῶ τοὺς σὺν σωφὲρ νὰ ξεφορτώσῃ τὰ πράγματά μου.

Όταν ο χιονοστρόβιλος πού σήκω-
σε τὸ αὐτοκίνητο δὲν ἦταν πιὰ παρὰ
μιὰ τελεία πάνω στὴ λίμνη καὶ τὰ αὐ-
τιά μου ἦταν ἀκόμη γεμάτα ἀπὸ τὸν
θόρυβο τῶν σιδερικών, τότε κατάλαβα
ὅτι ἄρχιζε γιὰ μένα μιὰ ἀνούργια
ζωή. Ἐκεῖ κάτω, μέσα στὴν ζύλινη κα-
λύβα πού κάπνιζε ἀργά, ἀνάμεσα στὶς
χαμηλὲς σημύδες, ἤξερα πῶς μισή ντου-
ζίνα μάτια μὲ κοίταζαν σιωπηλὰ κα-
θὼς πληθιαίαζα. Σὲ λίγο ἓνα τσοῦρμο
ἀπὸ παιδιὰ γῆκε χοροπηδώντας ἀπὸ
τὸ σπitaκι καὶ ἤρθε νὰ μὲ συναντήσει
μὲ χαρούμενα ξεφώνητά.

Ἡ ὑποδοχὴ ποὺ μοῦ ἔκαναν οἱ ἄπλοϊ καὶ μεγάλωψυχοι αὐτοὶ ἄνθρωποι, ποὺ μαζί τους εἶχα περάσει μόλις μερικές ὥρες τὸν περασμένο χρόνο, ἴσα-ἴσα γιὰ νὰ τοὺς ρωτήσω ἂν δεχόντουσαν νὰ ξαναγυρίσω καὶ νὰ ζήσω μαζί τους κανένα χρόνο, ξεπέρασε τὶς προσδοκίες μου.

“Αρχισαν νὰ μοῦ φτιάχνουν μιὰ χειμωνιάτικη φορεσιὰ γιατί ἦταν ἀκόμη Μάρτης καὶ δὲν ἔπρεπε νὰ περιμένῃ κανεὶς ὅτι ἡ θερμοκρασία θὰ ἀνέβαινε πᾶνω ἀπὸ τὸ μηδὲν πρὶν ἀπὸ δυὸ ἢ τρεῖς μῆνες. Ἔτσι ἔμαθα τὴν ἀφοσίωση τῆς Μάρτι, τῆς θετῆς μου μητέρας, ποὺ παραφορτωμένη μὲ τὶς δουλειὲς τῆς οἰκογενείας της – εἶχε πέντε παιδιὰ – ξευλχοῦσε τὰ βράδυα, ράβοντας τὰ ρούχα μου. Καὶ δὲν εἶναι μικρὸ πράγμα νὰ φτιαχτῇ μέσα σὲ λίγες μέρες μιὰ ὁλόκληρη φορεσιὰ ἀπὸ γούνα ρέννου. Πρῶτα – πρῶτα πρέπει νὰ

Ἀντὶ τὰ προσπαθοῦμε νὰ ἀγαπᾶμε
τοὺς ἐχθροὺς μας, καλύτερα νὰ προ-
σέχουμε πῶς μεταχειριζόμαστε τοὺς
φίλους μας.

ALFRED HOUSMAN

διαλεχτούν μισή ντουζίνα δέρματα με το ίδιο χρώμα και το ίδιο πάχος, από ρέννους μικρότερους από τριών χρόνων που να έχουν σκοτωθή φθινόπωρο, γιατί τὰ χειμωνιάτικα δέρματα, ἂν καὶ ἔχουν πιδό πυκνὸ τρίχωμα καὶ εἶναι πιὸ ζεστά, μαδοὺν εὐκόλα. Ὡστόσο, ἡ πρώτη αὐτῇ δουλειά, τὸ ξεδιάλεγμα, τοῦ χρειάζεται μεγάλη πείρα, δὲν εἶναι τίποτα μπροστὰ στὶς ἄλλες πολὺ κουραστικὲς δουλειὲς ποὺ ἀκολουθοῦν. Ἡ πρώτη δουλειὰ εἶναι τὸ ξύσιμο τῆς ἀνὰποδης μεριάς τοῦ δέρματος με μιὰ εἰδικὴ λάμα ποὺ τὸ καθαρίζει ἀπὸ τὴ λεπτὴ λιπαρὴ πέτσα, τὸ κάνει σκληρό. Ὑστερα βρέχουν τὴν ξυσμένη ἐπιφάνεια με ἕνα ὕγρὸ ἀπὸ φλούδες ἰτιάς ἢ σημύδας. Ἀφοῦ μαλακώσουν καὶ γί-

νουν ελαφρότερα, τὰ δέρματα κόβονται
 «μὲ τὸ μάτι», χωρὶς ἀχνάρια. Στεκό-
 μουν ἀκίνητος ὅταν ἡ Μάρτιν, ἀφοῦ μό-
 νητέρησε μὲ τὸ μάτι γιὰ λίγα δευτερό-
 λεπτα, ἄρχισε νὰ κόβῃ τὸ «τέσσο» μου.
 "Ὅταν τέλειωσε τὸ κόψιμο δὲν εἶχε νὰ
 κἀνὴ τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ ράψῃ τὸ
 ροῦχο μου μὲ μιὰ κλωστή ἀπὸ τένοντες
 ρέννου. Ἡ κλωστή αὐτὴ ἔχει τὴν ἰδιό-
 τητα νὰ φουσκῶνῃ μὲ τὴν ὑγρασία καὶ
 νὰ κἀνὴ τὶς ραφὲς ἀδιάδροχες, πράγμα
 ἀπαράιτητο γιὰ τὸ πέρασμα τῶν πο-
 ταμῶν καὶ γιὰ βάλτων.

Ενα βράδυ ο Ματίς, ο άντρας της, γύρισε κουβαλώντας στην πλάτη του ένα μισοκομματιασμένο μικρό ρέννο. Τα παιδιά, που έπαιζαν έξω με τα μικρά τους σκί, τον είδαν και τον περικύκλωσαν χοροπηδώντας χαρούμενα. Ο πατέρας κάθησε στο χιόνι κ' έβγαλε το φορτίο του που το είχε στερεωμένο στους ώμους με ένα γερό λουρί. Είχε κόψει τα πόδια, το κεφάλι και το στήθος του ρέννου και τα είχε χώσει μέσα στην κοιλιά του θώρακα και την αδεζώου, που προηγούμενες τὰ είχε μπροσάσει. Μπήκε στην καλύβα, ενώ μπροστά πήγαιναν φωνάζοντας τα παιδιά, και πέταξε πάνω στο τραπέζι τὰ κομμάτια τὸ κρέας. Ἡ Μάρτιτ μάζεψε καὶ τὰ ἔρριξε ἀμέσως μέσα σ' ἕνα τσουκάλι γεμάτο νερό που περίμενε πάνω στη φωτιά. Ὑστερα μὰς πρόσφερε ἕνα φλυτζάνι καυτὸ καφέ καὶ κάθησε μαζί μας στὸ τραπέζι γὰ καὶ ῥωτήση πὼς ἦταν τὸ κοτόδι τους. Ἐτοιμαζόταν νὰ ψήσει ῥομπιὸν μὲ τὰ εἶχε ἐτοιμάσει τὴ μικρὴ σόμπα στὴ σπασμένα πόδια ποὺ μουρμούριζε στὴ γωνία τῆς. Ἀκουγόντουσαν τὰ χλωρά ξέλινα τῆς σημύδας ποὺ τσίριζαν καὶ πεθαιναν μέσα στὶς φλόγες. Μέσα στὸ μικρὸ δωμάτιο ἡ ζέστη ἰδρώσει. Ὁ δὸν ἀνυπόφορη. Εἶχαμε μιά γωνιά τοῦ Ματίς εἶχε πετάξει σὲ μιὰ σκούφου χοντρά γάντια τοῦ καὶ τὸ σκούφου ῥουφούσε ὥταν καταϊδρωμένος καὶ ἀκουμπῶν σιγά - σιγά τὸν καφέ του, ἀκουμπῶν καὶ τὸ πηγούνι τοῦ στὸ τραπέζι. Τὸ εἶχε παραξεσταθῇ, γιατί σκληρὸ ἔπρεπε ἔβγαλε τὸ βαρὺ καὶ ρεῦτικε εὐχὰ τοῦ. Ὑστερα τεντώθηκε στὸ κρεβάτι, οἰστημένος καὶ ρίχτηκε στὰ δέρματα ρένου. Ἡ λαδὴ σ' ἕνα σωρὸ ἀπὸ δέρματα ρένων.

Τὰ παιδιὰ ἐπαιζαν μέσα
κι σὰν νὰ βρίσκονταν έξω. Οὐρὰ καὶ
γελοῦσαν ἢ ψευτοκλαίγαν ὅλα μαζί καὶ
διασκεδάζαν φτύνοντας μέσα σ' ἕνα τῆσο
ἢ προσπαθώντας νὰ πιάσουν ἕνα μικρὸ
μαῦρο σκυλάκι ποὺ τὸ εἶχαν κἀμεῖς στό-
χο. Ποτὲ δὲν τὰ μάλωσαν καὶ δὲν τὰ
τιμώρησαν. Ἡ ἀνατροφή τῶν παιδιῶν

ἔχει μιά καὶ μόνη ἀρχή: νὰ ἀφήνῳνται
μόνα τους μὲ δάσκαλο τὴν πείρα. Τὸ
ἀποτέλεσμα εἶναι ὅτι γίνονται πολὺ
γρήγορα μικροὶ ἄντρες, μὲ πρωτοβου-
λία καὶ δύναμη στὸ χαρακτήρα, συγ-
χρόνως ὁμῶς καὶ περήφανα καὶ θά-
νασα.

Τώρα, από το τσουκάλι που κόχλαξε, έβγαине μιὰ μυρωδιά που γέμιζε τὸ δωμάτιο. Ὁ ἀέρας γινόταν ὄλο καὶ πιὸ ὑγρὸς καὶ πιὸ ἀκάθαρτος. Ἡ ἀτμόσφαιρα μου θύμιζε τὴ φιλλανδική «σάουνα», ἕνα εἶδος χαμάμ, ὅπου ἡ θερμocrασία φτάνει καμιά φορὰ τοὺς 80 βαθμοῦς. Τὰ πρόσωπά μας, τὰ χέρια μας, τὰ σώματά μας ὁλόκληρα ἦταν μουσκεμένα ἀπὸ μιὰ ὑγρασία, ἕνα πράγμα ἀπὸ ἰδρώτα καὶ λιπαροὺς ἄτμοις. Οἱ μικροὶ εἶχαν ἀρχίσει νὰ ἀπομονοῦν καὶ νὰ χοροπηδοῦν φωνάζοντας:

«Μπιέρκο! Μπιέρκο...ο...ο!» Κρέας!

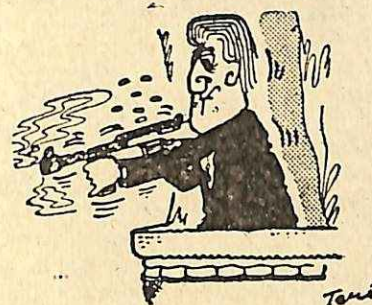
Εξαγριωμένη ή μάνα τους τούς έρ-
ωτηνε πάνω στο τραπέζι από κανένα
κομμάτι. Τò κοίταζαν νά άχνίξει μιά στι-
γμή πριν τò κάνουν κομμάτια κι άρχι-
σουν νά τò καταπίνουν έντελώς άμά-
σητο. Πρίν τελειώση τò ψήσιμο, ή Μά-
ρι τραβήξε μέσα από τò τσουκάλι τὰ
ώκτα κόκκαλα του μικρού ρέννου πού
έχουν μεδούλι. Χθνήματα πήρε τò δικό
της. Χτυπήματα ανάκατα με βλαστή-
μες και ρουφήγματα ακούγονταν τώρα.
Και ένώ άκόμη γλείφαμε τὰ κόκκαλα,
γυρεύαμε με τò μάτι τὰ κομμάτια πού
πρωτιμούσαμε. Τὰ μάτια, πού θεωρούν-
ται ό καλύτερος μεζές, εξαφανίστηκαν
πρώτα. Διάλεξα ένα κομμάτι από τò
σέρβο κι άρχισα νά τò κατεβάζω ά-
μαστο, όπως οί άλλοι, βουτώντας το
σε μιá γαβάθα με λίπος.

Όταν τελειώσαμε, όλοι ρεύτηκαν, κατά πώς πρέπει, και ψάχνανε να βρού-
νε θέση για να περάσουν τη νύχτα.

Πότε - πότε ο Ματίς με προσκαλούσε να πάω μαζί του στο κοπάδι που το είχαν έξω από την κατασκήνωση. Φορούσαμε τότε τὰ λαπωνικά σκί, που στερεώναμε μόνο με ένα λουρί από τὴν αέρια ρέννου, ἐνῶ ἡ ἀνασηκωμένη ἀκρότη των παπουτσιῶν ἐμποδίζει, λέει, το αὐτό, νὰ γλιστρήῃ ἔξω ἀπὸ τὸ λουρί... ὅμως, μόνο γιὰ τοὺς εἰδικευμένους. Ἐγὼ στὸ τέλος ἀναγκάστηκα ν' ἀφήσω τὰ σκί μου στὸ καλύβι καὶ νὰ περῶ στὸ κοπάδι βουλιάζοντας μισὸ μέτρο μέσα στὸ χιόνι... Ἐτυχὰ στὸ μαρτύριον τῶν μικρῶν ρέννων. Οἱ κτηνοτρόφοι πηγαίνονταν καὶ ἐξέταζαν ἀνίσχυα ζῶα. Ξαφνικά, ἕνα λάσσο πῆρε τὸν ἀέρα καὶ ἔπεσε ἀνάμεσα ρέννους πού τρώμαζαν καὶ φεύγαν πρὸς ὅλες τὶς κατευθύνσεις. Ὁ Ματίς σημάδευε τὸ ρέννο «του» καὶ λάθευε. «Ὅπως κάθε θοσκός πού σπέρνει τὸν ἑαυτό του, ἦταν ἱκανὸς νὰ ἐκμετάλλευσεν τὴν πρώτη ματιὰ ἑνὸς ἀ-

Tὸν συγ - γρά - φέ - α !...

πὸ τοὺς τριακόσιους ῥέννους του... ἀπὸ τῇ φυσιογνωμίᾳ! Ὅταν ὁ μικρὸς ῥέννος καταλάβῃ ὅτι ἔχει πιαστή, κάνει μεταβολὴν ὄχι γιὰ νὰ ἐπιτεθῇ — γιὰ τὴ εἶναι πάρα πολὺ δειλὸς γιὰ κάτι τέτοιο — ἀλλὰ γιὰ νὰ προσπαθῇ νὰ ξεφύγῃ ἀπὸ τὸ λάσσο ποὺ σφίγγει τὰ κέρατά του. Μιὰ καὶ δὲν κατορθώνει τίποτε, στέκεται ἀκίνητος, λαχανιασμένος, ἀλλοιθωρισμένος, τρέμοντας ἀπὸ τὸ φόβο. Ὁ Ματὶς, στηριγμένος στὸ σκοινί, ἄρχισε νὰ περπατᾷ πάνω του. Ὅταν ἔφτασε στὰ κέρατα, ὁ ῥέννος, μὲ μιὰ τελευταία προσπάθεια, δοκίμασε νὰ ἐλευθερωθῇ καὶ ὕστερα, καθὼς ὁ Ματὶς τὸν κρατοῦσε ἀπὸ τὰ κέρατα, σωριάστηκε χάμω. Μὲ μιὰ γρήγορη ἐκκίνηση, ὁ Ματὶς κάθησε καβαλλικευτὰ ἐπάνω στὸ ζῶο ποὺ χτυποῦσε ἀτελείωτα σμύνα τὰ πίσω πόδια του στὸ χιόνι. Κρατώντας τὸ κεφάλι τοῦ μικροῦ ῥέννου, ἔβγαλε τὸ στιλέτο του καὶ ὕστερα ἔπιασε μαλακὰ τὸ ἕνα αὐτὸ τοῦ ῥέννου ποὺ ἔτρεμε καὶ τοῦ ἔκαμε χαράκιες μὲ τὸ λεπτὸ του μαχαίρι. Ὅστερα ἔκαμε τὸ ἴδιο καὶ στὸ ἄλλο αὐτί, χαράζοντάς το διαφορετικὰ. Στα-
τά, ἔλασαν τὸ χιόνι.

Είδα τον Μάτις να βάζει στην τσέπη του ένα μαρκarisμένο κομμάτι αὐτί για τὸ μέτρημα. Πραγματικά, οὶ κτηνοτρόφοι πρέπει νὰ μαρκάρουν τοὺς ρέννους τοὺς πρὶν χρονίσουν.

«Ἄλλωστε, τὸ νορδικὸ κράτος ἐχει ἀναθέσει σὲ μιὰ «Ἀστυνομία τῶν ρέννων» νὰ τιμωρῇ ὅσους κλέβουν ξένα ζῶα καὶ νὰ κρατᾷ ἕνα κατάλογο μὲ τὰ μαρκarisματα τῶν αὐτίων. Ὑπάρχει εἰδικὸς συνδυασμός, ὄχι μόνο γιὰ κάθε

κτηνοτρόφο, αλλά και για καθένα από
τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας του... Κάθε
κτηνοτρόφος πρέπει νὰ ξέρη ἀπ' ἔξω
τὰ μαρκαρίσματα ποὺ ἀνήκουν στὴν
κατασκήνωσή του καὶ ποὺ συνηθῶς εἶ-
ναι μερικεὶς δεκάδες. Στις περισσότε-
ρες περιπτώσεις ξέρει καὶ τὰ μαρκα-
ρίσματα τῶν γειτονικῶν κατασκηνώ-
σεων. Ἄλλωστε, ἕνα ἀπὸ τὰ μαθήμα-
τα ποὺ διδάσκονται στὸ σχολεῖο τους
οἱ μικροὶ Λάπωνες κτηνοτρόφοι εἶναι
καὶ «συνθέσεις μαρκαρισμάτων γιὰ τὰ
αὐτιά...».

Ετσι πέρασαν οι τελευταίες χειμα-
νίστικες μέρες μας, με αδιάκοπα πη-
γαίν' έξα από τὸ σπίτι στὸ κοπάδι.
Δὲν εἶχε ἥλιο, ἔκανε κρύο καὶ εἶχαμε
διαρκῶς θυελλες, ὁμῶς ἡ ἐποχὴ αὐτὴ
μᾶς ἄρσενε πρὶς πολὺ ἀπὸ ὅλες. Οἱ ρέν-
νοι, ποὺ ἦταν πολὺ ἀπασχολημένοι ψά-
χνοντας μὲ τὶς ὀπλές τους τὸ παχὺ
στρῶμα τοῦ χιονιστοῦ, οὕτε σκοπεύοντου-
σαν νὰ σκορπίσουν. Ἔμεναν φρόνιμα ὅ-
λοι μαζί, ἀναμασῶντας ἀκούραστα τὶς
ἀγαπημένες τους λειχήνες. Καθὼς ὁμῶς
τὰ χιόνια ἄρχιζαν νὰ λειώνουν, οἱ ἔ-
γνοιες ξαναγύριζαν γρήγορα. Ἐπρεπε
κατὰ τὰ τέλη τοῦ Μάρτη νὰ ξαναφύ-
γουν ὅλοι πρὸς τὸ βορὰ, πρὸς τὴ θά-
λασσα, ν' ἀφήσουν τὴν τούντρα τοῦ ἐ-
σωτερικοῦ.

Πρὶν ἀρχίσουν οἱ προετοιμασίες γιὰ τὸ ξεκίνημα, ὁ Ματίς, ἡ Μάρτιν κ' ἐγὼ φύγαμε μὲ τὸ ἑλκθρο γιὰ τὸ Κασουτκέϊνο, τὴν πρωτεύουσα τῆς περιοχῆς. Μὲ τὴν εὐκαιρίαν τοῦ Πάσχα, πήγαμε νὰ βαφτίσουμε τὴν ἐγγονὴ τῶν θετῶν μου γονέων. Φτάσαμε στὸ χωριὸ ὅσωνα ἀπὸ δυὸ ἡμερῶν ταξίδι καὶ 70 χλμ. δρόμο. Πολλοὶ βοσκοί, μὲ τὰ καλά τους, πήγαιναν κ' ἐρχόντουσαν ἀπὸ τὸ ἓνα σπιτάκι στὸ ἄλλο ἢ στριφογύριζαν στὰ μαγαζιά. Αὐτὲς οἱ μεγάλες συγκεντρώσεις διατηροῦν στὰ μέρη αὐτὰ τὴν παλιὰ τους σημασία. Πραγματικά, παλαιότερα οἱ κτηνοτρόφοι, ποὺ ἦταν ἀναγκασμένοι νὰ μένουν στὴν τούντρα γιὰ νὰ φυλάν τὰ κοπάδια τους, δὲν μποροῦσαν καθόλου νὰ πάνε στὸ χωριὸ περισσότερο ἀπὸ μιὰ φορὰ τὸ χρόνο. Διάλεξαν νὰ τὸ κάνουν αὐτὸ ὅλοι μαζί τὴν ἐποχὴ τοῦ Πάσχα, ἀφήνοντας στὰ κοπάδια λίγους μόνο βοσκούς. Τότε ἦταν εὐκαιρία γιὰ νὰ κάνουν γάμους καὶ βαφτίσια. Στὴ βόρεια Νορβηγία, ἴσως μόνο τὸ Κασουτκέϊνο διατήρησε αἰχμὴ τὴν παλιὰ αὐτὴ παράδοση. Πραγματικά, κανεὶς κτηνοτρόφος δὲν παντρεύεται καὶ δὲ βαφτίζει τὰ παιδιά του παρὰ μόνο τὴν ἐξδομὰ τοῦ Πάσχα. Φυσικά, ὁ Ματίς δὲν ἔξεχασε νὰ μεθύσει τρεῖς ὁλόκληρες μέρες γιὰ νὰ γιορτάσῃ ὅπως ἔπρεπε τὰ βαφτίσια τῆς ἐγγονῆς του.

Η μέρα του μεγάλου ξεκινήματος έφτασε επί τέλους. Είχαμε συμφωνήσει ότι η Μάρτι και τα παιδιά θα πήγαιναν στην καλοκαιρινή κατασκήνωση με

Η ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

Οποιοδήποτε έντυπο κι αν διαβάσουμε σήμερα, είναι αδύνατο να μην έχη και μια σειρά από γελοιογραφίες. Τίνος καιρού όμως ανακάλυψη είναι η γελοιογραφία;

Βέβαια δεν είναι ανακάλυψη του καιρού μας. Έμφανίζεται από την πανάρχαια εποχή, από του αναπτύχθηκε ο κοινωνικός βίος. Οι πρωτόγονοι λαοί όπως και τα παιδιά έχουν εμφυτή την τάση να σατιρίζουν, τι βλέπουν. Βρέθηκαν προϊστορικές γελοιογραφίες πάνω σε οστά ζώων, που παρίσταναν τους έχθρους εκείνων που τις είχαν κάμει, με κεφάλια ελαφιών, για να σατιρίσουν, όπως είναι φανερό, τη δειλία τους.

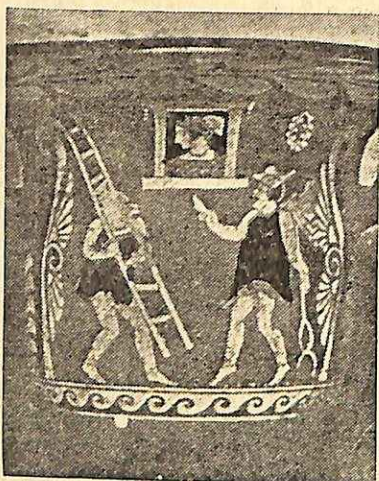
Σ' έναν αιγυπτιακό πάπυρο, που βρίσκεται στο Μουσείο του Τουρίνου, υπάρχει μια εικόνα, που παριστάνει συναυλία: οι μουσικοί είναι διάφορα ζώα — κροκόδειλοι κλπ.

Στην Ελλάδα, τα κακόμορφα σώματα των δούλων και των χωρικών και οι αδέξιες στάσεις τους, έγιναν από πολύ νωρίς αντικείμενο της γελοιογραφίας. Επίσης σαν γελοιογραφίες πρέπει να χαρακτηριστούν και ώριμα πηλίνα ειδώλια και διάφορες σκηνές ζωγραφισμένες επάνω σε αγγεία ή ανάγλυφα.

Οι Έλληνες αγαπούσαν πολύ το γέλιο και, τι τους προκαλούσε ευθυμία ήταν ευπρόσδεκτο. Είναι μάλιστα γνωστό πως στη Σπάρτη, πρώτος ο Λυκούργος ίδρυσε αγάλμα του θεού «Γέλως» και έπειτα οι Λακεδαιμόνιοι έκτισαν ιερό προς τιμήν του. Επίσης στην Υπάτη της Θεσσαλίας υπήρχε ομοιο ιερό και κάθε χρόνο γίνονταν δημοσία αγωνίσματα προς τιμήν του θεού. «Επάνω σ' ένα ελληνικό πηλίνο αγγείο που βρίσκεται στο Βρετανικό Μουσείο, διαβάζουμε την επιγραφή: «Γέλως καλός», που σημαίνει ο ωραίος θεός Γέλως. Πίστευαν τότε, πως ο Γέλως, ο Πόθος και η Ήδονη ήταν τα τρία δώρα που η Αφροδίτη χάρισε στους ανθρώπους για να τους ανακουφίζουν από τα βάσανά τους. Άλλα και η Ευθυμία, δηλαδή η ευχάριστη διάθεση, ήταν μία από τις θεές που τιμούσαν στα συμπόσια ο Πίνδαρος μάλιστα την συγκαταλέγει στις Μούσες και τον Δία μια εικόνα της αναφέρεται ότι βρίσκεται στην Ποντοηράκλεια και το άγαλμά της στις Έρυθρες της Μικράς Ασίας.

Στην Αθήνα, στα χρόνια του Πελοποννησιακού πολέμου και κυρίως στην αρχή του 4ου αιώνα π.Χ., εργαζόταν ο ζωγράφος Παύσαν. Ο ζωγράφος αυτός, όπως μαθαίνουμε από τον Άριστοτέλη, ο οποίος κάπως πολύ αυστηρά τον χαρακτηρίζει «ρυπαρογράφος», παρίστανε τους ανθρώπους όπως

οι κωμικοί ποιητές στα έργα τους, δηλαδή πολύ χειρότερους από ό,τι ήταν στην πραγματικότητα — πράγμα που δείχνει την κλίση του προς την παρωδία και γενικότερα τη γελοιογραφία. Ένας άλλος σπουδαίος γελοιογράφος στο 2ο ήμισυ του 4ου αιώνα π.Χ. ήταν ο Αντίφιλος από την Αίγυπτο, για τον οποίο λέγεται ότι είναι ο πρώτος που εισήγαγε τη γελοιογραφική παράσταση στη μεγάλη ζωγραφική. Πιστεύεται ότι αυτός είναι που ζωγράφησε με πολύ κωμικό τρόπο κάποιον σύγχρονό του, ονομαζόμενο Γρύλλο και από αυτόν επικήρασε να λέγονται «γρύλλοι» οι γελοιογραφικές παραστάσεις αυτού του είδους. Ίσως να τον είχε παρουσιάσει με μορφή χοίρου, γιατί «γρύλλος» και μεταγενέστερα «γρύλλος» λέγεται το χοιρίδιο.

Οι έρωτες του Δία

(Ιταλιανική φλυακογραφία)

Επίσης γελοιογραφικού περιεχομένου είναι και μερικές σκηνές αγγείων που ζωγράφησε ο Άσπτεας, που έζησε και εργάστηκε στην Ποσειδωνία (Παιστό) της Κάτω Ιταλίας, στις αρχές του 4ου αιώνα π.Χ. Σ' ένα από τα αγγεία του παρέστησε τον φόνο της Κασσάνδρας από τον Αϊαντα σαν παρωδία, σε άλλο πάλι αγγείο του βρίσκουμε την αναπαράσταση μιας κωμικής θεατρικής σκηνής.

Μια έντελως περιέργη, ατομική και πιθανώς γελοιογραφικής διαθέσεως εικόνα είναι εκείνη που βρίσκεται ζωγραφισμένη σ' ένα αγγείο που προέρχεται από το εργαστήριο του Ήγισιούλου. Πιστεύεται ότι την «έγραψε», δηλαδή τη ζωγράφησε ο αγγειογράφος Σκύθης, σε προχωρημένη μάλιστα ηλικία.

Παριστάνει ένα γέρο Σημίτη που τον συνοδεύει ο σκύλος του. Ο γέρος προχωρεί, τυλιγμένος μέσα στο φαρδύ του ιμάτιο, και έχει στο πρόσωπο μια πολύ ιδιότροπη έκφραση, στριφνή θα έλεγαν, που προκαλεί τη θυμωδία.

Στην κυρίως Ελλάδα, υπάρχει μια κατηγορία αγγείων του 4ου αιώνα π.Χ. που λέγονται «καθεριακά». Τα περισσότερα προέρχονται από το ιερό των Καθερίων, που βρισκόταν κοντά στη Θήβα. Είναι, ως επί το πλείστον, βαθείς «σκύθοι», και στολίζονται με κλαδιά αμπέλου, κισσού ή άλλων φυτών, και με παραστάσεις οι οποίες παριστάνουν ήρωικούς μύθους ή έχουν ερωτικό γελοιογραφικό χαρακτήρα, που είναι όμως αρκετά χονδροειδής. Σε ένα από τα αγγεία αυτού του είδους σατιρίζεται το γνωστό από την «Οδυσσεια» έπεισόδιο του Όδυσσέα με την Κίρκη, και εικονίζεται η στιγμή κατά την οποία η μάγισσα προσφέρει στον ήρωα μέσα σ' ένα βαθύ αγγείο το μαγικό ποτό. Ο Όδυσσεας, άκουμπισμένος και πάνω στο ραβδί του, την κοιτάζει και χειρονομεί ζωηρά, ενώ πιο πέρα, όπως από τον άρμαλιδό της Κίρκης, κάθεται χάρω σταυροπόδι ένας από τους συντρόφους του, που έχει ήδη μεταμορφωθεί σε χοίρο. Το πρόσωπο και τα χαρακτηριστικά του Κίρκης, με την ιδιότυπη μύτη και τα φουσκωμένα μάγουλα, δεν είναι βέβαια το ιδεώδες για να γοητεύσει Όδυσσεα, αλλά και η μορφή του «Οδυσσεα», με το άσχημο εκείνο κεφάλι σπηλαιόμορφο, είναι αδύνατο και τόσο κωμικά φτιαγμένο σώμα, δεν μπορεί να μας πείσει ότι πρόκειται για πρόσωπο πο έξι να το έρωτευη μια θεά.

Μετά την καταστροφή των αγγείων αυτά τα αγγεία εξαφανίζονται. Άλλα κωμικές παραστάσεις μπορεί κανείς να βρή και σε μια άλλη κατηγορία αγγείων, τις λεγόμενες «υδρίες της Πέρας» που ανήκουν στα μέσα του 4ου π.Χ. αιώνα και βρέθηκαν στην Καίρεα της Ιωνικών εργαστηρίων.

Ιδιαίτερα γνωστή είναι η «υδρία του Βουσίριδος» όπου ο αγγειογράφος εξιστορεί με αληθινά ιωνικά εγρήγορση με το έπεισόδιο του Βούσιου, που βασίλειε της Αίγυπτου που κάρη πιασε στη χώρα του, και θέλησε να τον μη το ίδιο και με τον Ήρακλή, όταν κάποτε ξέπεσε εκεί. Ο ήρωας άφησε τον Αιγύπτιους να τον πιάσουν και να τον οδηγήσουν στο βωμό όπου έπρόκειτο να τον θυσιάσουν. Εκεί όμως, όταν ενόμιζε ότι έφτασε η στιγμή, τώνει το βασίλειό, και από τους πολλούς αριθμούς φρουρούς του

σάν σκουλήκια, άλλους τους στραγγαλίζει με το δεξιό μονάχα χέρι του σφίγγοντάς τους με άπιστευτη δύναμη στο μπράτσο του, και άλλους τους πιάνει από το άριστερό πόδι για να τους εκσφενδονίσει μακριά. Είναι μια σκηνή καθαρά κωμική. Η έκφραση της αγωνίας και του φόβου που είναι αποτυπωμένη στα πρόσωπα των Αιγυπτίων προκαλεί το γέλιο. Ο καλλιτέχνης μάλλον δείχνει πάλι έντονα την αντίθεση ανάμεσα στην δύναμη του Ήρακλή και την αδυναμία των έχθρων του, που κρέμονται γύρω του σαν τσαμπιά σταφύλι. Ζωγράφησε τα σώματά τους άλλα με λανά και άλλα ώχροκίτρινα, ενώ το σώμα του ήρωα είναι, σε σύγκριση με τα άλλα τους, γιγάντιο και έχει χρώμα καστανό, όπως τα σώματα των αθλητών που γυμνάζονται στον ήλιο.

Επίσης κωμική είναι και η παράσταση του πίσω μέρους της υδρίας αυτού, όπου βλέπουμε να καταφτάνουν οι Αιγύπτιους. Μπορεί κανείς πολύ εύκολα να φανταστεί από πριν τί τους περιμένει μόλις φτάσουν κοντά στον θυμωμένο γίγαντα.

Αυτή η σκηνή είναι η πιο ωραία παρωδία του Φαραώ, ο οποίος, σύμφωνα με το τυπικό των αιγυπτιακών μεγάλων, σκότωνε όλους τους έχθρους του σ' ένα μύγες.

Όλα τα αγγεία αυτού του είδους παρουσιάζουν, μαζί με την πολυχρωμία, χάρη, σκαμπτικό πνεύμα και φιλοπαλία. Κυρίως όμως γελοιογραφικές παραστάσεις αποτελούν οι «φλυακογραφίες».

Είναι, πάνω σε αγγεία πάντοτε, παρωδίες από κωμικά λαϊκά δράματα που τη συνήθιζαν προπάντων στον Τέραντα της Κάτω Ιταλίας, και τα «φλύακες». Τα θέματά τους

παιρνε χωρίς δισταγμό το θέμα του από την ίδια την καθημερινή ζωή. Έχουμε μια τέτοια φλυακογραφία του Άσπτεα, όπου παριστάνεται ο γέρος

ναί ότι στις περισσότερες φλυακογραφίες, οι διάφορες μορφές φορούνε προσωπίδες και στολές κωμικών ήθοποιων, και συχνά ζωγραφίζεται το θέμα

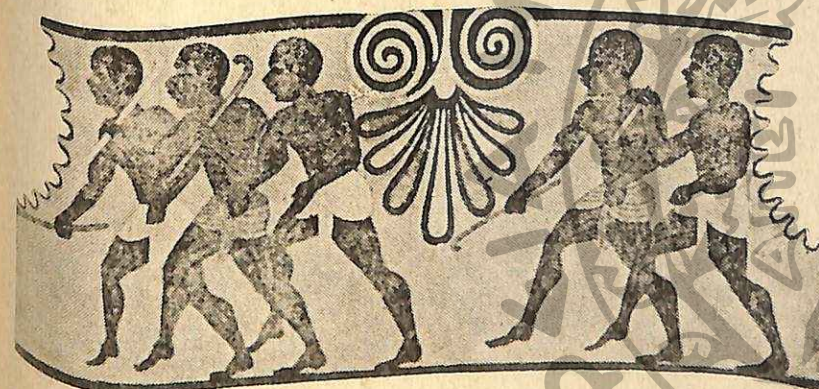

Η σύλληψη του Δόλωνα και του Διομήδη από τον Όδυσσεα.

Χαρίνος τη στιγμή που προσπαθεί, άπογνωσμένα, να έμποδισή δύο κλέφτες να του αρπάξουν το χρηματοκιβώτιό του.

Οι Έλληνες αγαπούσαν τη σάτιρα και γι' αυτό δεν δίσταζαν να διακωμώδησουν και αυτούς ακόμα τους θεούς, όπως μας δείχνει μια αγγειογραφία, που παριστάνει την άπαγωγή της Άλκμης από τον έρωτευμένο μαζί της Δία.

Μπροστά από το σπίτι της Άλκμης, η οποία φαίνεται στο παράθυρο, έρχεται ο Δίας κρατώντας μια μεγάλη σκάλα, για να φτάσει ως το παράθυρο της έκλεκτής του. Τον βοηθάει ο Έρμης, που έχει στο δεξί του χέρι ένα ανάμικτο νο λυχνάρι. Είναι νύχτα — γιατί φυσικά τέτοιου είδους επιχειρήσεις γίνονται μόνο τη νύχτα. Ο Δίας εδώ παριστάνεται

Ιωνική υδρία με παράσταση του Ήρακλή και του Βούσιου.

και παρωδίες μύθων για τους θεούς τους ήρωες, αλλά πολλές φορές, ο καλλιτέχνης που ήθελε να ζωγραφίσει αγγείο του μια κωμική σκηνή, έ-

ται σαν ένας πολύ άστειος γέρος με άσπρα γένια και μαλλιά — πράγμα που έρχεται σε κωμική αντίθεση με τις έρωτικές του προθέσεις. Χαρακτηριστικό εί-

η το «λογεῖον» του θεάτρου, όπου οι ήθοιοι παίζουν. Από αυτό, ακόμη και όταν οι μορφές δεν φορούνε ρούχα ήθοποιών αλλά τα συνθισμένα, φαίνεται η μεγάλη επίδραση που είχε τότε το θέατρο στην αγγειογραφία.

Σ' ένα «κρατήρα» από την Κάτω Ιταλία παρωδείται κάποιο έπεισόδιο του Τρωικού πολέμου: η σύλληψη του κατασκόπου Δόλωνα από τον Όδυσσεα και τον Διομήδη.

Όπως είναι γνωστό, ο Δόλωνας ήταν ένας κατάσκοπος που έστειλε νύχτα ο Έκτορας στο έχθρικό στρατόπεδο για να συγκεντρώσει πληροφορίες. Άλλά, για κακή του τύχη, έγινε αντιληπτός από τους δυο Έλληνες ήρωες, οι οποίοι πήγαιναν στο στρατόπεδο των Τρώων, για τον ίδιο σκοπό. Όπως ήταν φυσικό, τον έπιασαν και τον σκότωσαν. Ο Όμηρος που μας διηγείται αυτό το έπεισόδιο με πολλές λεπτομέρειες στην «Ιλιάδα» του, μας παρουσιάζει τον Δόλωνα σαν ένα δειλό και γελοίο καυχήσιάρη. Άλλά και στη σκηνή του αγγείου, δεν είναι λιγώτερο γελοίοι οι δυο ήρωες — ο Διομήδης με την άγρια όψη του και ο Όδυσσεας με το άστείο εκείνο καπέλλο (κωνικό όπως ο πύλος των ναυτικών, χαρακτηριστικό του ποντοπόρου ήρωα) και το συνωμοτικό ύφος. Και οι δυο τους μοιάζουν μάλλον σαν δυο αλήτες που έπιασαν έναν ανύποπτο διαβάτη και κοιτάζουν πως να τον ληστέψουν. Το δέντρο στη μέση δηλώνει πως βρίσκονται μέσα σε δάσος. Η στάση τους είναι τόσο κωμική, που προκαλεί το γέλιο. Μοιάζουν σαν να χορεύουν, ενώ ο καλλιτέχνης προσπάθησε να τονίσει — με γελοίο πάντοτε τρόπο βέβαια — πόσο προσεχτικά προχωρούσαν μέσα στο σκοτάδι, παρμονεύοντας τον αντίπαλο.

νά σὰς σκοτώσω έσένα καί τὸ παιδί σου, ἀγαπητή μου, καί ν' ἀνασκάψω τὸ πάτωμα καί νά σὰς θάψω κάτω ἀπὸ τὶς σανίδες. Ἀλλὰ ὄχι ἀκόμα.

«Εἶναι δύσκολο νά σὰς ἐξηγήσω», τῆς εἶπε ζωηρά. «Εἶμαι ἐπαγγελματίας. Ἐχω πολλές ὥρες ἐλεύθερες. Ἀλλὰ τώρα τελευταία ἔγιναν κάτι ἀλλαγές στὴ ζωὴ μου καί πρέπει νάχω ἕνα δωμάτιο νά μπορῶ νά κάθωμαι ἐκεῖ γιὰ λίγες ὥρες τὴν ἡμέρα καί νά εἶμαι ὁλότελα μόνος. Δὲν φαντάζεστε πόσο δύσκολο εἶναι νά βρῆς τὸ κατάλληλο σπῆτι. Αὐτὸ ἐδῶ μοῦ φαίνεται ιδεώδες γιὰ τὸ σκοπὸ μου.» Γύρισε τὸ βλέμμα του στὸ παιδί καί χαμογέλασε. «Τὸ παιδάκι σας, λόγου χάρι, εἶναι ἀκριβῶς στὴν κατάλληλη ἡλικία. Δὲν θὰ μ' ἐνωχλοῦσε.»

Κάτι σὰ χαμόγελο φώτισε τὸ πρόσωπό της.

«Ἄ, ναι, ὁ Τζόννυ εἶναι πολὺ ἤσυχος παιδάκι», εἶπε. «Κάθεταί ὁλόκληρες ὥρες δίχως νά μιλήσῃ. Τὸ χαμόγελο ἔσβησε ἀπ' τὰ χεῖλη της, ἡ ἀμφιβολία ξαναγύρισε. «Δὲν ξέρω τί νά σὰς πῶ... Μένουμε σ' ἕνα δωμάτιο μὲ μιὰ κουζίνα. Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὼς ὑπάρχει στὸ πίσω μέρος ἕνα ἀκόμα δωμάτιο, τὸ ἔχω γιὰ ἀποθήκη, ἀλλὰ δὲ νομίζω πὼς θὰ σὰς ἀρέσῃ. Βλέπετε, ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ γιατί τὸ θέλετε...»

Ἡ φωνὴ της ἔβγαλε τώρα μὲ δυσκολία. Ἡ ἀπάθειά της ἦταν ἀκριβῶς ἐκεῖνο ποὺ τοῦ χρειαζόταν. Ἀναρωτήθηκε ἂν ἡ γυναίκα αὐτὴ κοιμόταν βαρεῖα ἢ ἂν ἔπαιρνε ὑπνωτικά. Αὐτὲς οἱ σκοτεινὲς σκιὲς κάτω ἀπὸ τὰ μάτια της μαρτυροῦσαν νάρκωτικά. Καί ἦταν ξένη, δὲν ἦταν Ἀγγλίδα. Τόσο τὸ καλὺτερο. «Ἐτσι κι ἄλλοιως, ὁ τόπος εἶχε παραγεμίσει μὲ ξένους.

«Ἄν θέλατε νά μοῦ δείξετε τὸ δωμάτιο, θὰ μποροῦσα ν' ἀποφασίσω ἀμέσως», εἶπε.

Ἀπόρρησε ὅταν τὴν εἶδε νά δέχεται πειθήνια τὴν πρότασή του. Ἡ γυναίκα στράφηκε καί προχώρησε πρῶτὴ στὸ στενὸ, φτωχικὸ χῶλλ. Ἀνάβοντας ἕνα φῶς πάνω ἀπὸ τὴ σκάλα, μουρμουρίζοντας ἀδιάκοπα «συγγνώμη», ὠδήγησε τὸν Φέντον στὸ ὑπόγειο. Φυσικά, αὐτὸ ἦταν ἀρχικά τὸ διαμέρισμα ὑπηρεσίας τοῦ δικτωριανοῦ ἀρχοντικοῦ. Ἡ κουζίνα, τὸ πλυσταριὸ καί ἡ ἀποθήκη εἶχαν γίνει τώρα λίβινγκ-ρούμ, κουζίνα καί μπάνιο καί ἡ μεταμόρφωση εἶχε μεγαλώσει ἀκόμα περισσότερο τὴν γύρω ἀθλιότητα. Ἡ γυναίκα κοίταξε γύρω της ἀπελπισμένη.

«Δὲν εἶναι εὐκόλο νά διατηρήσῃς πάστρα ὅταν ἔχῃς νά φροντίζῃς κ' ἕνα παιδί», εἶπε. «Πρέπει νά εἶσαι ὅλη τὴν ὥρα μὲ τὸ σφουγγαρόπανο στὸ χέρι.»

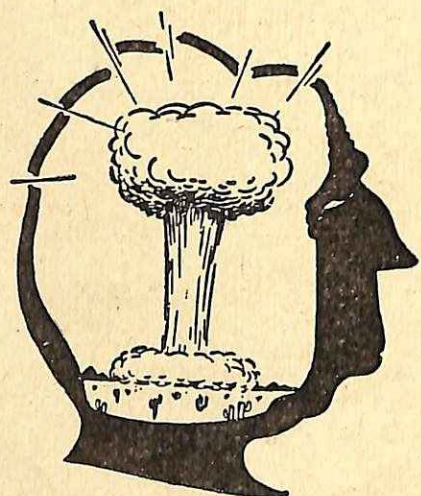
Ἦταν φανερό πὼς δὲν καθάριζε ποτέ, πὼς εἶχε ἐγκαταλείψει τὰ πάντα, ἀλλὰ ὁ Φέντον δὲν εἶπε τίποτα, κούνησε μονάχα τὸ κεφάλι εὐγενικὰ σὰ νά συμφωνοῦσε καί χαμογέλασε. Πρῶσεξε ἕνα ἄσπρωτο κρεβάτι μέσα ἀπὸ τὴ μισάνοιχτη πόρτα ποὺ ἐπικύρωνε τὴ θεω-

Ο VIP... ΚΑΙ ΤΟ ΠΡΩΙ ΥΣΤΕΡΑ ΑΠΟ ΤΟ ΓΛΕΝΤΙ...

Ὁ Vip, ἡ Virzil Partch, θεωρεῖται ἕνας ἀπὸ τοὺς κορυφαίους γελοιογράφους τῆς Ἀμερικῆς. Σὲ μίᾳ τελευταία συλλογὴ του, παραθέτει σειρὰ ἀπὸ παραστατικὰ σκίτσα ποὺ περιγράφουν πὼς αἰσθάνεται σήμερα αὐτὸς ποὺ τὰ «ἔσπασε» χθές...

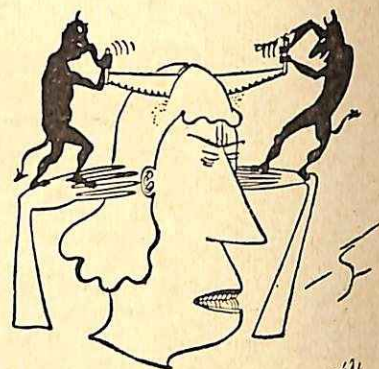
«...ἔχω μιὰ γλῶσσα σὰν ξερὸ χορτάρι.»

«...μιὰ μπόμπα ἔσκαψε μέσα στὸ κεφάλι μου.»

«...χαμπάνες χτυπᾶνε μέσα στὸ κεφάλι μου!»

«...σὰν νά μοῦ σκίζουν τὸ κεφάλι στὰ δύο.»

«...ἀδύνατο νά σταματήσω τὴν τρεμούλα!»

«...θὰ μοῦ βγῇ τὸ μάτι!»

ρία του πὼς τούτῃ ἡ γυναίκα ἔπρεπε νάχη βαρὺ ὕπνο — τὸ κουδούνισμά του σίγουρα θὰ τὴν εἶχε ἐνοχλήσει — ἐκεῖνη ὥστόσο, προσέχοντας τὸ βλέμμα του, ἔκλεισε τὴν πόρτα διαστικὰ καί κάθοντας μιὰ αὐθόρμητη κίνηση νά συγυριστῇ, κούμπωσε μηχανικὰ τὸ πλεχτὸ τῆς κ' ἔστρωσε τὰ μαλλιά της μὲ τὰ δάχτυλα.

«Καὶ τὸ δωμάτιο ποὺ δὲν χρησιμοποιοῦτε;» ρώτησε ὁ Φέντον.

«Ἄ, ναι, ναι, φυσικά...», τοῦ ἀποκρίθηκε ἡ γυναίκα ἀφηρημένα καί διστακτικὰ σὰ νά εἶχε λησμονήσει γιὰ ποῖο λόγο τὸν εἶχε φέρει στὸ ὑπόγειο.

Ξαναγύρισε στὸ διάδρομο, πέρασε ἀπὸ μιὰ καρδουναποθήκη — χρησιμὴ πραγματικά, σκέφθηκε ὁ Φέντον — καί σταμάτησε μπροστὰ σ' ἕνα ἄλλο δωμάτιο ποὺ ἡ πόρτα του ἦταν κλειστή.

«Δὲ νομίζω πὼς θὰ σὰς κάνῃ», τοῦ εἶπε ἀναστενάζοντας κουρασμένα.

Πραγματικά, τὸ δωμάτιο δὲ θάκανε γιὰ κανέναν, ἐκτὸς ἀπ' αὐτόν, τὸν γεμάτο δύναμη κι ἀποφασιστικότητά. Γιατί καθὼς ἡ γυναίκα ἀνοίξε τὴν ἐτοι-

μόρροπη πόρτα καί μῆκε στὴν κάμαρα νά τραβήξῃ τὴν κουρελιασμένη κουρτίνα, μιὰ μυρωδιὰ μούχλας τὸν χτύπησε δυνατὰ καί μαζί μ' αὐτὴν ἡ πνιγρὴ ὀσμὴ γκαζιοῦ. Φτερνίστηκαν κ' οἱ δύο τους.

«Ναί, εἶναι χάλια», εἶπε ἡ γυναίκα. «Ὅλο καί περιμένω τοὺς ἐργάτες νά ἔρθουν γιὰ ἐπίσκεψή, ἀλλὰ δὲν ἔρχονται ποτέ.»

Καὶ καθὼς τραβοῦσε τὴν κουρτίνα γιὰ νά μῆ ἀέρας, ἡ κορνίζα ἔσπασε, τὸ κουρέλι ἔπεσε χάμω καί ἀνάμεσα ἀπὸ ἕνα σπασμένο τζάμι πήδησε ὁ μαῦρος γάτος μὲ τὸ πληγωμένο πόδι, ποὺ ὁ Φέντον εἶχε προσέξει πρὶν ἀπὸ λίγο κάτω ἀπὸ τὸν πλάτανο μπροστὰ στὸ σπῆτι. Ἡ γυναίκα ἔκανε νά τὸν διώξῃ, ἀλλὰ χωρὶς ἀποτέλεσμα. Ὁ γάτος συννησμένος στὸ περιβάλλον τράβηξε γιὰ τὴ γωνία του, πήδησε πάνω σὲ μιὰ κασσόνα καί κουλουριάστηκε νά κοιμηθῇ. Ὁ Φέντον καί ἡ γυναίκα κοίταξαν γύρω τους.

«Αὐτὸ τὸ δωμάτιο εἶναι ἀκριβῶς ὅ,τι χρειαζόμαστε», εἶπε ὁ Φέντον, ἀδιαφο-

ρώντας γιὰ τοὺς βρωμεροὺς τοίχους, τὸ παράξενο τριγωνικὸ σχῆμα τῆς κάμαρας καί γιὰ τὸ χαμηλὸ ταβάνι. «Βλέπω ἔχει καὶ κήπο!»

Καί πλησιάζοντας στὸ παράθυρο κοίταξε ἔξω μιὰ μικρὴ ἔκταση ὅλο χώματα καί πέτρες — στὸ ὕψος τοῦ κεφαλίου του καθὼς στεκόταν στὴν κάμαρα τοῦ ὑπογείου — ποὺ κάποτε θὰ ἦταν ἕνας κήπος.

«Ναί», εἶπε ἡ γυναίκα, «ναί, ἔχει καὶ κήπο.» Πῆγε κι αὐτὴ κοντὰ στὸ παράθυρο νά κοιτάξῃ τὸ θλιβερό κομμάτι γῆς ποὺ τὸ εἶχαν χαρακτηρίσει κ' οἱ δύο τους «κήπο». Καί ἀνασηκώνοντας ἐλαφρὰ τοὺς ὤμους ἐξακολούθησε: «Εἶναι ἤσυχος, ὅπως βλέπετε, ἀλλὰ δὲν ἔχει πολὺ ἥλιο. Εἶναι βορεινόν.»

«Μοῦ ἀρέσουν τὰ βορεινὰ δωμάτια», τῆς εἶπε ὁ Φέντον ἀφηρημένα, βλέποντας κιόλας μὲ τὰ μάτια τῆς φαντασίας του τὸ στενὸ ὄρυγμα ποὺ θάσκαβε γιὰ νά κρύψῃ τὸ πτώμα της... Δὲ θὰ χρειαζόταν νά τὸ κάνῃ βαθύ.

Καθὼς γύρισε νά τὴ δῇ, ν' ἀναμετρήσῃ τὸ ἀνάστημα καί τὸ πλάτος της, πρόσεξε μιὰ λάμψη κατανοήσεως στὰ μάτια της καί τῆς χαμογέλασε βεδισμένα γιὰ νά τῆς δώσῃ κουράγιο.

«Εἴσατε ζωγράφος;» τὸν ρώτησε. «Οἱ ζωγράφοι προτιμοῦν τὸ βορεινὸ φῶς, ἔτσι δὲν εἶναι;»

Ἡ ἀνακούφισή του ἦταν ἀφάνταστη. Καλλιτέχνης. Μὰ ναι, φυσικά. Νά ἡ δικαιολογία ποὺ τοῦ χρειαζόταν, νά ἡ λύση τοῦ προβλήματός του.

«Βλέπω πὼς μαντέψατε τὸ μουσικὸ μου», ἀποκρίθηκε ὑποκριτικὰ καί τὸ γέλιο του ἀντήχησε τόσο ἀληθινόν, ποὺ ξάφνιασε ἀκόμα καί τὸν ἴδιο. «Μόνον ἐρασιτεχνικά», συνέχισε. «Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος ποὺ μπορῶ ν' ἀφιερῶν λίγες ὥρες στὴν τέχνη. Τὰ πρωινὰ μου εἶναι σκλαδωμένα στὸ γραφεῖο, ἀλλὰ τ' ἀπόγεμα εἶμαι ἕνας ἐλεύθερος ἄνθρωπος. Τότε ἀρχίζει γιὰ μένα ἡ πραγματικὴ δουλειά. Δὲν εἶναι ἕνα τυχαῖο «χόμπυ», εἶναι ἀληθινὸ πάθος. Σκοπεύω νά ἐκθέσω τὰ ἔργα μου ἀργότερα, αὐτὸ τὸ χρόνο. Τώρα καταλαβαίνετε πόσο ἀπαραίτητο μοῦ εἶναι νά βρῶ ἕνα στέκι σὰν αὐτό.»

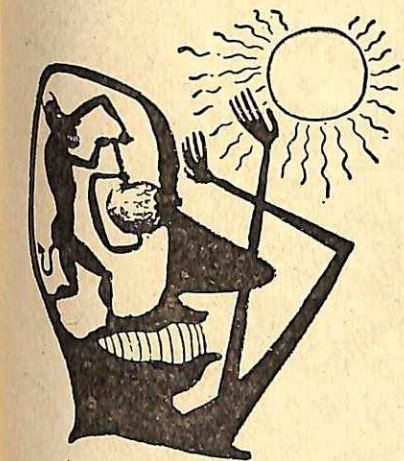
Ἡ αὐτοπεποίθησή του ἦταν μεταδοτικὴ καί ἀφώπλισε τὴν ἀκόμα διστακτικὴ καί σαστισμένη γυναίκα, διώχνοντας τὴ δυσπιστία καί τὴν ἀπορία ἀπὸ τὰ μάτια της.

«Στὸ Τσέλσι μένουν ἕνα σωρὸ καλλιτέχνες, ἔτσι δὲν εἶναι;» ρώτησε. «Ἐτσι τουλάχιστον λένε, δὲν ξέρω. Νόμιζα ὅμως πὼς τὰ ἀτελιὲ πρέπει νά εἶναι ψηλὰ γιὰ νά ἔχουν φῶς.»

«Δὲν εἶναι ἀπαραίτητο. Δὲν ἔχω ἐγὼ αὐτὲς τὶς λύσεις. Ἐξ ἄλλου, τὸ ἀπόγεμα ὅπωςδήποτε σκοτεινιάζει. Ὑποθέτω πὼς ὑπάρχει ἡλεκτρικόν.»

«Ναί...»

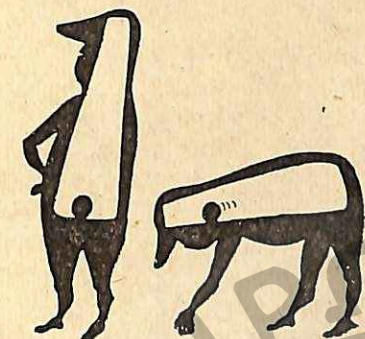
Ἡ γυναίκα πῆγε πρὸς τὴν πόρτα καί ἔστριψε τὸν διακόπτη. Ἐνα γυμνὸ λαμπιόνι, κρεμασμένο ἀπὸ τὸ ταβάνι, ἀναψε, ρίχνοντας ἀχνὸ φῶς ἀνάμεσα ἀ-

«...δὲν ὑποφέρω τὸ φῶς!»

«...ἀπὸ χθές; δὲν θυμᾶμαι τίποτα!»

«...ὅσο εἶμαι ὄρθιος εἶναι καλὰ...»

«...μοῦ φαίνεται ὅτι ἔσπασε...»

πὸ τὴ σκὼνὴ πού τὸ σκέπαζε.

«Περίφημα», εἶπε ὁ Φέντον. «Αὐτὸ μού φτάνει.»

Χαμογέλασε, καρφώνοντας τὰ μάτια στὸ χλωμό, κακομοιριασμένο πρόσωπο τῆς γυναίκας. Τὴν καμμένη! Θὰ ἦταν πολὺ πὶὸ εὐτυχισμένη ἂν κοιμόταν, ὅπως ὁ γάτος. Πραγματικά, θὰ ἦταν εὐσπλαχνία νὰ τὴ δγάλη κανεὶς ἀπὸ τὴν ἀθλιότητά της.

«Μπορῶ νὰ μετακομίσω αὐριο;» ρώτησε.

Ξανὰ ἡ λάμψη τῆς ἐλπίδας πού εἶχε προσέξει στὸ βλέμμα της ὅταν τὴ ρώτησε ἂν νοίκιαζε δωμάτια κ' εἴπαιτα... Νὰ ἦταν ἀραγε ἀνησυχία αὐτὸ πού ἔδειχνε ἡ ἐκφράσή της;

«Δὲν ρωτήσατε γιὰ... γιὰ τὸ ἐνοίκιο.»

«Αὐτὸ τὸ ἀφήνω σὲ σὰς. "Ὅσα μοῦ ζητήσετε, εἶμαι σύμφωνος», τῆς ἀποκρίθηκε κάνοντας μιὰ κίνηση μὲ τὸ χέρι σὰ νᾶθελε νὰ δείξει πὼς τὰ χρήματα δὲν εἶχαν καμιά ἀξία γι' αὐτόν. Ἡ γυναίκα ξεροκατάπιε, μὴ ξέροντας σίγουρα τί νὰ πῇ καὶ ὕστερα, κοκινίζοντας.

«Θὰ ἦταν προτιμότερο ἂν δὲν ἔλεγα τίποτα στὸ νοικοκύρη. Θὰ πῶ πὼς εἴσατε ἕνας γνωστός μου. Θὰ μοῦ δίνατε μιὰ ἢ δυὸ λίρες τὴν ἑβδομάδα, ὅσο θὰ κρίνατε σωστό.»

Τὸν κοίταξε μὲ ἀγωνία. Μὰ ναί, σκέφτηκε ὁ Φέντον, δὲν ἔπρεπε ν' ἀνακατευτῇ κανεὶς τρίτος στὴ συμφωνία. Αὐτὸ θὰ μπορούσε νὰ τοῦ χαλάσει τὰ σχέδια.

«Θὰ σὰς δίνω πέντε λίρες τὴν ἑβδομάδα, ἀρχίζοντας ἀπὸ σήμερα», εἶπε.

Ἄνοιξε τὸ πορτοφόλι του κ' ἔβγαλε τὰ κολληριστὰ χαρτονομίσματα. Ἡ γυναίκα ἀπλόωσε δειλὰ τὸ χέρι τὰ μάτια της δὲν ξεκολλοῦσαν ἀπὸ τὰ λεπτὰ καθὼς ὁ Φέντον τὰ μετροῦσε.

«Ὅυτε λέξη στὸ νοικοκύρη», τῆς εἶπε, «κι ἂν σὰς ρωτήση κανεὶς γιὰ τὸν νοικάρη σὰς, πῆστε πὼς εἶναι ἐξάδελφός σας, ἕνας καλλιτέχνης πού ἦρθε γιὰ μιὰ ἐπίσκεψη.»

Σήκωσε τὰ μάτια της καὶ γιὰ πρώτη φορὰ χαμογέλασε, λὲς καὶ τὸ ἀστεῖο του, μαζί μὲ τὶς λίρες πού τῆς ἔδωσε, σφράγιζαν ἕνα δεσμὸ ἀνάμεσά τους.

«Δὲ μοιάζετε γιὰ ἐξάδελφός μου», εἶπε. «Ὅυτε μοιάζετε τόσο πολὺ μὲ ἄλλους ζωγράφους πού ἔχω δεῖ. Πὼς εἶναι τὸ ὄνομά σας;»

«Σίμς», τῆς ἀποκρίθηκε ἀμέσως, «Μάρκ Σίμς.»

Καὶ ἀπόρησε πὼς ἔτσι, αὐθόρμητα, τοῦ ἦρθε στὰ χεῖλη τὸ ὄνομα τοῦ πεθεροῦ του, ἐνὸς δικηγόρου πεθαμένου ἐδῶ καὶ πολλὰ χρόνια καὶ πού τὸν εἶχε μισήσει ἀπὸ τὰ βάθη τῆς καρδιάς του.

«Εὐχαριστῶ, κύριε Σίμς. Τὸ πρῶτ θὰ καθαρίσω τὸ δωμάτιό σας.»

Καί, σὰν μιὰ πρώτη ἀπτή ἀπόδειξη αὐτοῦ τοῦ σκοποῦ της, σήκωσε τὸ γάτο ἀπὸ τὸ κασόνι καὶ τὸν πέταξε ἀπὸ τὸ παράθυρο.

«Θὰ φέρετε τὰ πράγματά σας αὐριο τὸ ἀπόγεμα;»

«Τὰ πράγματά μου;» ἀπόρησε ὁ Φέντον.

«Ὅ,τι σὰς χρειάζεται γιὰ τὴ δουλειά σας. Χρώματα, πινέλα...»

«Ἄ, ναί, φυσικά. Πρέπει νὰ φέρω τὰ σύνεργά μου.»

Ξανακοίταξε ἕνα γύρω στὸ δωμάτιο. Σύνεργα; σκέφτηκε. Ὅχι, δὲν ἔπρεπε νὰ γίνη μακελλεῖο ἐδῶ μέσα. Ὅχι αἷματα. Ὅχι ἐνοχοποιητικὰ ἴχνη. Ἡ μόνη λύση ἦταν νὰ τοὺς πνίξη καὶ τοὺς δῶ στὸν ὕπνο τους, τὴ γυναίκα καὶ τὸ παιδί της. Αὐτὸς θὰ ἦταν ὁ πὶὸ εὐγενικός τρόπος.

«Δὲ θάχετε νὰ πᾶτε μακριά, ὅταν βὰ χρειασθῇτε σωληνάρια μὲ μπογιές. Ὑπάρχουν καταστήματα γιὰ καλλιτέχνες στὸ Κίνγκ'ς Ρόουντ. Περνῶ ἀπὸ κει πηγαίνοντας γιὰ ψώνια. Ἔχουν στὶς διτρίνες μουσαμάδες καὶ καθαλλέτα.»

Ἔφερε τὸ χέρι του στὸ στόμα γιὰ νὰ κρύψῃ τὸ χαμόγελό του. Ἦταν ἀλήθεια συγκινητική. Πόσο εὐκολεῖ τὸν εἶχε πιστέψει! Ὁ τρόπος τῆς ἔδειχνε ἐμπιστοσύνη, ἀφέλεια. Ἀνέβηκαν τὴ σκάλα.

«Εἶμαι πολὺ εὐχαριστήμενος πού κατὰλήξαμε σ' αὐτὴ τὴ συμφωνία», εἶπε ὁ Φέντον. «Νὰ σὰς πῶ τὴν ἀλήθεια, εἶχα ἀρχίσει νὰ ἀπελπίζωμαι.»

Γύρισε τὸ πρόσωπό της καὶ τοῦ χαμογέλασε.

«Τὸ ἴδιο κ' ἐγώ. Ἄν δὲν εἴχατε φανῇ... Κ' ἐγὼ δὲν ξέρω τί θὰ ἦμουν ἱκανὴ νὰ κάνω.»

Στάθηκαν κ' οἱ δυὸ στὸ κεφαλόσκαλο. Καταπληκτικό! Ἦταν θέλημα Θεοῦ νὰ ἀπαντήσῃ στὸ δρόμο του αὐτός, ὁ Φέντον, τούτῃ τὴ γυναίκα τόσο ξαφνικά. Τὴν κοίταξε σαστισμένος.

«Εἴχατε, φαίνεται, θάσανα, ἐ;» ρώτησε.

«Βάσανα;» κούνησε τὰ χέρια της καὶ ἡ ἐκφράση τῆς ἀπελπισίας ξαναφάνηκε στὸ πρόσωπό της. «Εἶναι μεγάλο βάσανο νὰ εἶσαι ξένος σ' αὐτὸ τὸν τόπο. Ἔφυγε καὶ ὁ ἄντρας μου, μ' ἄφησε μόνη μὲ τὸ παιδί, δίχως λεφτά. Δὲν ξέρω ἀλήθεια πού νὰ βρῶ ἀποκούμπι.

Σὰς τὸ λέω, κύριε Σίμς, ἂν δὲν εἴχατε ἐρθεῖ σήμερα...»

Δὲν ἀποτέλειωσε τὴ φράση της. Κοί-

τάθηκεν κ' οἱ δυὸ στὸ κεφαλόσκαλο. Καταπληκτικό! Ἦταν θέλημα Θεοῦ νὰ ἀπαντήσῃ στὸ δρόμο του αὐτός, ὁ Φέντον, τούτῃ τὴ γυναίκα τόσο ξαφνικά. Τὴν κοίταξε σαστισμένος.

«Εἴχατε, φαίνεται, θάσανα, ἐ;» ρώτησε.

«Βάσανα;» κούνησε τὰ χέρια της καὶ ἡ ἐκφράση τῆς ἀπελπισίας ξαναφάνηκε στὸ πρόσωπό της. «Εἶναι μεγάλο βάσανο νὰ εἶσαι ξένος σ' αὐτὸ τὸν τόπο. Ἔφυγε καὶ ὁ ἄντρας μου, μ' ἄφησε μόνη μὲ τὸ παιδί, δίχως λεφτά. Δὲν ξέρω ἀλήθεια πού νὰ βρῶ ἀποκούμπι.

Σὰς τὸ λέω, κύριε Σίμς, ἂν δὲν εἴχατε ἐρθεῖ σήμερα...»

Δὲν ἀποτέλειωσε τὴ φράση της. Κοί-

τάθηκεν κ' οἱ δυὸ στὸ κεφαλόσκαλο. Καταπληκτικό! Ἦταν θέλημα Θεοῦ νὰ ἀπαντήσῃ στὸ δρόμο του αὐτός, ὁ Φέντον, τούτῃ τὴ γυναίκα τόσο ξαφνικά. Τὴν κοίταξε σαστισμένος.

«Εἴχατε, φαίνεται, θάσανα, ἐ;» ρώτησε.

«Βάσανα;» κούνησε τὰ χέρια της καὶ ἡ ἐκφράση τῆς ἀπελπισίας ξαναφάνηκε στὸ πρόσωπό της. «Εἶναι μεγάλο βάσανο νὰ εἶσαι ξένος σ' αὐτὸ τὸν τόπο. Ἔφυγε καὶ ὁ ἄντρας μου, μ' ἄφησε μόνη μὲ τὸ παιδί, δίχως λεφτά. Δὲν ξέρω ἀλήθεια πού νὰ βρῶ ἀποκούμπι.

Σὰς τὸ λέω, κύριε Σίμς, ἂν δὲν εἴχατε ἐρθεῖ σήμερα...»

Δὲν ἀποτέλειωσε τὴ φράση της. Κοί-

τάθηκεν κ' οἱ δυὸ στὸ κεφαλόσκαλο. Καταπληκτικό! Ἦταν θέλημα Θεοῦ νὰ ἀπαντήσῃ στὸ δρόμο του αὐτός, ὁ Φέντον, τούτῃ τὴ γυναίκα τόσο ξαφνικά. Τὴν κοίταξε σαστισμένος.

«Εἴχατε, φαίνεται, θάσανα, ἐ;» ρώτησε.

«Βάσανα;» κούνησε τὰ χέρια της καὶ ἡ ἐκφράση τῆς ἀπελπισίας ξαναφάνηκε στὸ πρόσωπό της. «Εἶναι μεγάλο βάσανο νὰ εἶσαι ξένος σ' αὐτὸ τὸν τόπο. Ἔφυγε καὶ ὁ ἄντρας μου, μ' ἄφησε μόνη μὲ τὸ παιδί, δίχως λεφτά. Δὲν ξέρω ἀλήθεια πού νὰ βρῶ ἀποκούμπι.

Σὰς τὸ λέω, κύριε Σίμς, ἂν δὲν εἴχατε ἐρθεῖ σήμερα...»

τάξε τὸ παιδί της πού ἦταν δεμένο στὸ σίδερο κι ἀναστήκωσε τοὺς ὤμους. «Καμμενούλη Τζόννου...», εἶπε, «δὲν εἶναι δικό σου τὸ φταίξιμο.»

«Πραγματικά, καμμενούλη Τζόννου», ἐπανάλαβε μηχανικά ὁ Φέντον. «Ἄλλὰ κ' ἐσεῖς εἴσατε ἀξιολύπητη. Θὰ κάνω ὅ,τι μπορῶ γιὰ νὰ τελειώσουν τὰ βά-

σανά σας. Σὰς δίνω τὸ λόγο μου.»

Τὸν κοίταξε μὲ ἀγωνία. Μὰ ναί, σκέφτηκε ὁ Φέντον, δὲν ἔπρεπε ν' ἀνακατευτῇ κανεὶς τρίτος στὴ συμφωνία. Αὐτὸ θὰ μπορούσε νὰ τοῦ χαλάσει τὰ σχέδια.

«Θὰ σὰς δίνω πέντε λίρες τὴν ἑβδομάδα, ἀρχίζοντας ἀπὸ σήμερα», εἶπε.

Ἄνοιξε τὸ πορτοφόλι του κ' ἔβγαλε τὰ κολληριστὰ χαρτονομίσματα. Ἡ γυναίκα ἀπλόωσε δειλὰ τὸ χέρι τὰ μάτια της δὲν ξεκολλοῦσαν ἀπὸ τὰ λεπτὰ καθὼς ὁ Φέντον τὰ μετροῦσε.

«Ὅυτε λέξη στὸ νοικοκύρη», τῆς εἶπε, «κι ἂν σὰς ρωτήση κανεὶς γιὰ τὸν νοικάρη σὰς, πῆστε πὼς εἶναι ἐξάδελφός σας, ἕνας καλλιτέχνης πού ἦρθε γιὰ μιὰ ἐπίσκεψη.»

Σήκωσε τὰ μάτια της καὶ γιὰ πρώτη φορὰ χαμογέλασε, λὲς καὶ τὸ ἀστεῖο του, μαζί μὲ τὶς λίρες πού τῆς ἔδωσε, σφράγιζαν ἕνα δεσμὸ ἀνάμεσά τους.

«Εἴσατε πολὺ καλὸς ἀληθινά, σὰς εὐχαριστῶ.»

«Ἀπεναντίας, ἐγὼ πρέπει νὰ σὰς εὐχαριστήσω.»

Τῆς ἔκανε μιὰ μικρὴ ὑπόκλιση καὶ σκύβοντας ἄγγιξε τὸ κεφάλι τοῦ παιδιοῦ.

«Ἀντίο Τζόννου, θὰ σὲ ξαναδῶ αὐριο.»

Τὸ θυμὰ του γύρισε καὶ τοῦ ἔριξε ἕνα ἀνέκφραστο βλέμμα.

«Ἀντίο, κυρία... Κυρία...»

«Κάουφμαν, Ἄννα Κάουφμαν.»

Τὸν παρακολούθησε καὶ νὰ δγαίνει νὰ κατεβαίνει τὶς σκάλες καὶ νὰ δγαίνει ἀπὸ τὴν αὐλόπορτα. Ὁ ἐξωστρακισμέ-

νος γάτος τεντωνόταν σὲ μιὰν ἄκρη, ἔτοιμος νὰ πηδήξῃ μέσα στὸ ὑπόγειο ἀπὸ τὸ σπασμένο τζάμι. Ὁ Φέντον

χαϊρέτησε, δγάζοντας ἐπιδεικτικὰ τὸ καπέλλο του, τὴ γυναίκα, τὸ παιδί, τὸ γάτο, ὅλο τὸ συγκρότημα τοῦ βου-

βοῦ, καταπληκτικοῦ σπιτιοῦ.

«Θὰ σὰς δῶ λοιπὸν αὐριο», φώναξε καὶ κατηφόρησε τὴν Μπόλτιγκ Στρήτ

μὲ τὸ ζωρὸ βάδισμα τοῦ ἀνθρώπου πού βρίσκεται στὴν ἀρχὴ μιᾶς μεγά-

λης περιπέτειας. Δὲν ἔχασε τὸ κέφι του οὔτε ὅταν ἔφτασε μπροστὰ στὴν ἐξο-

πορτά του. Ἄνοιξε μὲ τὸ κλειδί του τὸ γάτο, ὅλο τὸ συγκρότημα τοῦ βου-

βοῦ, καταπληκτικοῦ σπιτιοῦ.

«Θὰ σὰς δῶ λοιπὸν αὐριο», φώναξε καὶ κατηφόρησε τὴν Μπόλτιγκ Στρήτ

μὲ τὸ ζωρὸ βάδισμα τοῦ ἀνθρώπου πού βρίσκεται στὴν ἀρχὴ μιᾶς μεγά-

λης περιπέτειας. Δὲν ἔχασε τὸ κέφι του οὔτε ὅταν ἔφτασε μπροστὰ στὴν ἐξο-

πορτά του. Ἄνοιξε μὲ τὸ κλειδί του τὸ γάτο, ὅλο τὸ συγκρότημα τοῦ βου-

βοῦ, καταπληκτικοῦ σπιτιοῦ.

«Θὰ σὰς δῶ λοιπὸν αὐριο», φώναξε καὶ κατηφόρησε τὴν Μπόλτιγκ Στρήτ

μὲ τὸ ζωρὸ βάδισμα τοῦ ἀνθρώπου πού βρίσκεται στὴν ἀρχὴ μιᾶς μεγά-

λης περιπέτειας. Δὲν ἔχασε τὸ κέφι του οὔτε ὅταν ἔφτασε μπροστὰ στὴν ἐξο-

πορτά του. Ἄνοιξε μὲ τὸ κλειδί του τὸ γάτο, ὅλο τὸ συγκρότημα τοῦ βου-

βοῦ, καταπληκτικοῦ σπιτιοῦ.

«Θὰ σὰς δῶ λοιπὸν αὐριο», φώναξε καὶ κατηφόρησε τὴν Μπόλτιγκ Στρήτ

μὲ τὸ ζωρὸ βάδισμα τοῦ ἀνθρώπου πού βρίσκεται στὴν ἀρχὴ μιᾶς μεγά-

λης περιπέτειας. Δὲν ἔχασε τὸ κέφι του οὔτε ὅταν ἔφτασε μπροστὰ στὴν ἐξο-

πορτά του. Ἄνοιξε μὲ τὸ κλειδί του τὸ γάτο, ὅλο τὸ συγκρότημα τοῦ βου-

βοῦ, καταπληκτικοῦ σπιτιοῦ.

«Θὰ σὰς δῶ λοιπὸν αὐριο», φώναξε καὶ κατηφόρησε τὴν Μπόλτιγκ Στρήτ

μὲ τὸ ζωρὸ βάδισμα τοῦ ἀνθρώπου πού βρίσκεται στὴν ἀρχὴ μιᾶς μεγά-

λης περιπέτειας. Δὲν ἔχασε τὸ κέφι του οὔτε ὅταν ἔφτασε μπροστὰ στὴν ἐξο-

πορτά του. Ἄνοιξε μὲ τὸ κλειδί του τὸ γάτο, ὅλο τὸ συγκρότημα τοῦ βου-

βοῦ, καταπληκτικοῦ σπιτιοῦ.

«Θὰ σὰς δῶ λοιπὸν αὐριο», φώναξε καὶ κατηφόρησε τὴν Μπόλτιγκ Στρήτ

μὲ τὸ ζωρὸ βάδισμα τοῦ ἀνθρώπου πού βρίσκεται στὴν ἀρχὴ μιᾶς μεγά-

λης περιπέτειας. Δὲν ἔχασε τὸ κέφι του οὔτε ὅταν ἔφτασε μπροστὰ στὴν ἐξο-

πορτά του. Ἄνοιξε μὲ τὸ κλειδί του τὸ γάτο, ὅλο τὸ συγκρότημα τοῦ βου-

βοῦ, καταπληκτικοῦ σπιτιοῦ.

«Θὰ σὰς δῶ λοιπὸν αὐριο», φώναξε καὶ κατηφόρησε τὴν Μπόλτιγκ Στρήτ

μὲ τὸ ζωρὸ βάδισμα τοῦ ἀνθρώπου πού βρίσκεται στὴν ἀρχὴ μιᾶς μεγά-

λης περιπέτειας. Δὲν ἔχασε τὸ κέφι του οὔτε ὅταν ἔφτασε μπροστὰ στὴν ἐξο-

ΣΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΤΕΡΑΤΑ

Τὰ καλύτερα Σημεῖα καὶ Τέρατα βραβεύονται:
50 δρχ. τὸ πρῶτο, 25 δρχ. τὸ καθένα ἀπὸ τὰ ὑπόλοιπα

Πολὺ κομψά...

ΑΛΜΠΕΡΤΑ. — Σοὺ στέλνω σχέδια γιὰ νὰ φτιάξης τὴ σωστή γαρδερόμπα γιὰ τὸ Παρίσι. Ἄν πάρης αὐτοῦ τοῦ τύπου τὰ φορέματα μαζί σου, θάσαι πάντα καλοντυμένη ὅπου καὶ θὰ πᾶς. Γιὰ τὸ γάμο στοὺς Δεκαπενταετηρίδας, ἂν εἶναι ἀπόγευμα καὶ ταγιέρ, ἂν γίνη ὁ γάμος, θεσμός νὰ μὴν εἶναι σοβαρὸς καὶ φορμὸς καπέλλο, ποὺ ἀσφαλῶς θὰ ᾄρῃς στοὺς Παρίσι. Συνοπτικὰ ἡ γαρδερόμπα σου πρέπει ν' ἀποτελεῖται ἀπὸ ἕνα παλτό, ἕνα ταγιέρ, ἕνα φό...

«Ταχυδρόμος», 24.9.60
Ἑστᾶλη ἀπὸ τὴν Καίτη Μισίου, Ἀθήνα

Νέα... ἑλληνικά

**Φαί σπιτιο
πομπή
ζιμοτο
ὁ Πάρις.**

Διαφημιστικὴ πινακίδα ἐξοχικοῦ κέντρου στὴν Αἴγινα
Ἑστᾶλη ἀπὸ τὸν Νίκο Α. Μελά, Ἀθήνα

Ὁ συμπολίτης μας πρόσκοψ Δημ. Παπαδόπουλος ἦλθε 4ος Νικητὴς εἰς τοὺς πανελληνίους σκοπευτικούς ἀγῶνας προσκόπων, ὅπου διεξήχθησαν εἰς Βόλον τὴν 29ην Αὐγούστου.

«Ἡ Μικρὰ τῆς Ἐλασσόνας», 10.9.60
Ἑστᾶλη ἀπὸ τὸν Τ. Α.

— Συμπολίται ἀφίχθοντες ἐκ Θεσσαλονίκης διηγοῦνται ὅτι τὸ κύριον θέμα τῆς Ἐκθέσεως εἶναι ἡ τηλεόρασις.

— Ἀχρη καὶ ἐγχρωμὴ, μαγνητίζει τὶς χιλιάδες τῶν ἐπισκεπτῶν καὶ δίνει μιὰ ἰδέα τοῦ τί τοὺς περιμένει ἀπὸ τοῦ χρόνου κατόπιν τῶν τελευταίων προτομῶν τῆς ἐπιστήμης εἰς ὅλους γενικά τοὺς τομεῖς.

«Ἐθνικὸς Κήρυξ» (Πατρῶν), 12.9.60
Ἑστᾶλη ἀπὸ τὴν Ἄννα Χρ. Ριζοπούλου,

Τὸ σημεῖωθὲν πρό τινων ἡμερῶν αὐτοκινητιστικὸν δυστύχημα, ἐξωθεν τῶν Ἀθηνῶν τὸ ὁποῖον ἐστοίχισε τὴν ζωὴν δεκάδων ἀθῶνων καὶ ἀνυπόπτων ἐλλήνων πολιτῶν, ἐν συνδυασμῷ μὲ τὰ ἐκαστοτε σημειούμενα παρόμοια δυστυχήματα καθ' ὅλην τὴν χώραν, ἀποτελοῦν πρᾶξι καθαρῶς κοινωνικὴν καὶ ἀνθρωπιστικὴν, ὑπαγομένην εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῶν ἀσκούτων φιλανθρωπικῶν καὶ ἡγετικῶν καθήκοντα ἐν τῇ κοινωνίᾳ, καὶ ὀλιγώτερον εἰς τὴν ἀρμοδιότη-

«Ὁδοντιατρικὴ Φωνή», 20.9.60
Ἑστᾶλη ἀπὸ τὸν Ν. Φίλιππα, Ἀθήνα

Ἐφιπποὶ ἀστυνομικοὶ ἐχρησιμοποίησαν τὰ κλόμπς των καὶ προσπάθησαν νὰ ἐπιβάλλουν τὴν τάξιν, ἐνῶ οἱ ἐνορκιοὶ τῶν πέριξ κτιρίων ἐδιαφερόμενοι διὰ τὴν ἡσυχίαν των...

«Ἑστία», 22.9.60
Ἑστᾶλη ἀπὸ τὸν Ἀλῆξ. Κονδύλη, Ἀθήνα

ΡΙΒΟΛΙ (Ἀριστείδου). Τρεῖς κοῦκωλες κι' ἐγὼ (κωμῶδ.) Ἡλιόπουλος — Μ. Κοντοῦ.

«Ἀπογευματινὴ», 10.10.60
Ἑστᾶλη ἀπὸ τὸν Ν. Μπινέλλη, Ἀθήνα

Ὅλα τὰ τελευταῖα ΠΑΡΙΣΙΝΑ μοντέλα (Πατρῶν) γυναικείων φορεμάτων καὶ εἰς τιμὰς εὐκαιρίας θὰ τὰ βρῆτε εἰς τὸ Ἐργαστήριον Κας ΚΑΙΤΗΣ ἐπὶ

«Νέος Ἀγών», 27.9.60

ΑΙ ΣΥΝΕΝΝΟΗΣΕΙΣ ΔΙΑ ΤΟΝ ΝΕΟΝ ΕΚΛΟΓΙΚΟΝ ΝΕΟΝ

«Καθημερινή», 28.8.60

Ἑστᾶλη ἀπὸ τὸν Θ. Δροσόπουλο, Ἀθήνα, καὶ ἄλλους

Ἱστορία...

Τὸ Γ.Σ.Ε. δι' ἐγγράφου τοῦ πρὸς τὴν κοινότητα Μαυρομματίου γνωρίζει ὅτι ἐνέκρινε τὴν κατασκευὴν τῆς προτομῆς τοῦ Γ. Καραϊσκάκη πρωταγωνιστοῦ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1812.

ΤΟ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ

Πρὶν ἀρχίσῃ καλὰ-καλὰ ἀκόμη τὸ φετινὸ ποδοσφαιρικὸ πρωτάθλημα Ἑθνικῆς Κατηγορίας, πρὶν ἀκόμη οἱ βαθμοὶ τῶν ἀγῶνων ἀποκτήσουν ἰδιαιτέρα πολὺτιμη σημασία γιὰ τὶς διαφορὰς ὁμάδες ποὺ μετέχουν στὸ πρωτάθλημα αὐτό, ἄρχισαν νὰ σημειώνονται θλιβερώτατα ἐπεισόδια, ποὺ μετέβαλαν τὰ ποδοσφαιρικὰ γήπεδα σὲ ἀρένες ταυρομαχιῶν. Πρωταγωνιστὲς στὸ θέαμα αὐτὸ ἦσαν οἱ παίκτες τῶν μεγάλων σωματείων, αὐτοὶ δηλαδὴ ποὺ θὰ ἔπρεπε νὰ δίνουν τὸ καλὸ παράδειγμα στοὺς συναδέλφους τοὺς τῶν μικρῶν σωματείων. Καὶ γιὰτί ὅλα αὐτά; Γιατί οἱ παίκτες αὐτοὶ ἔκριναν ὅτι ἦταν θύματα ἐσκεμμένης ἀδικίας ἀπὸ τοὺς διαιτητὲς τῶν ἀγῶνων. Ἀλλὰ δὲν εἶναι δυνατό οὐτε νὰ τὸ σκεφθῇ κανεὶς ὅτι μπορεῖ ποτὲ διαιτητὴς νὰ ἀδικήσῃ μεγάλο σύλλογο, ἀφοῦ οἱ μεγάλοι αὐτοὶ κρατοῦν στὰ «χέρια» τοὺς Ὀμοσπονδία, Ἐνώσεις, διαιτητὲς καὶ φιλάθλους, δηλαδὴ ὅλους τοὺς βασικοὺς παράγοντες τῆς ποδοσφαιρικῆς κινήσεως.

Δικαιολογημένα ὅμως θὰ διατυπωθῇ τὸ ἐρώτημα: πῶς, ἀφοῦ τὰ μεγάλα σωματεία ἔχουν τόσο δύναμη στὰ χέρια τους, συμβαίνουν τὰ ἐπεισόδια αὐτά ποὺ δυσφημοῦν τὸ ποδόσφαιρο; Ἡ ἀπάντησιν εἶναι μία καὶ πολὺ ἀπλή. Ὅτι κανεὶς δὲν εἶναι εὐχαριστήμενος μὲ ὅ,τι ἔχει. Πάντα κάτι ζητᾷ περισσότερο. Καὶ τὰ μεγάλα σωματεία τὰ θέλουν ὅλα σήμερα. Δὲν δέχονται τίποτα γιὰ τὰ ἄλλα καὶ ἐπὶ πλέον δὲν παραδέχονται οὔτε ἓνα λάθος εἰς βάρος τους. Αὐτὴ ἡ τελευταία περίπτωσις προκάλεσε τὰ γνωστὰ ἐπεισόδια καὶ θὰ προκαλέσῃ καὶ ἄλλα πολλὰ ἂν οἱ ἀρμόδιες ἀρχὲς δὲ λάβουν τὰ μέτρα ποὺ χρειάζονται.

Γιὰ νὰ γίνῃ ὅμως αὐτὸ θὰ πρέπει ὅλοι οἱ ὑπεύθυνοι νὰ παραδεχθῶν τὴν εὐθύνη τους καὶ νὰ προχωρήσουν πᾶν σὲ νέες βάσεις, βάσεις δικαιοσύνης, ἀμεροληψίας, ἀντικειμενικότητας καὶ ἀνθρωπισμοῦ. Ὅμως, ἀπ' ὅλα ὅσα ἔχουν γίνῃ μέχρι σήμερα, ἀπὸ ὅ,τι ἔχει παρουσιάσει καὶ ἡ παλιὰ καὶ ἡ πρόσφατη ἱστορία, δὲν φαίνεται ὅτι εἶναι δυνατό νὰ γίνῃ κάτι τέτοιο. Κανεὶς δὲν θὰ θελήσῃ νὰ παραδεχτῇ τὴν εὐθύνην τοῦ ἡ καὶ νὰ κάμῃ τὴν ἀρχὴ καὶ ἡ κατάσταση θὰ συνεχιστῇ, ἐκτός βέβαια ἂν μιὰ ἄλλη δύναμις, ποὺ δὲν θὰ προέρχεται ἀπὸ τὶς ποδοσφαιρικὲς τάξεις, θελήσῃ νὰ ἐπέμβῃ καὶ νὰ ἐφαρμόσῃ νόμους πλέον καὶ ὅχι πολιτικῇ.

Ἰσως νὰ νομίσουν μερικοὶ ὅτι οἱ ὑπεύθυνοι γιὰ τὴν κατάσταση ποὺ ἐπικρατεῖ σήμερα στὸ ἑλληνικὸ ποδόσφαιρο εἶναι ὠρισμένοι καὶ ἡ ἐξυγίανση εἶναι εὐκόλη. Δυστυχῶς, τὰ πράγματα δὲν

εἶναι ἔτσι. Οἱ ὑπεύθυνοι εἶναι πολλοί, περισσότεροι ἀπὸ ὅσους μπορεῖ νὰ φανταστῇ κανεὶς, ὅλοι δὲ ἔχουν βασικὴ εὐθύνη ποὺ μπορεῖ νὰ μὴ τὴν ἀντιλαμβάνονται ἀπόλυτα καὶ νὰ μὴ τὴν ἀναγνωρίζουν δημοσίᾳ, μέσα τους ὅμως τὴν ξέρουν καὶ τὴν παραδέχονται. Τὸ κράτος, οἱ ἀρμόδιες ποδοσφαιρικὲς ἀρχὲς, τὰ σωματεία, οἱ διαιτητὲς, οἱ ἀθλητὲς, οἱ φιλάθλοι, ἀκόμη καὶ ὁ ἀθλητικὸς τύπος ἔχουν μεγάλο ποσοστὸ εὐθύνης γιὰ τὴν κατάσταση ποὺ εἶναι καὶ ἡ κύρια αἰτία τῆς καχεξίας καὶ τῶν ἀπογοητευτικῶν διεθνῶν ἐμφανίσεων τοῦ ἑλληνικοῦ ποδοσφαίρου. Εἶναι δυνατό νὰ ἀναγνωρίσουν ὅλοι αὐτοὶ οἱ παράγοντες τὴν εὐθύνην τους; Ἀσφαλῶς ὄχι. Εἶναι δυνατό νὰ συνεργασθῶν γιὰ νὰ μεταβληθῇ ἡ κατάσταση; Ἀσφαλῶς ναί. Θὰ τὸ θελήσουν ὅμως; Ἐδῶ χρειάζεται μιὰ ἀπάντησις, ποὺ μόνο οἱ ἴδιοι μποροῦν νὰ τὴ δώσουν. Τὸ μόνο ποὺ μποροῦμε νὰ κάνουμε ἐμεῖς, ἐδῶ, εἶναι νὰ προσπαθήσουμε νὰ διαχωρίσουμε τὶς εὐθύνες καθενὸς ἀπὸ τοὺς παράγοντες αὐτοὺς, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι, μερικοὶ τουλάχιστον, ἴσως σκεφτοῦν διαφορετικᾶ.

Σὰν πρῶτος ὑπεύθυνος παράγων ἀναφέρθηκε τὸ Κράτος. Οὐδέποτε ἔδειξε ὅτι ἐνδιαφερόθηκε γιὰ ὅ,τι συνέβη στὸ παρελθόν καὶ γιὰ ὅ,τι συμβαίνει καὶ σήμερα στὸ ἑλληνικὸ ποδόσφαιρο. Πολυλὲς καὶ ποικίλες εἶναι οἱ καταγγελίες ποὺ ἔγιναν κατὰ καιροὺς καὶ ποὺ ἀφορούσαν κάθε εἶδους σκάνδαλα. Ὅμως τὸ Κράτος ἔδειξε πλήρη ἀδιαφορία. Μάλιστα σὲ ὀρισμένες περιπτώσεις ἔδειξε ὅτι κοροϊδεύει καὶ τὸν ἑαυτὸ του. Συγκεκριμένα, κάποτε, τὸ ἐπίσημο Κράτος κατηγορήσε ὀρισμένους ἀθλητὲς γιὰ σοβαρὰς παραβάσεις καὶ τοὺς κατέδικασε βάσει σχετικοῦ νόμου. Πρὶν ὅμως περάσῃ πολλὸς καιρὸς, τὸ ἴδιο Κράτος, μὲ τὸν ἴδιο νόμο, δρῆκε τρόπο νὰ τοὺς ἀπαλλάξῃ. Τί σήμαινε αὐτό; Ὅτι οἱ ἄλλοι παράγοντες δὲν εἶχαν πιά κανένα λόγο νὰ φοβοῦνται τὸ Κράτος. Ἀφοῦ κατάφεραν νὰ τὸ κάμουν νὰ κοροϊδέψῃ καὶ τὸν ἑαυτὸ του ἀκό-

μη γιὰ νὰ περάσουν ἓνα δικό τους νομοσχέδιο, πῶς ἦταν δυνατό νὰ τὸ φοβοῦνται;

Τὰ πιὸ σοβαρὰ ἐπεισόδια σὲ ποδοσφαιρικὸς ἀγῶνες ἔχουν γίνῃ ὅταν ἀντίπαλοι ἦταν μεγάλοι σύλλογοι. Καὶ τίπαλοι ἦταν μεγάλοι σύλλογοι; Οἱ μικρότερες ποινὲς ποὺ ἔχουν ἐπιβληθῇ — σὲ σπάνιες περιπτώσεις βέβαια — ἐπὶ βλήθησαν στὰ ἐπεισόδια αὐτά. Στὴν προκειμένη περίπτωση ἀνακύπτει ἡ εὐθύνη τῶν ἀρμοδίων ποδοσφαιρικῶν ἀρχῶν, τῆς Ὀμοσπονδίας καὶ τῶν τοπικῶν ἐνώσεων τῶν ποδοσφαιρικῶν σωματείων. Ἐπανειλημνὰ παρατηρήθηκε ὅτι ὅταν ἐπρόκειτο γιὰ τὰ μικρὰ σωματεία, οἱ ἀρμόδιες ἀρχὲς τιμώρησαν αὐστηρότατα, γιὰ παραδειγματισμὸ, ὅπως δὴλωσαν. Ὅταν ὅμως βρέθηκαν στὴν ἀνάγκη νὰ ἐπιβάλλουν ποινὲς στὰ μεγάλα σωματεία, «ἐλθάνει» τὴν κατάσταση ὅσο μπορούσαν, σὺν τὴν κατάστασιν ὅσο μπορούσαν, ἐξέτασαν ὅλες τὶς περιπτώσεις μὲ τίς ὁποῖες θὰ ἦταν δυνατό νὰ ἀποφευχθῇ ἡ ἐπιβολὴ τῶν ποινῶν καί, ἂν ἦταν ἀδύνατο νὰ γίνῃ τὸ τελευταῖο αὐτό, πῆραν ἀποφάσεις ποὺ γελοιοποιοῦσαν περισσότερο τὴν κατάσταση, παρὰ ποὺ τὴν δικαίωναν.

Μεγάλῃ ἡ εὐθύνη, ἀσφαλῶς, τῶν ἀρχῶν αὐτῶν, ἀλλὰ δικαιολογημένη ἡ πολιτικὴ τους. Γιατί, ὅπως εἶναι νὰ κάμουν σήμερα, δὲν μπορούσαν νὰ ἀποτελοῦνται ἀποκλειστικὰ σχεδὸν ἀπὸ ἀντιπροσώπους τῶν μεγάλων σωματείων καὶ ἐνεργοῦν καὶ ἀποφασίζουν ποὺ νὰ μὲ τίς ὑποδείξεις καὶ ἐντολὰς ποὺ παίρνουν ἀπὸ τὶς διοικήσεις τους. Συμβού- πῶς εἶναι δυνατόν σήμερα τὸ ἀπόφασι- λιο τῆς Ε.Π.Ο. νὰ λάβῃ μιὰ ἀπόφασις καταδικαστικὴ γιὰ τὸν Ὀλυμπιακὸ, 8-10 τῆς Ε.Π.Ο. νὰ λάβῃ μιὰ ἀπόφασις ἀντι- μέλη της, ὑπάρχουν 14 περίπου Πει- πρόσωποι, σύμβουλοι καὶ μέλη τοῦ Πει- ραϊκοῦ συλλόγου; Ἄν ὑφίσταται ἡ καταδικα- βαια ἀδίκημα θὰ ληφθῇ ἡ καταδικασ- στικὴ ἀπόφασις, ἀλλὰ θὰ ἀπόφασις αὐ- κάθε προσπάθεια ὥστε ἡ ἀπόφασις νὰ τὴ νὰ εἶναι ὅσο γίνεται πιὸ ἀνώδυνη.

Συνεπῶς, ἡ εὐθύνη τῶν ἀρχῶν τὴν κατάσταση ποὺ ἐπικρατεῖ σήμερα στὸ ποδόσφαιρο καὶ γιὰ τὰ ὅσα θλι- βερὰ συμβαίνουν μετατοπίζεται αὐτο- μάτως στὰ σωματεία.

Ὅποιοιδήποτε διαπράξῃ ἓνα ἀδίκη- μα ποὺ θὰ ἀνακαλυφθῇ, θὰ καταδικασθῇ καὶ θὰ ἀποφύγῃ, θὰ ἀποφύγῃ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτοῦ δὲν ὅσοτε- κυρώσεις. Στὸν κανὼνα αὐτὸ δὲν ἐν- ροῦν τὰ ἀθλητικὰ σωματεία, καὶ μὰς ἐν- στα τὰ μεγάλα, τὰ ὁποῖα τὰ σωματεία διαφέρουν ἐδῶ. Βέβαια τὰ σωματεία προσπαθοῦν νὰ ἀποφύγουν τὶς ὁποῖες ποινὲς, στίς περιπτώσεις κατὰ τὶς ὁποῖες οἱ παίκτες τοὺς παρεκτρέπονται. καὶ παρεκτροπὲς ὅμως γίνονται πάντα ἀ- οἱ παίκτες ἔχουν ἀντιληφθῇ ὅτι εἶναι ἀ- παραίτητοι στὰ σωματεία τοὺς καὶ φέ- ρονται ἀσύδοτα. Ξέρουν ὅτι σὲ ὅποιον δῆποτε παράπτωμα καὶ ἂν ὑποπέσουν,

τὰ σωματεία τοὺς θὰ προσπαθήσουν νὰ τοὺς καλύψουν.

Κάποτε τὰ ἴδια τὰ σωματεία εἶπαν ὅτι θὰ τιμωρήσουν παίκτες τους, καὶ αὐτὸ ἦταν μία ἱκανοποίηση. Ὅμως ἡ πραγματικότητα ἀποκαλύφθηκε λίγο καιρὸ ἀργότερα. Τὰ παραπτώματα τῶν παικτῶν αὐτῶν ἦταν τόσο μεγάλα, ὥ- τε ὑπῆρχε κίνδυνος νὰ πέσῃ βαρὺς ὁ «πέλεκυς». Μὲ τὴν ἐπιβολὴ ποινῶν ὅ- μως ἀπὸ μέρους τῶν ἴδιων τῶν σωμα- τείων, ἀναβαλλόταν ἡ ἐκτέλεσις. Καὶ ὁ- ταν λίγο καιρὸ ἀργότερα ἡ ὑπόθεσις ἀρχισε νὰ ξεχνιέται, τὰ σωματεία χά- ριζαν τὸ ὑπόλοιπο τῆς ποινῆς καὶ εἴ- χαν καὶ πάλι στὴ διάθεσιν τοὺς παίκτες αὐτοὺς.

Ὑπάρχουν ὅμως πολλὲς περιπτώσεις ὅτις ὁποῖες τὰ σωματεία ἔχουν καὶ ἄλλου εἶδους εὐθύνη. Οἱ διοικήσεις τῶν σωματείων αὐτῶν δὲν ἀναγνωρίζουν ἀ- ριστῶν τους. Στὶς περιπτώσεις αὐτὲς τὰ σωματεία μάχονται μὲ φανατισμὸ, δημιουργοῦν θέματα, καὶ πολλὲς φορὲς καταπορθοῦν νὰ ἀπαλλάξουν τοὺς παί- κτες τους καὶ νὰ τοὺς ξαναφέρουν στὰ γήπεδα.

Τοῖς τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς εὐθύ- νης γιὰ τὰ θλιβερά ἐπεισόδια ποὺ συμ- βαίνουν στὰ γήπεδα μετατοπίζεται στὸν ποδοσφαιριστὴ. Αὐτοὶ πρωταγω- νιστοῦν πάντοτε γιὰ πολλὰ καὶ διά- φορες αἰτίες. Ἡ κυριώτερη αἰτία γιὰ τὴν ὁποία οἱ παίκτες ξεφεύγουν ἀπὸ τὰ ἀθλητικὰ πλαίσια εἶναι τὸ γεγονός ὅτι οἱ περισσότεροι, ἂν ὄχι ὅλοι, ἔχουν πλῆρη ἀγνοία τῶν ποδοσφαιρικῶν κανο- νῶν, ποὺ γίνεται ἐμφανέστερη κατὰ τὴν διεξαγωγὴ τῶν ἀγῶνων, ἀφοῦ κανεὶς τοὺς δὲν εἶναι σὲ θέσιν νὰ κρίνῃ μὲ ἀν- τικειμενικότητα τὶς ἀποφάσεις τοῦ δι- αιτητῆ. Ὅλοι, σχεδὸν πάντα, σχημα- τίζουν τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ἀδικοῦνται. Καὶ προσπαθοῦν νὰ βροῦν τρόπο νὰ δικαιω- θοῦν, ἀποδοκιμάζοντας ἢ εἰρωνευό- μενοι τὸν διαιτητὴ ἢ τοὺς ἀντιπάλους τους.

Ἀκόμη πιὸ φανερὴ γίνεται ἡ διάθεσις τῶν ἀντικανονικῶν παιχνιδι ἀπὸ μέρους τῶν παικτῶν ὅταν ἡ ὁμάδα τους χάνῃ. Ἡ ἀπογοήτευσιν καὶ ὁ ἐκνευρισμὸς τοὺς ἐκτείναν νὰ ἀναζητοῦν τρόπο γιὰ νὰ δι- καιολογήσουν τὰ ἀδικαιολόγητα ὥστε νὰ περιορίσουν τὴν ἐντύπωσιν τῆς ἡ- τῆς. Ἀκόμα ὁ ἐκνευρισμὸς καὶ ἡ ἀπο- γοήτευσιν ποὺ προκαλεῖ ἓνα λάθος τοῦ διαιτητῆ, μπορεῖ εὐκόλα νὰ καταλήξῃ ἐν τῇ ἑξῆς ἐπὶ ἐπεισόδια ποὺ ὅλοι τὰ ἐ- κτείναν γιὰ νὰ ἀποφύγουν τὶς κυρώ- σεις καὶ ἐπὶ πλέον γιὰ νὰ ἀνατραπῇ τὸ ἀποτέλεσμα. Πρόσφατο παράδειγμα τῆς ἐπὶ ἐπεισόδια τοῦ ἀγῶνα ποὺ ἔπαιξε πρὶν ἀπὸ ἓνα μῆνα μετὰ τοῦ ἑθνικοῦ καὶ τοῦ Ἑθνικοῦ. Κάπου ἡ ἀπογοήτευσιν καὶ ὁ ἐκνευρισμὸς τοῦ διαιτητῆ, μπορεῖ εὐκόλα νὰ καταλήξῃ ἐν τῇ ἑξῆς ἐπὶ ἐπεισόδια ποὺ ὅλοι τὰ ἐ- κτείναν γιὰ νὰ ἀποφύγουν τὶς κυρώ- σεις καὶ ἐπὶ πλέον γιὰ νὰ ἀνατραπῇ τὸ ἀποτέλεσμα. Πρόσφατο παράδειγμα τῆς ἐπὶ ἐπεισόδια τοῦ ἀγῶνα ποὺ ἔπαιξε πρὶν ἀπὸ ἓνα μῆνα μετὰ τοῦ ἑθνικοῦ καὶ τοῦ Ἑθνικοῦ. Κάπου ἡ ἀπογοήτευσιν καὶ ὁ ἐκνευρισμὸς τοῦ διαιτητῆ, μπορεῖ εὐκόλα νὰ καταλήξῃ ἐν τῇ ἑξῆς ἐπὶ ἐπεισόδια ποὺ ὅλοι τὰ ἐ- κτείναν γιὰ νὰ ἀποφύγουν τὶς κυρώ- σεις καὶ ἐπὶ πλέον γιὰ νὰ ἀνατραπῇ τὸ ἀποτέλεσμα. Πρόσφατο παράδειγμα τῆς ἐπὶ ἐπεισόδια τοῦ ἀγῶνα ποὺ ἔπαιξε πρὶν ἀπὸ ἓνα μῆνα μετὰ τοῦ ἑθνικοῦ καὶ τοῦ Ἑθνικοῦ. Κάπου ἡ ἀπογοήτευσιν καὶ ὁ ἐκνευρισμὸς τοῦ διαιτητῆ, μπορεῖ εὐκόλα νὰ καταλήξῃ ἐν τῇ ἑξῆς ἐπὶ ἐπεισόδια ποὺ ὅλοι τὰ ἐ- κτείναν γιὰ νὰ ἀποφύγουν τὶς κυρώ- σεις καὶ ἐπὶ πλέον γιὰ νὰ ἀνατραπῇ τὸ ἀποτέλεσμα. Πρόσφατο παράδειγμα τῆς ἐπὶ ἐπεισόδια τοῦ ἀγῶνα ποὺ ἔπαιξε πρὶν ἀπὸ ἓνα μῆνα μετὰ τοῦ ἑθνικοῦ καὶ τοῦ Ἑθνικοῦ. Κάπου ἡ ἀπογοήτευσιν καὶ ὁ ἐκνευρισμὸς τοῦ διαιτητῆ, μπορεῖ εὐκόλα νὰ καταλήξῃ ἐν τῇ ἑξῆς ἐπὶ ἐπεισόδια ποὺ ὅλοι τὰ ἐ- κτείναν γιὰ νὰ ἀποφύγουν τὶς κυρώ- σεις καὶ ἐπὶ πλέον γιὰ νὰ ἀνατραπῇ τὸ ἀποτέλεσμα. Πρόσφατο παράδειγμα τῆς ἐπὶ ἐπεισόδια τοῦ ἀγῶνα ποὺ ἔπαιξε πρὶν ἀπὸ ἓνα μῆνα μετὰ τοῦ ἑθνικοῦ καὶ τοῦ Ἑθνικοῦ. Κάπου ἡ ἀπογοήτευσιν καὶ ὁ ἐκνευρισμὸς τοῦ διαιτητῆ, μπορεῖ εὐκόλα νὰ καταλήξῃ ἐν τῇ ἑξῆς ἐπὶ ἐπεισόδια ποὺ ὅλοι τὰ ἐ- κτείναν γιὰ νὰ ἀποφύγουν τὶς κυρώ- σεις καὶ ἐπὶ πλέον γιὰ νὰ ἀνατραπῇ τὸ ἀποτέλεσμα. Πρόσφατο παράδειγμα τῆς ἐπὶ ἐπεισόδια τοῦ ἀγῶνα ποὺ ἔπαιξε πρὶν ἀπὸ ἓνα μῆνα μετὰ τοῦ ἑθνικοῦ καὶ τοῦ Ἑθνικοῦ. Κάπου ἡ ἀπογοήτευσιν καὶ ὁ ἐκνευρισμὸς τοῦ διαιτητῆ, μπορεῖ εὐκόλα νὰ καταλήξῃ ἐν τῇ ἑξῆς ἐπὶ ἐπεισόδια ποὺ ὅλοι τὰ ἐ- κτείναν γιὰ νὰ ἀποφύγουν τὶς κυρώ- σεις καὶ ἐπὶ πλέον γιὰ νὰ ἀνατραπῇ τὸ ἀποτέλεσμα. Πρόσφατο παράδειγμα τῆς ἐπὶ ἐπεισόδια τοῦ ἀγῶνα ποὺ ἔπαιξε πρὶν ἀπὸ ἓνα μῆνα μετὰ τοῦ ἑθνικοῦ καὶ τοῦ Ἑθνικοῦ. Κάπου ἡ ἀπογοήτευσιν καὶ ὁ ἐκνευρισμὸς τοῦ διαιτητῆ, μπορεῖ εὐκόλα νὰ καταλήξῃ ἐν τῇ ἑξῆς ἐπὶ ἐπεισόδια ποὺ ὅλοι τὰ ἐ- κτείναν γιὰ νὰ ἀποφύγουν τὶς κυρώ- σεις καὶ ἐπὶ πλέον γιὰ νὰ ἀνατραπῇ τὸ ἀποτέλεσμα. Πρόσφατο παράδειγμα τῆς ἐπὶ ἐπεισόδια τοῦ ἀγῶνα ποὺ ἔπαιξε πρὶν ἀπὸ ἓνα μῆνα μετὰ τοῦ ἑθνικοῦ καὶ τοῦ Ἑθνικοῦ. Κάπου ἡ ἀπογοήτευσιν καὶ ὁ ἐκνευρισμὸς τοῦ διαιτητῆ, μπορεῖ εὐκόλα νὰ καταλήξῃ ἐν τῇ ἑξῆς ἐπὶ ἐπεισόδια ποὺ ὅλοι τὰ ἐ- κτείναν γιὰ νὰ ἀποφύγουν τὶς κυρώ- σεις καὶ ἐπὶ πλέον γιὰ νὰ ἀνατραπῇ τὸ ἀποτέλεσμα. Πρόσφατο παράδειγμα τῆς ἐπὶ ἐπεισόδια τοῦ ἀγῶνα ποὺ ἔπαιξε πρὶν ἀπὸ ἓνα μῆνα μετὰ τοῦ ἑθνικοῦ καὶ τοῦ Ἑθνικοῦ. Κάπου ἡ ἀπογοήτευσιν καὶ ὁ ἐκνευρισμὸς τοῦ διαιτητῆ, μπορεῖ εὐκόλα νὰ καταλήξῃ ἐν τῇ ἑξῆς ἐπὶ ἐπεισόδια ποὺ ὅλοι τὰ ἐ- κτείναν γιὰ νὰ ἀποφύγουν τὶς κυρώ- σεις καὶ ἐπὶ πλέον γιὰ νὰ ἀνατραπῇ τὸ ἀποτέλεσμα. Πρόσφατο παράδειγμα τῆς ἐπὶ ἐπεισόδια τοῦ ἀγῶνα ποὺ ἔπαιξε πρὶν ἀπὸ ἓνα μῆνα μετὰ τοῦ ἑθνικοῦ καὶ τοῦ Ἑθνικοῦ. Κάπου ἡ ἀπογοήτευσιν καὶ ὁ ἐκνευρισμὸς τοῦ διαιτητῆ, μπορεῖ εὐκόλα νὰ καταλήξῃ ἐν τῇ ἑξῆς ἐπὶ ἐπεισόδια ποὺ ὅλοι τὰ ἐ- κτείναν γιὰ νὰ ἀποφύγουν τὶς κυρώ- σεις καὶ ἐπὶ πλέον γιὰ νὰ ἀνατραπῇ τὸ ἀποτέλεσμα. Πρόσφατο παράδειγμα τῆς ἐπὶ ἐπεισόδια τοῦ ἀγῶνα ποὺ ἔπαιξε πρὶν ἀπὸ ἓνα μῆνα μετὰ τοῦ ἑθνικοῦ καὶ τοῦ Ἑθνικοῦ. Κάπου ἡ ἀπογοήτευσιν καὶ ὁ ἐκνευρισμὸς τοῦ διαιτητῆ, μπορεῖ εὐκόλα νὰ καταλήξῃ ἐν τῇ ἑξῆς ἐπὶ ἐπεισόδια ποὺ ὅλοι τὰ ἐ- κτείναν γιὰ νὰ ἀποφύγουν τὶς κυρώ- σεις καὶ ἐπὶ πλέον γιὰ νὰ ἀνατραπῇ τὸ ἀποτέλεσμα. Πρόσφατο παράδειγμα τῆς ἐπὶ ἐπεισόδια τοῦ ἀγῶνα ποὺ ἔπαιξε πρὶν ἀπὸ ἓνα μῆνα μετὰ τοῦ ἑθνικοῦ καὶ τοῦ Ἑθνικοῦ. Κάπου ἡ ἀπογοήτευσιν καὶ ὁ ἐκνευρισμὸς τοῦ διαιτητῆ, μπορεῖ εὐκόλα νὰ καταλήξῃ ἐν τῇ ἑξῆς ἐπὶ ἐπεισόδια ποὺ ὅλοι τὰ ἐ- κτείναν γιὰ νὰ ἀποφύγουν τὶς κυρώ- σεις καὶ ἐπὶ πλέον γιὰ νὰ ἀνατραπῇ τὸ ἀποτέλεσμα. Πρόσφατο παράδειγμα τῆς ἐπὶ ἐπεισόδια τοῦ ἀγῶνα ποὺ ἔπαιξε πρὶν ἀπὸ ἓνα μῆνα μετὰ τοῦ ἑθνικοῦ καὶ τοῦ Ἑθνικοῦ. Κάπου ἡ ἀπογοήτευσιν καὶ ὁ ἐκνευρισμὸς τοῦ διαιτητῆ, μπορεῖ εὐκόλα νὰ καταλήξῃ ἐν τῇ ἑξῆς ἐπὶ ἐπεισόδια ποὺ ὅλοι τὰ ἐ- κτείναν γιὰ νὰ ἀποφύγουν τὶς κυρώ- σεις καὶ ἐπὶ πλέον γιὰ νὰ ἀνατραπῇ τὸ ἀποτέλεσμα. Πρόσφατο παράδειγμα τῆς ἐπὶ ἐπεισόδια τοῦ ἀγῶνα ποὺ ἔπαιξε πρὶν ἀπὸ ἓνα μῆνα μετὰ τοῦ ἑθνικοῦ καὶ τοῦ Ἑθνικοῦ. Κάπου ἡ ἀπογοήτευσιν καὶ ὁ ἐκνευρισμὸς τοῦ διαιτητῆ, μπορεῖ εὐκόλα νὰ καταλήξῃ ἐν τῇ ἑξῆς ἐπὶ ἐπεισόδια ποὺ ὅλοι τὰ ἐ- κτείναν γιὰ νὰ ἀποφύγουν τὶς κυρώ- σεις καὶ ἐπὶ πλέον γιὰ νὰ ἀνατραπῇ τὸ ἀποτέλεσμα. Πρόσφατο παράδειγμα τῆς ἐπὶ ἐπεισόδια τοῦ ἀγῶνα ποὺ ἔπαιξε πρὶν ἀπὸ ἓνα μῆνα μετὰ τοῦ ἑθνικοῦ καὶ τοῦ Ἑθνικοῦ. Κάπου ἡ ἀπογοήτευσιν καὶ ὁ ἐκνευρισμὸς τοῦ διαιτητῆ, μπορεῖ εὐκόλα νὰ καταλήξῃ ἐν τῇ ἑξῆς ἐπὶ ἐπεισόδια ποὺ ὅλοι τὰ ἐ- κτείναν γιὰ νὰ ἀποφύγουν τὶς κυρώ- σεις καὶ ἐπὶ πλέον γιὰ νὰ ἀνατραπῇ τὸ ἀποτέλεσμα. Πρόσφατο παράδειγμα τῆς ἐπὶ ἐπεισόδια τοῦ ἀγῶνα ποὺ ἔπαιξε πρὶν ἀπὸ ἓνα μῆνα μετὰ τοῦ ἑθνικοῦ καὶ τοῦ Ἑθνικοῦ. Κάπου ἡ ἀπογοήτευσιν καὶ ὁ ἐκνευρισμὸς τοῦ διαιτητῆ, μπορεῖ εὐκόλα νὰ καταλήξῃ ἐν τῇ ἑξῆς ἐπὶ ἐπεισόδια ποὺ ὅλοι τὰ ἐ- κτείναν γιὰ νὰ ἀποφύγουν τὶς κυρώ- σεις καὶ ἐπὶ πλέον γιὰ νὰ ἀνατραπῇ τὸ ἀποτέλεσμα. Πρόσφατο παράδειγμα τῆς ἐπὶ ἐπεισόδια τοῦ ἀγῶνα ποὺ ἔπαιξε πρὶν ἀπὸ ἓνα μῆνα μετὰ τοῦ ἑθνικοῦ καὶ τοῦ Ἑθνικοῦ. Κάπου ἡ ἀπογοήτευσιν καὶ ὁ ἐκνευρισμὸς τοῦ διαιτητῆ, μπορεῖ εὐκόλα νὰ καταλήξῃ ἐν τῇ ἑξῆς ἐπὶ ἐπεισόδια ποὺ ὅλοι τὰ ἐ- κτείναν γιὰ νὰ ἀποφύγουν τὶς κυρώ- σεις καὶ ἐπὶ πλέον γιὰ νὰ ἀνατραπῇ τὸ ἀποτέλεσμα. Πρόσφατο παράδειγμα τῆς ἐπὶ ἐπεισόδια τοῦ ἀγῶνα ποὺ ἔπαιξε πρὶν ἀπὸ ἓνα μῆνα μετὰ τοῦ ἑθνικοῦ καὶ τοῦ Ἑθνικοῦ. Κάπου ἡ ἀπογοήτευσιν καὶ ὁ ἐκνευρισμὸς τοῦ διαιτητῆ, μπορεῖ εὐκόλα νὰ καταλήξῃ ἐν τῇ ἑξῆς ἐπὶ ἐπεισόδια ποὺ ὅλοι τὰ ἐ- κτείναν γιὰ νὰ ἀποφύγουν τὶς κυρώ- σεις καὶ ἐπὶ πλέον γιὰ νὰ ἀνατραπῇ τὸ ἀποτέλεσμα. Πρόσφατο παράδειγμα τῆς ἐπὶ ἐπεισόδια τοῦ ἀγῶνα ποὺ ἔπαιξε πρὶν ἀπὸ ἓνα μῆνα μετὰ τοῦ ἑθνικοῦ καὶ τοῦ Ἑθνικοῦ. Κάπου ἡ ἀπογοήτευσιν καὶ ὁ ἐκνευρισμὸς τοῦ διαιτητῆ, μπορεῖ εὐκόλα νὰ καταλήξῃ ἐν τῇ ἑξῆς ἐπὶ ἐπεισόδια ποὺ ὅλοι τὰ ἐ- κτείναν γιὰ νὰ ἀποφύγουν τὶς κυρώ- σεις καὶ ἐπὶ πλέον γιὰ νὰ ἀνατραπῇ τὸ ἀποτέλεσμα. Πρόσφατο παράδειγμα τῆς ἐπὶ ἐπεισόδια τοῦ ἀγῶνα ποὺ ἔπαιξε πρὶν ἀπὸ ἓνα μῆνα μετὰ τοῦ ἑθνικοῦ καὶ τοῦ Ἑθνικοῦ. Κάπου ἡ ἀπογοήτευσιν καὶ ὁ ἐκνευρισμὸς τοῦ διαιτητῆ, μπορεῖ εὐκόλα νὰ καταλήξῃ ἐν τῇ ἑξῆς ἐπὶ ἐπεισόδια ποὺ ὅλοι τὰ ἐ- κτείναν γιὰ νὰ ἀποφύγουν τὶς κυρώ- σεις καὶ ἐπὶ πλέον γιὰ νὰ ἀνατραπῇ τὸ ἀποτέλεσμα. Πρόσφατο παράδειγμα τῆς ἐπὶ ἐπεισόδια τοῦ ἀγῶνα ποὺ ἔπαιξε πρὶν ἀπὸ ἓνα μῆνα μετὰ τοῦ ἑθνικοῦ καὶ τοῦ Ἑθνικοῦ. Κάπου ἡ ἀπογοήτευσιν καὶ ὁ ἐκνευρισμὸς τοῦ διαιτητῆ, μπορεῖ εὐκόλα νὰ καταλήξῃ ἐν τῇ ἑξῆς ἐπὶ ἐπεισόδια ποὺ ὅλοι τὰ ἐ- κτείναν γιὰ νὰ ἀποφύγουν τὶς κυρώ- σεις καὶ ἐπὶ πλέον γιὰ νὰ ἀνατραπῇ τὸ ἀποτέλεσμα. Πρόσφατο παράδειγμα τῆς ἐπὶ ἐπεισόδια τοῦ ἀγῶνα ποὺ ἔπαιξε πρὶν ἀπὸ ἓνα μῆνα μετὰ τοῦ ἑθνικοῦ καὶ τοῦ Ἑθνικοῦ. Κάπου ἡ ἀπογοήτευσιν καὶ ὁ ἐκνευρισμὸς τοῦ διαιτητῆ, μπορεῖ εὐκόλα νὰ καταλήξῃ ἐν τῇ ἑξῆς ἐπὶ ἐπεισόδια ποὺ ὅλοι τὰ ἐ- κτείναν γιὰ νὰ ἀποφύγουν τὶς κυρώ- σεις καὶ ἐπὶ πλέον γιὰ νὰ ἀνατραπῇ τὸ ἀποτέλεσμα. Πρόσφατο παράδειγμα τῆς ἐπὶ ἐπεισόδια τοῦ ἀγῶνα ποὺ ἔπαιξε πρὶν ἀπὸ ἓνα μῆνα μετὰ τοῦ ἑθνικοῦ καὶ τοῦ Ἑθνικοῦ. Κάπου ἡ ἀπογοήτευσιν καὶ ὁ ἐκνευρισμὸς τοῦ διαιτητῆ, μπορεῖ εὐκόλα νὰ καταλήξῃ ἐν τῇ ἑξῆς ἐπὶ ἐπεισόδια ποὺ ὅλοι τὰ ἐ- κτείναν γιὰ νὰ ἀποφύγουν τὶς κυρώ- σεις καὶ ἐπὶ πλέον γιὰ νὰ ἀνατραπῇ τὸ ἀποτέλεσμα. Πρόσφατο παράδειγμα τῆς ἐπὶ ἐπεισόδια τοῦ ἀγῶνα ποὺ ἔπαιξε πρὶν ἀπὸ ἓνα μῆνα μετὰ τοῦ ἑθνικοῦ καὶ τοῦ Ἑθνικοῦ. Κάπου ἡ ἀπογοήτευσιν καὶ ὁ ἐκνευρισμὸς τοῦ διαιτητῆ, μπορεῖ εὐκόλα νὰ καταλήξῃ ἐν τῇ ἑξῆς ἐπὶ ἐπεισόδια ποὺ ὅλοι τὰ ἐ- κτείναν γιὰ νὰ ἀποφύγουν τὶς κυρώ- σεις καὶ ἐπὶ πλέον γιὰ νὰ ἀνατραπῇ τὸ ἀποτέλεσμα. Πρόσφατο παράδειγμα τῆς ἐπὶ ἐπεισόδια τοῦ ἀγῶνα ποὺ ἔπαιξε πρὶν ἀπὸ ἓνα μῆνα μετὰ τοῦ ἑθνικοῦ καὶ τοῦ Ἑθνικοῦ. Κάπου ἡ ἀπογοήτευσιν καὶ ὁ ἐκνευρισμὸς τοῦ διαιτητῆ, μπορεῖ εὐκόλα νὰ καταλήξῃ ἐν τῇ ἑξῆς ἐπὶ ἐπεισόδια ποὺ ὅλοι τὰ ἐ- κτείναν γιὰ νὰ ἀποφύγουν τὶς κυρώ- σεις καὶ ἐπὶ πλέον γιὰ νὰ ἀνατραπῇ τὸ ἀποτέλεσμα. Πρόσφατο παράδειγμα τῆς ἐπὶ ἐπεισόδια τοῦ ἀγῶνα ποὺ ἔπαιξε πρὶν ἀπὸ ἓνα μῆνα μετὰ τοῦ ἑθνικοῦ καὶ τοῦ Ἑθνικοῦ. Κάπου ἡ ἀπογοήτευσιν καὶ ὁ ἐκνευρισμὸς τοῦ διαιτητῆ, μπορεῖ εὐκόλα νὰ καταλήξῃ ἐν τῇ ἑξῆς ἐπὶ ἐπεισόδια ποὺ ὅλοι τὰ ἐ- κτείναν γιὰ νὰ ἀποφύγουν τὶς κυρώ- σεις καὶ ἐπὶ πλέον γιὰ νὰ ἀνατραπῇ τὸ ἀποτέλεσμα. Πρόσφατο παράδειγμα τῆς ἐπὶ ἐπεισόδια τοῦ ἀγῶνα ποὺ ἔπαιξε πρὶν ἀπὸ ἓνα μῆνα μετὰ τοῦ ἑθνικοῦ καὶ τοῦ Ἑθνικοῦ. Κάπου ἡ ἀπογοήτευσιν καὶ ὁ ἐκνευρισμὸς τοῦ διαιτητῆ, μπορεῖ εὐκόλα νὰ καταλήξῃ ἐν τῇ ἑξῆς ἐπὶ ἐπεισόδια ποὺ ὅλοι τὰ ἐ- κτείναν γιὰ νὰ ἀποφύγουν τὶς κυρώ- σεις καὶ ἐπὶ πλέον γιὰ νὰ ἀνατραπῇ τὸ ἀποτέλεσμα. Πρόσφατο παράδειγμα τῆς

νά λήξη τὸ μάτς όταν μπροστὰ ἀπὸ τὸ τέρμα τοῦ Παναθηναϊκοῦ ἔγινε μιὰ κρίσιμη φάση. Ὁ διαιτητὴς μποροῦσε καὶ ἔπρεπε νὰ σημειώσῃ φάουλ. Δὲν τὸ ἔκανε ὅμως γιατί αὐτὸ ἐνδεχομένως νὰ κατεδίκαζε τὸν Παναθηναϊκὸ σὲ ἥττα. Οἱ παίκτες τῆς ΑΕΚ διαμαρτυρήθηκαν δικαιολογημένα καί, πρὶν ἀκόμη περάσῃ ἕνα λεπτὸ, οἱ Παναθηναϊκοὶ πέτυχαν τὸ τρίτο γκολ. Ἀναμφισβήτητα ἦταν κανονικὸ τὸ γκολ αὐτό, ἀλλὰ δὲν θὰ γινόταν ἂν ὁ διαιτητὴς εἶχε καταλογίσει τὸ προηγούμενο φάουλ.

Ἀπὸ τὰ κύρια αἰτία ποὺ ἔχουν προκαλέσει τὴν ἀδυναμία τῶν διαιτητῶν νὰ διευθύνουν ὁμαλὰ τοὺς ποδοσφαιρικοὺς ἀγῶνες, εἶναι καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ περισσότεροὶ προέρχονται ἀπὸ τὰ μεγάλα σωματεία καὶ εἰς βάρος τοὺς δημιουργεῖται πάντα ἡ ἐντύπωση ὅτι ἡ διαιτησία τοὺς γίνεται κατ' ἐντολὴν τῶν σωματείων αὐτῶν. Παράλληλα οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς παλιούς διαιτητὲς ἔχουν πιά φθαρὴ ἀπὸ διάφορα σφάλματα τοῦ παρελθόντος καὶ δὲν ἐμπνέουν ἐμπιστοσύνη στοὺς φιλάθλους καὶ στοὺς παίκτες. Τέλος οἱ περισσότεροι κατέχονται πάντα ἀπὸ τὸ φόβο τῶν ἀποδοκιμασιῶν, πράγμα ποὺ τοὺς δημιουργεῖ μιὰ ἀδικαιολόγητη νευρικότητα ποὺ τοὺς ἐμποδίζει στὸ ἔργο τους.

Εὐθὺν ἔχουν, ὅπως εἴπαμε καὶ στὴν ἀρχή, καὶ οἱ φιλάθλοι καὶ ὁ ἀθλητικὸς τύπος. Ὁ μεγαλύτερος ἀριθμὸς τῶν φιλάθλων ἀγνοεῖ τοὺς κανονισμοὺς τοῦ ποδοσφαίρου καὶ ἡ ἀγνοία αὐτὴ συνδυαζόμενη μετὰ τὸν δημιουργούμενο φανατισμὸ, προκαλεῖ ἀδικαιολόγητες διαμαρτυρίες καὶ ἀποδοκιμασίες τῶν διαιτητῶν, σὲ περιπτώσεις ποὺ δὲν ὑπάρχει λόγος. Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ ὁ ἀθλητικὸς τύπος ἐνισχύει μετὰ διάφορα δημοσιεύματα τὴν νοοτροπία τῶν φιλάθλων νὰ μὴ παραδέχονται τὶς ἀντικανονικότητες τῶν παικτῶν τῶν σωματείων καί, σὲ πολλὲς περιπτώσεις, ὅταν οἱ ποινὲς ἐπιβάλλονται, ἐκστρατεύει γιὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἀπαλλαγὴ τῶν παρεκτραπέντων. Αὐτὸ βέβαια γίνεται μόνο ὅταν πρόκειται γιὰ παίκτες τῶν μεγάλων σωματείων, γιατί γιὰ τοὺς ἄλλους ἀρθρογραφεῖ ἔτσι ὥστε νὰ φανῇ ὑπερμαχος τῶν κανονισμῶν καὶ τῆς δικαιοσύνης.

Καὶ προκύπτει ἕνα ἐρώτημα: Εἶναι δυνατόν νὰ διορθωθῇ ποτὲ τὸ ἐλληνικὸ ποδόσφαιρο; Ἀσφαλῶς ὄχι. Γιὰ νὰ γίνῃ αὐτὸ πρέπει ὅλοι νὰ συνεργαστοῦν. Ἡ συνεργασία αὐτὴ ὅμως, ἐπειδὴ ὑπάρχουν καὶ φιλοδοξίες καὶ συμφέροντα, ἀποκλείεται. Ἡ κατάσταση θὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ ὑφίσταται ὅπως σήμερα, τὰ ἐπεισόδια θὰ συνεχίζονται, ἐλάχιστοι θὰ τιμωροῦνται καὶ τὸ ἐλληνικὸ ποδόσφαιρο θὰ παραμένῃ ὑποανάπτυκτο καὶ τελείως ἀνεπαρκὲς γιὰ μιὰ ἔστω καὶ μικρὴ διεθνή ἐπιτυχία.

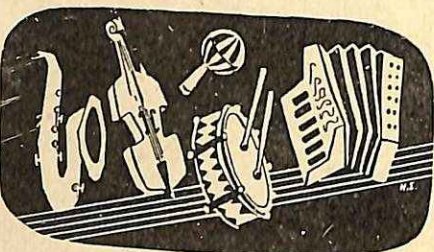
—ΑΓΙΣ ΒΟΥΡΒΟΥΛΗΣ

ΚΡΙΤΙΚΗ

ΜΟΥΣΙΚΗ

Ἡ δεύτερη συναυλία τῆς Συμφωνικῆς Ὁρχήστρας τοῦ Ε.Ι.Ρ., ὑπὸ τὴ διεύθυνση τοῦ Αὐστριακοῦ ἀρχιμουσικοῦ Φράντς Λιτσάουερ, στὸ θέατρο «Κεντρικόν», τῆς 23 Ὀκτωβρίου (τὴν Α' συναυλία δὲν τὴν ἄκουσε ὁ γράφων, γιατί ἔλειπε), ἐπέτρεψε ἕναν ἀνετὸ προσδιορισμὸ τῶν ἀρετῶν καὶ τῶν χαρακτηριστικῶν τοῦ συγκροτήματος καὶ τοῦ ἀρχιμουσικοῦ, πράγμα ποὺ δὲν ἦταν καὶ τόσο εὐκόλο στὸν ἀνοικτὸ καὶ ἐλάχιστο κατὰλληλο χώρο τοῦ Ἐθνικοῦ Κήπου.

Μαέστρος καὶ συγκρότημα στέκονται ψηλότερα ἀπὸ πλεῖστα προβλήματα τε-

χνικῆς, σὲ σημείον ποὺ οἱ παρατηρήσεις τοῦ κριτικοῦ νὰ εἶναι φύσεως καθαροῦ ἐρμηνειολογικῆς. Κύριο μέλημα τοῦ Φράντς Λιτσάουερ εἶναι ἡ μέγιστη δυνατὴ σαφήνεια στὴν ἄρθρωση τῆς ὀρχήστρας καὶ ὁ συγχρονισμὸς τῶν ὀργάνων. Ἀπ' αὐτὸ θὰ ἐξαρτηθῇ ἡ ἔνταση τῶν χρωματισμῶν καὶ κατὰ συνέπεια, ὡς ἕνα ὀρισμένο σημείον βέβαια, καὶ ἡ φύση τῆς ἔρμηνείας. Αὐτὴ τὴ σαφήνεια καὶ τὸν συγχρονισμὸ μπορούμε στὸ ἔξῃ νὰ θεωροῦμε σὰ μιὰ μόνιμη ἀρετὴ τοῦ μαέστρου καὶ τῆς ὀρχήστρας.

Τὸ πρόγραμμα τῆς συναυλίας ἄρχισε μετὰ τὸ «Κοντσέρτο δωματίου» ἀριθ. 10 τοῦ Πιέτρο Λοκατέλλι (1693 - 1764), μεγάλου καὶ παραγωγικώτατου συνθέτη τοῦ Ἰταλικοῦ «μπαρόκ», ποὺ τελείωσε τὶς ἡμέρες τοῦ στοῦ «Αμστερνταμ» τῆς Ὁλλανδίας. Εἶναι ἕνα ἔργο σὲ τρία μέρη, στὸ ὁποῖο ὁ συνθέτης δίνει περισσότερη σημασία στὴν ἀνέλιξη τῆς μελωδικῆς γραμμῆς (πράγμα δικαιολογημένο, ἀλλῶστε, ἀφοῦ ὁ Λοκατέλλι ἦταν βιολιστὴς), παρὰ στὴν ἡχητικότητα ὁλόκληρου τοῦ σώματος τῶν ἐγχόρδων ποὺ οἱ συνθέτες τῆς ἐποχῆς ἐπετύγχαναν μεταχειριζόμενοι τὰ ὄργανα ὅπως ἀκριβῶς καὶ τὶς ἀνθρώπινες φωνές. Ὁ Φράντς Λιτσάουερ, μετὰ τὴν ἔρμηνεία του, ἀπέδωσε τὸ ἔργο στὴν ἐποχὴ του: Ὁ ἦχος τῆς ὀρχήστρας εἶχε μιὰ πομπικότητα καθαρὰ «μπαρόκ», γιὰ τὴν ὁποία δύσκολα θὰ θεωροῦσε κανεὶς τὸ ἔργο ἄξιο, κρίνοντας ἀπὸ τὴ «γραμμικὴ» γρα-

στὸ «Τρίτο Κοντσέρτο» γιὰ πιάνο τοῦ

Μπετόβεν, πλασιωμένη ἀπὸ μιὰ ὀρχήστρα ποὺ τῆς συμπαραστάθηκε σὰν ἰδεώδης συνεργάτρια, ἡ Μαρία Χαίρογι-ώργου - Σιγάρα ὠλοκλήρωσε μιὰ ἐρμηνεία τυπικὰ μπετοβενική: μιὰ συναινεματικὴ κατάφαση, ἕνας ρωμαλέος ρομαντισμὸς, ποὺ δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ ἦταν ὑπερβολικὰ καινούργιος τὴν ἐποχὴ ποὺ ὁ Μπετόβεν ἔγραφε τὸ κοντσέρτο αὐτό (1800) ὄχι γιὰ τὰ σύγχρονα Στάινγουαι καὶ Πλεγιέλ, ἀλλὰ γιὰ τὰ πρῶτα χαμμερκλαδὴρ - «πιάνο μετὰ σφουριά». Ὁ ἦχος τῆς, καθαρὸς καὶ μεστός, διατήρησε μέχρι τέλους τὶς ἀρετὲς του, παίρνοντας μόνο σὲ ὀρισμένες τρίλλιες μιὰ ἀδιόρατη ὀξύτητα, γιὰ τὴν ὁποία, καθὼς ὑποφιαζόμαστε, θὰ φταίῃ μάλ-λὸν τὸ ὄργανο παρὰ ἡ σολίστ.

Στὸ δεύτερο μέρος τῆς συναυλίας ἀκούσαμε τὴ «Μουσικὴ τοῦ Φοίνικος» τοῦ Γιάννη Χρήστου. Ἔργο ῥαϊκό, καλο-γράμμενο, θαυμάσια ἐνωρηστρομένο, ποὺ κρατεῖ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἀκροατῆ ἀδιάπτωτο. Αὐτὴ ἡ σειρά τῶν συμφωνικῶν μεταμορφώσεων ἐνὸς θέματος ἀνήκει στὶς σελίδες ἐκεῖνες ποὺ μποροῦν νὰ ἀντιπροσωπεύουν κατὰ τὸν Ἰσπανικὸ τρόπο τὴ νεώτερη μουσικὴ φιλάδα. Βέβαια, ὑπάρχουν ὀρισμένοι ψιθυροὶ ἐγχόρδων ἐπάνω σὲ μιὰ στίξη χάλκινων ποὺ θυμίζουν ἀόριστα Ντε-πυσσύ, ὀρισμένες μελωδικὲς κατασκευές δωδεκαφθογγικῆς προελεύσεως, καθὼς καὶ μερικὲς σάλπιγγες ποὺ θυμίζουν κατὰ τὸν Μπάρτοκ τοῦ Κοντσέρτου γιὰ Ὁρχήστρα. Ὅλα αὐτὰ ὅμως δὲν μειώνουν τὴν ἀξία τοῦ ἔργου, οὔτε καὶ τοῦ συνθέτη, ὁ ὁποῖος ἀναζητᾷ (καὶ κἀνὶ θαυμάσια) τὴν πρωτοτυπία σὲ μιὰ ἐξυπνὴ μεταχείριση τῶν τρεχόντων ὑφολογικῶν στοιχείων τῆς ἐποχῆς.

Ὅσο γιὰ τὸν μαέστρο Λιτσάουερ καὶ τὴν ὀρχήστρα, αὐτοὶ ἀπέδωσαν τὸ ἔργο (πραγματικὰ δυσκολώτατο) κατὰ τρόπο ἀψογο, ποὺ πραγματικὰ ἀξίζει συγχαρητήρια.

Ἡ συναυλία τελείωσε μετὰ τὴν 40ῃ Συμφωνία σὲ σὺλ ἐλάσσονα τοῦ Μότσαρτ. Διατηρώντας πάντα ἕνα ἰδεώδη συγχρονισμὸ τῶν ὀργάνων, ὁ μαέστρος Λιτσάουερ ἄφησε τὴ μάζα τῶν ἐγχόρδων νὰ καλύψῃ ἀνεπαίσθητα ἕνα ὄγκο στὰ, ποὺ ὥστόσο διατηροῦσαν αὐτοῦ, ἡχοῦ ἐπαρκὴ γιὰ τὴν ἔρμηνεία. «Ἀντάντε» τοῦ ἀριστοτεχνικοῦ ἀποδοῦν ποὺ θὰ ἔπρεπε νὰ θεωρηθῇ σὰν πρόδρομος τῶν συμφωνιῶν τοῦ Μπετόβεν, ποὺ ἐσώτερο παρὰ τὸ Μπετόβεν, ἀποδόθηκε μετὰ μιὰ παραδόξη σοβαρότητα, καὶ τὸ Μενουέττο κατὰ ἕνα τρόπο βίαιο καὶ δραματικὸ, σ' ἕνα χρόνον αἰσθητὰ ταχύτερο τοῦ συνήθους. Τὸ Φινάλε τοῦ ἔργου κινήθηκε στὸ αὐτὸ συναισθηματικὸ κλίμα.

ΕΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ

Η ΕΚΤΗ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ

Εἰσαγωγικά - Γενικὴ θεώρηση

Ἡ Πανελλήνιος Ἐκθεσις εἶναι θεσμὸς ἀναγκαῖος γιὰ τὴν στάθμιση τῶν δυνατοτήτων τῆς χώρας μας στὸν τομέα τῶν εἰκαστικῶν τεχνῶν. Οἱ ἐπιτυχεῖς παρουσίες τῶν ἐπιτευγμάτων τῆς ἐλληνικῆς τέχνης σὲ διεθνεῖς στίβους ἀμίλλης, κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια, μᾶς βεβαιώνουν γιὰ τὴν ὑψηλὴν στάθμη τῆς. Σκοπὸς τῆς ἔκθεσης αὐτῆς εἶναι νὰ ἐπιδείξῃ τὸ καλλιτεχνικὸ δυναμικὸ μας, περισσότερο βέβαια σὲ βάθος παρὰ σὲ ἔκταση. Ὡστόσο, ὅσο μεγαλύτερη εἶναι ἡ συμμετοχὴ τῶν καλλιτεχνῶν, τόσο περιορίζεται καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἔργων ποὺ παρουσιάζουν καὶ μαζί περιορίζεται ἡ

Πολλοὶ ἄνθρωποι δὲν πιστεύουν στὰ ψέμματα ὡς τὴ στιγμή ποὺ πατρεύονται ἕνα.

NAT PENTAI

δυνατότητα ἐπαφῆς μας μετὰ τὸν πυρῆνα τοῦ ἔργου τους. Στὸν κύριο αὐτὸ σκοπὸ ἐνυπάρχει ὁ δεύτερος σκοπός, ποὺ εἶναι παιδευτικός. Παιδευτικὸς γιὰ τοὺς νέους καλλιτέχνες, ποὺ θὰ δοῦν τὰ ἔργα τοὺς σὲ σύγκριση μετὰ τὰ ἔργα τῶν δασκάλων. Θὰ σπουδάσουν τὸν τρόπο μετὰ τὸν ὁποῖο ἀντιμετωπίζουν ἐκεῖνοι τὰ προβλήματά τους, θὰ μελετήσουν τὶς τάσεις τοὺς καὶ θὰ βοηθηθοῦν στὸ δικό τους προσανατολισμὸ. Εἶναι ἀκόμα παιδευτικὸς καὶ γιὰ τὸ πλατύτερο κοινὸ ποὺ, μέσα ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν καλῶν, τῶν δοκιμασμένων ἔργων, θὰ εἰσαχθῇ στὸν κόσμον τοῦ ῥαΐου - τὸν κόσμον ὁ ἄνθρωπος κατανικᾷ τὸν ἄνθρωπο καὶ ἀδελφώνεται μετὰ τὴν παγκόσμια ψυχὴ. Ἡ ἔλλειψη συστήματος καὶ θετικοῦ κρατικοῦ ἐνδιαφέροντος δημιούργησαν μιὰ μόνιμη διαμάχη καὶ ἀταξία ἀνάμεσα στοὺς καλλιτέχνες καὶ τὸν ὑπουργεῖο Παιδείας, γύρω ἀπὸ τὸν θεσμὸ τῶν Πανελληνίων Ἐκθέσεων. Ἀποτέλεσμα αὐτῆς τῆς διαμάχης εἶναι ἡ ἀπουσία καλλιτεχνικῆς εὐθύνης, ποὺ χαρακτηρίζει τὴν ΣΤ' Πανελληνίαν Καλλιτεχνικὴ Ἐκθεση ποὺ ἀνοίξε στὸ Ζάππειο. Ἀπουσία εὐθύνης στὴ συμμετοχὴ τῶν καλλιτεχνῶν καὶ ἀπουσία εὐθύνης στὴν ἐπιλογὴ τῶν ἔργων καὶ στὸν τρόπο προβολῆς τους. Βέβαια, ὅπως τονίζει ὁ πρόεδρος τῆς κριτικῆς ἐπιτροπῆς σὲ σημείωμά του στὸν κατάλογο τῶν ἔργων τῆς Πανελληνίου, «παρουσιάσθη ἱκανὸς ἀριθμὸς ἔργων, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν διὰ τὴν χώραν μας σημαντικὴν πρόοδο τῆς τέχνης. Ἡ ἐλληνικὴ τέχνη, δηλαδή, ἐμφανίζει πορεῖαν ἀνόδου ἀξιόλογον, πρᾶγμα τὸν ὁποῖον ἐπιβεβαιοῖ καὶ ἡ ἀθρόα

συμμετοχὴ καλλιτεχνῶν εἰς τὴν ἔκθεσιν.» Ὡστόσο, ἡ γενικὴ θεώρησή της δίνει μιὰ κατακερματισμένη εἰκόνα τῆς καλλιτεχνικῆς προσπάθειάς μας μετὰ ἐξαρθρωμένη τὴν κλιμάκωση τῶν ἐπιτευγμάτων τῆς.

Μιὰ ὁποιαδήποτε ἀτομικὴ καλλιτεχνικὴ ἔκθεση παρουσιάζει τὸ δικό της ἐνδιαφέρον. Γνωρίζεις ἕνα καινούργιο πλῆθος, ἔρχεσαι σὲ ἐπαφὴ μ' ἕνα ἔργο, μετὰ τὴν ἱστορία τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς, περισσότερο ἢ λιγότερο σημαντικῆς. Ἀλλὰ στὴν ΣΤ' Πανελληνίαν προχωρεῖς ἀνάμεσα σ' ἕνα κόσμον ξένο, πολὺδου, ποὺ δὲν προφταίνει νὰ συλλάβῃς τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς φυσιογνωμίας του, καθὼς κυλᾷ διασπαστικὰ μέσα στὸ φῶς καὶ στὴ σκιά. Οἱ θρασεῖς φωνάζουν καὶ διαγκωνίζονται νὰ προβληθοῦν, οἱ δειλοὶ κρύβονται στὶς γωνίες, οἱ ἀδιάφοροι κυλοῦν ἀδιασφύρετα μέσα στὸ γενικὸ ρεῦμα. Οἱ γνωστοὶ σου γίνονται ἀγνωστοὶ καὶ οἱ ἀγνωστοὶ εἶναι γριφώδεις. Πῶς νὰ διαλέξεις τὶς ψηφίδες γιὰ νὰ γράψῃς τὸ πρόσωπο αὐτῆς τῆς ἔκθεσης, πῶς νὰ συλλάβῃς τὸ αὐτὸ σου τὴν ἀληθινὴ ὁμιλίαν τῆς ψυχῆς τῆς, μέσα ἀπὸ τὴ χλαοὴ τῶν ἀναρθρῶν ἡχῶν; Πεντακόσιοι περίπου εἶναι οἱ ἐκθέτες. Ὑπέργιοι καλλιτέχνες καὶ νέα παιδιά ποὺ ψελλίζουν, καλλιτεχνικὲς τάσεις τοῦ περασμένου αἰῶνα καὶ τῆς ἐντελῆς νέας ἐποχῆς, ἐπαγγελματίες καὶ ἐρασιτέχνες συμφύρονται σὲ μιὰν αὐθαίρετη κλιμάκωση προβολῆς. Ποιὲς σκέψεις καθωδήγησαν τὴν κριτικὴ ἐπιτροπὴ; Ποιὸς ἦταν ὁ στόχος τῆς; Κέρδισε ἔκταση ἡ ἔκθεση (ἔκταση σὲ ἀριθμὸ συμμετοχῆς καλλιτεχνῶν) καὶ ἔχασε βάθος - καὶ μαζί χάθηκε καὶ τὸ ἀληθινὸ πρόσωπο τῆς σύγχρονης ἐλληνικῆς τέχνης. Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ γνωρίσῃς ἕνα καλλιτέχνη καὶ νὰ σταθμίσεις τὴ θέση ποὺ κατέχει στὸ στίβον μας ἀπὸ ἕνα ὡς τρία ἔργα, ὅπως ὀρίζει ὁ κανονισμὸς τῆς Πανελληνίου; Τὰ ἔργα αὐτὰ ἀποτελοῦν μιὰ λεπτομέρεια τοῦ συνολικοῦ τοῦ ἔργου, καλὴ ἢ κακὴ, ποὺ δὲν μποροῦν νὰ καθορίσουν τὴ θέση του, οὔτε νὰ συμβάλουν σημαντικὰ στὴ διαμόρφωση τῆς γενικῆς εἰκόνας τῆς τέχνης μας, ὅταν μάλιστα, ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, ὁ ἐρασιτέχνης ἢ σπουδαστής, μετὰ τὴν συνδρομὴ τῆς τύχης ἢ τοῦ δασκάλου, κἀνὴ ἕνα πινάκκα ὑποφερτὸν - καὶ ὁ ὑποφερτὸς πινάκας, τὸ μοναδικὸ ἔργο του, ἐκτίθεται στὴν Πανελληνίαν. Αὐτὸς ὁ ἐκθέτης, λοιπόν, εἶναι ὠλοκληρωμένος καλλιτέχνης καὶ ἀντιπροσωπεύει τὴν ἐλληνικὴ τέχνη; Εἶναι θεμελιώδης σφάλμα τοῦ θεσμοῦ τῆς Πανελληνίου νὰ ἐκλέγῃ ἔργα καὶ ὄχι καλλιτέχνες. Τὸ ἀνώτατο ὄριο ἔκθεσης τριῶν ἔργων γιὰ κάθε καλλιτέχνη θὰ

"ΑΡΙΣΤΟΝ"
ΩΡΟΛΟΓΙΑ - ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ

*

ΛΕΚΚΑ 2 - ΤΗΛ. 28-210
ΑΘΗΝΑΙ

ήταν παραδεκτό μόνο για μία έκθεση πωλήσεων και όχι για καλλιτεχνική έκθεση. Μάλλον θα ήταν σωστότερο να καλούνται κάθε χρόνο ώριμοι καλλιτέχνες, πενήντα ή εκατό, με τη σειρά, καλλιτέχνες που να έχουν να επιδείξουν ζωντανή και πληρέστερη δημιουργία, να τους μοιράζεται ο χώρος του Ζαππείου και εκεί να εκθέτουν όσα έργα θέλουν ή όσα χωρούν. Και η κριτική επιτροπή να είναι περισσότερο σύμβουλος παρά κριτής. Τότε θα μπορούσαμε να έχουμε αληθινή εκπροσώπηση της τέχνης μας και οι νέοι θα είχαν τη φιλοδοξία να φτάσουν στο επίσημο σημείο να κληθούν και αυτοί να πάρουν την ελεύθερη θέση τους στο χώρο της αμιλλας.

Πώς υπηρέτησε όμως ο σκοπός της Πανελληνίου; Κατ' αρχήν, και ίσως εν όψει της άταξίας της, πολλοί από τους σοβαρότερους καλλιτέχνες μας απέφυγαν να εκθέσουν, όπως ο Σπυρόπουλος, ο Μόραλης, ο Παπάς, ο Τσαρούχης και άλλοι, ενώ μερικοί εξέθεσαν σαν να ήταν υποχρεωμένοι να το κάμουν, όπως ο Κοντόπουλος, που έδωσε ένα μόνο πίνακα του - που είναι και το πιο σημαντικό έργο στην έκθεση. Άλλοι δεν προσφέρουν τον καλύτερο εαυτό τους, όπως ο Σπύρος Βασιλείου, η δίνουν έργα κατώτερα της αξίας τους, όπως ο Γκρέκο του 'Απάρτη, η σε έλαφρα ύλη, όπως ο Τσοῦχος, η παρουσιάζουν παλαιότερα ή και παμπάλαια έργα, που μερικά τους μάλιστα έχουν ξαναεκτεθεί σε Πανελλήνιους, όπως ο Τόμπρος, ο Γερανιώτης, ο Λαζαράς, ο Νικόλας. Τούλάχιστον στην τελευταία περίπτωση δεν θάπρεπε να τεθεί αυστηρός φραγμός από τον κανονισμό της έκθεσης, με ποιή, έπειδή είναι δύσκολος ο έλεγχος, τον μόνιμο αποκλεισμό; Με τον τρόπο, λοιπόν, που ανταποκρίθηκαν πολλοί καλλιτέχνες μας στο προσκλητήριο της Πανελληνίου, πώς είναι δυνατόν να συντεθεί ή αληθινή φυσιογνωμία του καλλιτεχνικού παρόντος μας και να οδηγηθούμε προς ένα ευτυχέστερο μέλλον;

Η υποχωρητική ή συμβιβαστική τάση της κριτικής επιτροπής, όφειλόμενη στην ανομοιογένεια της καλλιτεχνικής καταγωγής των μελών της, επέτρεψε να εκτεθούν έργα ασυμβίβαστα με την αποστολή της έκθεσης, έργα που άλλοιώνουν τη μορφή της, που με κόπο πολύ μπορεί κανείς να συλλάβει. Άναλυτικότερα θα ασχοληθούμε σε άλλο σημείωμα. Έδώ πρέπει να υπογραμμισθεί η πληθωρική συμμετοχή των νέων. Είναι πολλοί οι άξιοι απ' αυτούς, που τσαβούν το δικό τους δρόμο χωρίς να περιμένουν να διδαχθούν από τους παλαιότερους. Άλλά είναι πάρα πολλοί οι έρασιτέχνες, οι σπουδαστές - ένα πλήθος άγνωστων, που δεν εκφράζουν τίποτε και που η αποδοχή των έργων τους στην έκθεση δεν αποτελεί ενθάρρυνση. Τα μέσα από τα υπερχίλια έργα, που καλύπτουν τους τοίχους του Ζαππείου, είναι

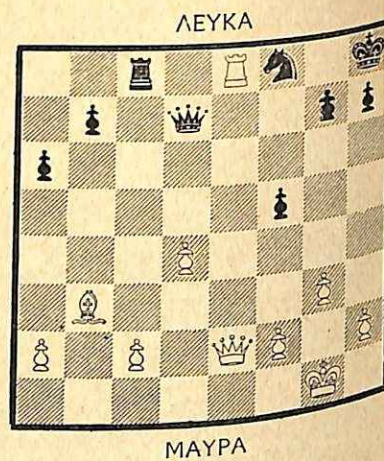
«σπουδές», δεν είναι έργα. Καλές ή κακές «σπουδές». Άλλά η «σπουδή» δεν έχει θέση σε μία αντιπροσωπευτική έκθεση.

Είναι φυσικό να μην έχη χαρακτήρα η Πανελλήνιος, προγραμματισμένη καθώς είναι να μην υπηρέτη καμιά ώριμη καλλιτεχνική τάση - κι ως το όνομά της αυτό το πρόεδρος της κριτικής επιτροπής στο σημείωμα του καταλόγου των έργων «κύριον χαρακτηριστικόν της έκθεσεως». Έδώ εκπροσωποῦνται όλα τα κινήματα ενός αιώνα καλλιτεχνικής ζωής - ο ρομαντικός νατουραλισμός, ο ιμπρεσιονισμός, η σχολή του Μονάχου, ο γερμανικός εξπρεσιονισμός του μεσοπόλεμου, ο υπερρεαλισμός, η αφηρημένη τέχνη. Το τελευταίο αυτό κίνημα κερδίζει ολοένα έδαφος και ανάμεσα στους νεότερους καλλιτέχνες μας και ανάμεσα στους παλαιότερους. Σ' αυτή την εργασία των καλλιτεχνών μας υπάρχουν δέβια πολλές ξένες μιμήσεις ή άπηχίσεις, όπωςδήποτε όμως υπάρχουν έργα βιωμένα καλλιτεχνικά, όπως υπάρχουν και άλλα απάρδεκτα. Η άσφαής θέση της κριτικής επιτροπής δίνει και το κύριο όπλο για την θεωρητική αντιμετώπιση της άνεικονικής τέχνης. Συγκεκριμένα, η γλυπτική της Μενεγάκη - Εύθυμιάδη, σε σφυρηλατημένο σίδηρο και χαλκό, εντάχθηκε στο τμήμα της διακοσμητικής - αλλά του Λευκαδίτη και της Μυλωνά τα έργα χαρακτηρίστηκαν γλυπτικά. Και όμως, της Μενεγάκη ή εργασία έχει ένα πλαστικό νόημα, που δεν υπάρχει στα έργα των δύο άλλων. Λοιπόν, το έρώτημα είναι: Πού βρίσκονται τα σύνορα της «μειζονος» και της «ελάσσονος» τέχνης;

Το πλήθος των έργων της αφηρημένης τέχνης από τη μια μεριά και από την άλλη η απόλυτα καλλιτεχνών με έντονο τον ελληνικό τους χαρακτήρα, όπως ο Μόραλης και ο Τσαρούχης, αφαίρεσαν από την ΣΤ' Πανελλήνιο την ελληνικότητα. Γιατί η αφηρημένη τέχνη έχει μόνο ένα πρόσωπο, το δικό της, όπως και η νέα ποίηση έχει μόνο μία φωνή, τη δική της. Οι διακυμάνσεις, σχεδόν, μονότροποι. Ίσως αυτό να είναι το προσόν και το μειονέκτημά της. Μόνο η παρουσία στην έκθεση έργων με γνώριμα, οικεία τοπία θυμίζει 'Ελλάδα. Ίσως ζούμε την έπική περίοδο της νέας μας τέχνης, ίσως βρισκόμαστε στο στάδιο εκείνο το πυρετικό, που ο έθνικός οργανισμός αντιπαλεύει με τα ξένα κύτταρα για να τα αφομοιώσει και να τα κάνει σάρκα του και αίμα του. Άν ή ΣΤ' Πανελλήνιος μας παρουσιάζεται άτυχης στη σύνοψη της προσφοράς της (και ή άτυχία της αρχίζει από τον δραβευμένο κατάλογο των έργων), ωστόσο μας φέρνει κ' ένα έλπιδοφόρο μήνυμα. Είναι από τους νέους. Από πολλούς νέους καλλιτέχνες με σοβαρές ικανότητες και με συνείδηση των προσπαθειών τους.

-ΑΝΑΤΟΛΗΣ ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ

ΣΚΑΚΙ

Άσκησις άρ. 121
Από μίαν παρτίδα

Λευκά (10): Ρη1. Βε2. Πε8. Α63.
Σα2. γ2. δ4. ζ2. η3. θ2.
Μαύρα (9): Ρθ8. Β87. Πγ8. Ιζ8.
Σα6. 67. ζ5. η7. θ7.

Ίδου μία ωραία άσκησις δια να δοκιμάσετε τας... δυνάμεις σας στο σκάκι. Ύποθετειςθω ότι έχετε τα Λευκά και είναι ή σειρά σας να παίξετε. Ποίαν συνέχεια θα διαλέγατε τον εαυτό σας; Πάντως πρέπει να θεωρήσετε τον εαυτό σας αρκετά καλό σκακιστή εάν μέτε στην παρτίδα. Ποία είναι λοιπόν... ή θαυμασία κίνησης;

Άσκησις άρ. 122
Από μίαν παρτίδα

Λευκά (5): Ρθ1. Βζ5. Πε1. Σα3.
α6.
Μαύρα (6): Ρ68. Βγ4. Πζ4. Σ67.
γ6. η7.

Και μία θέσις από φάσιν μίας παρτίδας. Είναι ή σειρά των Λευκών να παίξουν.

Πώς πρέπει να μετακινήσουν τους πεσσούς των δια να εξασφαλίσουν την νίκη;

Η παρακάτω άσκησις, λίαν διδακτική δια τους άσθενεστέρους παίκτας, δείχνει πόσον επικίνδυνη είναι συχνά μία άπλη κίνησης πιονιού όταν δεν είναι μελετημένη από πάσης άποψέως, όπως πρέπει φυσικά δια οίανδήποτε κίνησην πεσσού.

Άσκησις άρ. 123
Από μίαν παρτίδα

Λευκά (16): Ρε1. Βδ1. Πα1. θ1.
Αγ1. ζ1. Ιη1. Ιδ2. Σα2. 62. γ2. ε5.
ε2. ζ2. η2. θ2.
Μαύρα (15): Ρε8. Βδ8. Πα8. θ8.
Αγ8. ζ8. Ιη4. Σα7. 67. γ7. ε7.
ζ7. η7. θ7.

ΘΕΑΤΡΟ

«Ο ΕΜΠΟΡΟΣ ΤΗΣ ΒΕΝΕΤΙΑΣ»

του Σαίξπηρ

Στο «Εθνικόν»

Έχουν γραφή τόσα πολλά για τον λευταία με το ανέβασμά του στο 'Εθνικό Θέατρο δόθηκαν στο κοινό τόσες λεπτομερειακές πληροφορίες, ώστε μπορούμε να πάρουμε για δεδομένο ότι όλοι ξέρουν περί τίνος πρόκειται και να προχωρήσουμε σ' αυτό που πιστεύουμε πως είναι το πιο σημαντικό για κάθε κλασικό θεατρικό έργο, δηλαδή στον τρόπο που ο σκηνοθέτης αντιμετώπιζει το παρουσιασμό του.

Ο 'Αλέξης Μινωτής είδε πολύ σωστά στον Σάυλσκ κάτι πέρα από τον συνηθισμένο τύπο του τοκογλύφου, που του δίνεται ή εύκαιρία να ξεσπάσει το μίσος του πάνω σ' έναν ευγενικό εκπρόσωπο της χριστιανότητας.

Ο Σάυλσκ δεν είναι μία οποιαδήποτε μορφή, και το πείσμα του και ή δίψα του για εκδίκηση έχουν πολύ βαθεία τις ρίζες τους μέσα στην καταφρόνια και το μαρτύριο της εβραϊκής φυλής. Και μπορεί να είπωθή πως ο Σαίξπηρ, με τη δημιουργική του διαίσθηση, στάθηκε ο πρώτος χριστιανός δραματογράφος που εξέφρασε απaráμιλλα τον πόνο και τη μοίρα του 'Εβραίου. Παρουσιάζει δέβια όλους τους χριστιανούς ευγενικούς και αφιλόκεδρους, αλλά μέσα απ' αυτή την ευγένεια και την αφιλοκέρδεια, που είναι πάντα μονόπλευρες, δείχνει πόσο τα έκλεκτα αυτά θλαστήρια της άλλης θρησκείας βοηθούν κάθε στιγμή, με κάθε τους λόγο και με κάθε τους στάση, στο μεγαλωμα της παρεξήγησης που ανάγεια χωρίζει τους όπαδους των δύο θρησκειών. Ο ευγενικός έμπορος της Βενετίας, ο Τζενάρο, και πριν ακόμη έρθη σε καμία έπαφή ή σύγκρουση με τον Σάυλσκ, τον έβριζε και τον καταφρονούσε, όπως δεν θα τολμούσε ούτε θα έδαζε με το νου του να κάνει για ένα χριστιανό, που θα δάνειζε με τόκο και θ' αγαπούσε το χρήμα.

Από την πρώτη κιόλας συνάντησή τους του φέρεται περιφρονητικά και δεν παύει ως την τελευταία στιγμή να τον έξωθή στα άκρα.

Ο Σάυλσκ αγαπάει το χρήμα γιατί είναι ή μόνη δύναμη που ή φυλή του μπορεί ν' αποκτήσει μέσα σ' αυτόν τον χριστιανικό κόσμο, που ή αγάπη και ή γενναιοδωρία του μόλις της επιτρέπουν να ζή στο περιθώριο.

Συλλογίστηκε κανείς ποτέ τί άλλο έμενε στον 'Εβραίο εκτός από το χρήμα για να ν' απορροφή και να σταθί σ' αυτόν τον φοβερό χριστιανικό μας κόσμο; Και έτσι ή απαίτηση της λίτρας του κρέατος δεν μπορεί να φανή παράλογη κι

όπάνθρωπη. Είναι ή εύκαιρία που δίνεται σ' έναν κυνηγημένο να νοιώσει πως είναι κάτι, να κάνει τους άλλους να πονέσουν μία φορά όπως τον κάνουν αυτόν να πονή κάθε μέρα.

Γι' αυτό και ο Σάυλσκ όμορφαίνει παίρνοντας τη μορφή του διαμαρτυρόμενου και του έκδικητή.

Άκριβώς αυτή στάθηκε ή σημαντική συμβολή του 'Αλέξη Μινωτή στην έρμηνεία του Σάυλσκ, που ξέφυγε από τον συνηθισμένο κλαυθμηριστικό γελοιογραφικό τύπο που όχι μόνον το ελληνικό θέατρο, αλλά και μία μεγάλη μερίδα του παγκόσμιου θεάτρου έχει υιοθετήσει.

Ο Σάυλσκ παρουσιάζεται από την πρώτη κιόλας σκηνή σαν ένας άνθρωπος όχι μόνο πολύ πλούσιος, αφού μιλάει για χιλιάδες τάλληρα, αλλά σαν κάποιος που έχει συναίσθηση του πλούτου και της δύναμής του. Δεν είναι ένας συνηθισμένος μικροτοκογλύφος τσιγκούνης. Ξέρει καλά τί μπορεί να κάνει μ' αυτό που κρατάει στα χέρια του και ξέρει ακόμη καλύτερα πως οι άλλοι, οι χριστιανοί, μόνο γι' αυτό τον άνεχονται και δεν χάνουν εύκαιρία να τον φτύσουν και να τον περιγελάσουν, όπως ο ευγενικός έμπορος της Βενετίας, ο Τζενάρο. Δε δέχεται ο Σάυλσκ τους εξευτελισμούς με χαμόγελο, δε γλείφει τους ευγενικούς αντιπάλους του. Πονάει. Πονάει βαθεία και ή εκδίκησή του είναι ή εκδήλωση της πληγωμένης του ανθρώπινης περηφάνειας. Οποιοσδήποτε ακούσει στην αρχή της τρίτης πράξης τον Σάυλσκ να έξηγη την εκδίκησή του, να λήη τα εξάσια λόγια: «Κι όλα αυτά γιατί; Γιατί είμαι 'Εβραίος. Δεν έχει μάτια ο 'Οδριός; Δεν πονάει όπως οι άλλοι; Άν τον τρυπήσουν δε ματώνει;», δεν μπορεί παρά να δη πόσο δικαίη είναι ή δίψα της εκδίκης του.

Η εκδίκηση αυτή γίνεται πια για τον Σάυλσκ έπιτακτική όταν τον εγκαταλείπει και το μοναδικό πλάσμα που αγαπάει στον κόσμο, ή κόρη του, και ή έκταση που δίνεται στην υπόθεση από τους ίδιους τους χριστιανούς κάνει τον Σάυλσκ να νοιώθει σαν ή συνισταμένη της φυλής του που της δίνεται ή μοναδική εύκαιρία να σταθεί αντιμέτωπη στους ισχυρούς αντιπάλους της και να πάρη το δικίο της.

Ο Σάυλσκ του κ. Μινωτή έχει μία πονεμένη λεβεντιά που συναρπάζει, καθώς μας παρουσιάζει έναν καινούργιο ήρωα στη θέση του ταπεινού φιλέκδικου που είχαμε ως τώρα συνηθίσει να βλέπουμε. Βαθαίνει και πλουτίζει το

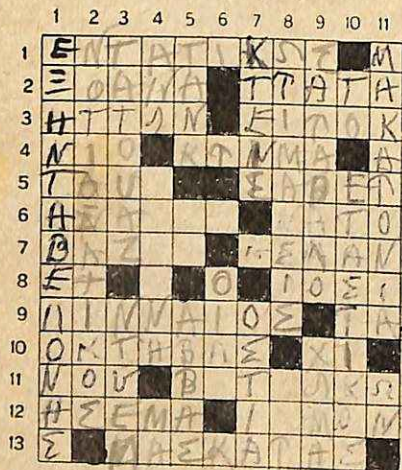
Η
ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ
ΚΑΙ
ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ
ΣΤΟ
«ΕΞΕΤΡΑ»

Ο ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ "ΕΚΛΟΓΗΣ,"

Ο νέος Διαγωνισμός περιλαμβάνει τα τεύχη 191, 192 και 193. Οι λύσεις στέλνονται τμηματικά. Οι λύσεις του τεύχους αυτού (193) πρέπει να βρίσκονται στα γραφεία της «Εκλογής» ως το μεσημέρι της Τρίτης, 15 Νοεμβρίου. Τα αποτελέσματα θα ανακοινωθούν στο τεύχος 194. **Βραβεία:** Οι δύο πρώτοι θα πάρουν από μία ετήσια συνδρομή της «Εκλογής». Οι δύο δεύτεροι θα πάρουν από ένα βιογραφικό λεξικό «Ποιος είναι ποιος» και οι δύο τρίτοι από μία εξάμηνη συνδρομή της «Εκλογής».

ΤΟ ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ

Βαθμοί 24

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ:

1. 'Αποδίδει το κρετσέντο.
2. Μπούφοι, αλλά και... χήνες — 'Ελληνικός χορός.
3. 'Όταν δέν είναι μικρότερος είναι... κατώτερος — Σφάζει με το θαμβάκι.
4. 'Υπάγεται στην έπαρχία Θήρας (δημ.) — 'Επιφώνημα λύπης.
5. Διαπρεπής σύγχρονος 'Ελληνας χειρουργός — Ρέκοντμαν των Βαλκανίων πού, στους τελευταίους Βαλκανικούς, κατετάγη μόλις τέταρτος, στο αγώνισμά του.
6. 'Απειρο... — 'Ιδρύθηκε το 1949.
7. Γι' αυτόν είναι υπερήφανοι οι Μεγαρείς — Πολλές ελπίδες βάσι-σαν σ' αυτήν οι... γέροι.
8. Συμπλεκτικός σύνδεσμος της αρχαίας (αντιστρόφως — 'Εφάμιλλοι (αντιστρόφως).
9. 'Ενα όνομα γνωστό στους έπιστήμονες των βιολογικών κλάδων — 'Αρθρο.
10. Μουσικό... διάστημα (γεν.) — Βλαδερές ακτίνες.
11. Για τον 'Αριστοτέλη είναι «θεία ενέργεια» (γεν.) — 'Ενα μικρό νυκτόβιο έντομο πού υπάρχει σ' όλόκληρη την Εύρώπη (δοτ.).
12. 'Υπονοεί και την αναπόφευκτη (αντιστρόφως) — 'Ενα από τα όστα μας.
13. Δέν είναι πρόσωπο πού εκτιμούμε.

ΚΑΘΕΤΩΣ:

1. Είναι πολύ... σφιχτός.

2. Λέξεις πού εκφράζει ένα προσανατολισμό.
3. Στολισμός του δέρματος (ξεν.) — Γάλλος φυσικός και μαθηματικός, ό ιδρυτής της θεωρίας της Γενικής Δυναμικής.
4. Είναι και γεωγραφικός προσδιορισμός — 'Αρχαία 'Αθηναία εταίρα, πού έκοψε τη γλώσσα της με τα δόντια της για να μη προδώσει μυστικά — Τόσα χρόνια έζησε ό Ρήγας Φεραίος.
5. Κινείται και σε άνώμαλο έδαφος — 'Αρχαία πόλις της Μεσοποταμίας — Τίτλος της Καθολικής 'Εκκλησίας.
6. 'Αναφορική άνωθυμία (καθαρ.).
7. 'Όργανο κομώσεως — 'Αζυμος άρτος.
8. Χρειάζεται στον... όμφακα — Ποταμός της 'Ισπανίας.
9. Κατεστραμμένο πράγμα — Πηγή της ζωής.
10. 'Αρθρο — 'Εξεταστικός, έρευνητικός.
11. 'Ανήκουν στα ζυμαρικά — Κατάληξις μετοχών.

ΤΑ ΤΕΣΣΕΡΑ ΟΚΤΑΡΙΑ

Βαθμοί 5

Πώς μπορείτε να συνδυάσετε τέσσερα όκταρια ώστε τελικά να προκύψει ό αριθμός 15;

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΛΕΟΝΤΑ ΤΟΛΣΤΟΪ

Βαθμοί 14

Θα παραθέσουμε πιδ κάτω την πρώτη παράγραφο από ένα βιβλίο του Λ. Τολστόϊ πού μεταφράστηκε πριν λίγα χρόνια για πρώτη φορά στην 'Ελλάδα. 'Ο ίδιος ό Τολστόϊ, στον πρόλογο της πρώτης έκδοσης αναφέρει ότι την ιστορία αυτή την έγραψε με την «καρδιά του».

Νά το κείμενο:
«Στις 12 Αύγουστου 18... (άκριβως τρεις ήμερες ύστερα από τη δεκάτη επέτειο των γενεθλίων μου) με ξύπνησε ό Κάρλ 'Ιδάνιες στις 7 το πρωί, καθώς χτυπούσε μία μύγα στον τοίχο, κοντά στο κεφάλι μου, μ' ένα ειδικό όργανο φτιαγμένο από χαρτόνι, με ξύλινο μακρύ χερούλι. Το χτύπημά του ήταν τόσο δυνατό, ώστε τραντάχτηκε

ή εικονίτσα του άγιου πού κρεμόταν πίσω από το δρύινο κρεβάτι μου, κ' ή ψόφια μύγα έπεσε πάνω στις μπούκλες μου.»
Ποιό είναι το βιβλίο αυτό του Λ. Τολστόϊ;

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ

Βαθμοί 3

Γεννήθηκε στη Σίφνο το 1850. 'Εκεί έζησε τα περισσότερα χρόνια της ζωής του και εξέλέγετο βουλευτής της από το 1899 έως το 1905. Για ένα μικρό διάστημα διώριστηκε γενικός γραμματέας του Πανεπιστημίου. Με την ίδρυση της 'Ακαδημίας εκλέγεται από τους πρώτους ακαδημαϊκούς. 'Η ποιήσή του απλή, άπροσποίητη. 'Από σκηνης παρυσιάστηκε ή έμμετρη μετάφρασή του του «Φάουστ» του Γκαίτε. Το δράμα του «Νικηφόρος Φωκάς» βραβεύτηκε στον 'Αβερώνιο διαγωνισμό. Πέθανε στη Σίφνο το 1936. Ποιός είναι ό ποιητής μας αυτός;

ΤΟ ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΕΡΓΟ

Βαθμοί 4

'Η πιδ πάνω φωτογραφία παριστάνει μία σκηνή από τη γενική δοκιμή ενός έργου πού παίζεται τις μέρες αυτές.
Ποιό είναι το έργο και ποιόι οι καλλιτέχνες πού εικονίζονται;

ΧΡΟΝΙΑ

Τό περιοδικό πού κατέκτησε έντός πέντε έτών τόν σύγχρονο αναγνώστη μέ τόν συνδυασμό εκλεκτής ύλης και φωτογραφίας

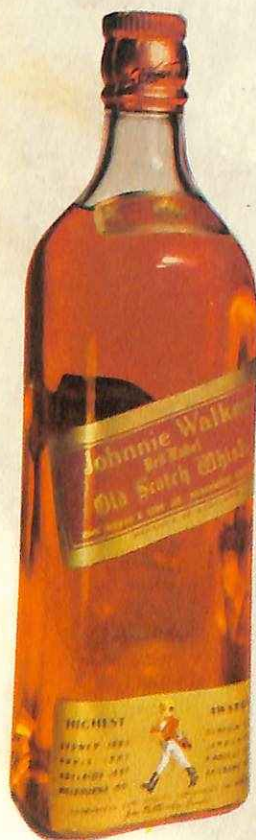
ΕΙΚΟΝΕΣ

Ο ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΔΙΑΒΑΖΕΙ

BY APPOINTMENT TO HER MAJESTY THE QUEEN, SCOTCH WHISKY DISTILLERS, JOHN WALKER & SONS, LTD.

Έχει
τὸ προβάδισμα
ἀπὸ τὸ 1820

JOHNNIE WALKER
Fine old Scotch Whisky

ΑΠΟΚΛ. ΕΙΣΑΓΩΓΕΥΣ Α. Π. ΚΑΠΡΑΛΟΣ — ΠΑΤΗΣΙΩΝ 21 — ΑΘΗΝΑΙ — ΤΗΛ. 524.210 - 812.709

ΕΚΤΥΠ. ΟΙΚΟΔΕΓ & ΜΑΚΡΟΝ